

İŞ KAZALARINDA YARALANMA ÇEŞİTLERİ

Murat ARPA

ADLİ TIP ANABİLİM DALI

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Osman CELBİŞ**

Yüksek Lisans Tezi – 2019

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

İŞ KAZALARINDA YARALANMA ÇEŞİTLERİ

Murat ARPA

**Adli Tıp Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Osman CELBİŞ**

**MALATYA
2019**

İÇİNDEKİLER

ÖZET	IV
ABSTRACT.....	V
SIMGELER VE KISALTMALAR DIZINI	VI
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	VII
TABLolar DİZİNİ.....	VII
1.GİRİŞ	1
2.GENEL BİLGİLER	5
2.1.Yaralanma Ve Yaralanma Çeşitleri	5
2.1.1.Yaralar	5
2.1.2.Yaraların Hukuki Boyutu.....	6
2.1.2.1.Yaraların Ceza Hukukundaki Boyutu.....	6
2.1.2.2.Yaraların Özel Hukuktaki Boyutu	11
2.1.3.Yaraların Adli Tıp Boyutu	14
2.1.3.1.Yaranın Tanımı	14
2.1.3.2.Yaralanma Sınıflandırılması	16
2.1.3.2.1.Mekanik etki ile oluşanlar.....	16
2.1.3.2.1.1.Kesici alet yaraları	16
2.1.3.2.1.2.Kesici-delici alet yaraları	17
2.1.3.2.1.3.Delici alet yaraları.....	18
2.1.3.2.1.4.Kesici-ezici alet yaraları	19
2.1.3.2.1.5.Ezici alet yaraları (Künt cisim yaraları-künt travmatik yaralar).....	19
2.1.3.2.1.6.Ateşli silah yaraları	21
2.1.3.2.2.Fiziksel nitelikte olanlar.....	25
2.1.3.2.3.Kimyasal nitelikte olanlar	25
2.1.3.2.4.Biyolojik nitelikte olanlar	26
2.1.3.3.Bölgesel Yaralanmalar.....	26
2.1.3.3.1.Kafa Yaralanmaları.....	26
2.1.3.3.1.1.Kafa derisi yaralanmaları.....	27
2.1.3.3.1.2.Kafatası ve içi yaralanmaları	27
2.1.3.3.2.Göğüs Yaralanmaları	27
2.1.3.3.2.1.Açık (penetre) göğüs yaralanmaları.....	28
2.1.3.3.2.2.Göğüs duvarı yaralanmaları.....	28

2.1.3.3.3. İç Organ Yaralanmaları	29
2.1.3.3.4. Kemik Kırıkları ve Çıkıklar	29
2.1.3.3.5. Deri Yaralanmaları	30
2.1.3.3.5.1. Ekimozlar	30
2.1.3.3.5.2. Laserasyonlar	31
2.1.3.3.5.3. Abrazyonlar	31
2.2. Kazalar, İş Yeri ve İş Kazası	33
2.2.1. Kazalar	33
2.2.2. İş Yeri	34
2.2.3. İş Kazası	37
2.2.4. İş Kazası İle Meslek Hastalığı Ayrımı	50
2.2.5. İş Kazasının Nedenleri	52
2.2.5.1. Tehlikeli Davranışlar	53
2.2.5.2. İnsanların Bedensel Zayıflığı	54
2.2.5.3. İşçilerin Kişisel Kusurları	54
2.2.5.4. İşletmede Çalışma Koşullarının Yetersiz Olması	54
2.2.5.5. İşletmede Güvenlik Tedbirlerinin Yetersiz Olması	54
2.2.5.6. Kişisel Koruyucu Donanımların Sağlanmaması ve Kullanılmaması	54
2.2.6. İş Kazasının Unsurları	55
2.2.6.1. Kazaya Uğrayan Kişinin Sigortalı Sayılması	55
2.2.6.2. Kazaya Uğrama	55
2.2.6.3. Sigortalının Uğradığı Kaza Sonucu Bedenen veya Ruhen Bir Arızaya Uğraması	56
2.2.6.4. Uygun İliyet Bağının Bulunması	56
2.2.6.4.1. Sigortalının gördüğü iş ile kaza arasında illiyet bağı	56
2.2.6.4.2. Kaza olayı ile uğranılan zarar arasında;	56
3. MATERYAL VE METOD	57
4.1 Olgularla Kaza Ve Yaralanmalar	58
4.1.2. Olgu-1	58
4.1.3. Olgu-2	59
4.1.4. Olgu-3	59
4.1.5. Olgu-4	60
4.1.6. Olgu-5	60
4.1.7. Olgu-6	61
4.1.8. Olgu-7	61

4.1.9. Olgu-8	62
4.1.10.Olgu-9	62
4.1.11. Olgu-10	62
4.1.12.Olgu-11	63
4.1.13.Olgu-12	63
4.1.14. Olgu-13	64
4.1.15. Olgu-14	64
4.1.16. Olgu-15	65
4.1.17. Olgu-16	65
4.1.18. Olgu-17	65
4.1.19. Olgu-18	66
4.1.20. Olgu-19	66
4.1.21. Olgu-20	67
4.1.22. Olgu-21	67
4.1.23. Olgu-22	67
4.1.24. Olgu-23	68
4.1.25. Olgu-24	68
4.1.26.Olgu-25	69
4.1.27. Olgu-26	69
4.1.28. Olgu-27	69
4.1.29.Olgu-28	72
4.1.30. Olgu-29	72
4.1.31. Olgu-30	72
4.1.32. Olgu-31	73
4.1.33. Olgu-32	73
4.1.34. Olgu-33	73
5. TARTIŞMA	77
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	80
KAYNAKÇA	82
EKLER	90
Ek.1Özgeçmiş	90
Ek.2 Etik Kurul Raporu	91
Ek.3 Yargıtay Karar Dizini	92

ÖZET

İş Kazalarında Yaralanma Çeşitleri

Amaç: Çalışmada iş kazalarında meydana gelen yaralanma çeşitlerinin adli tıp raporları içinde yer alan yüksek yargı kararları üzerinden ortaya konulması amaçlanmıştır. İncelenen yüksek yargı kararları üzerinden yaraların çeşitleri ve oluşları yönünden bilgi verilmesi hedeflenmiştir.

Materyal ve Metot: İş kazalarında yaralanma çeşitlerini konu edinen adli bilimlere ait özel ve resmi raporlar incelenerek yargılamaya etkisi araştırılmıştır. Yaraları konu alan adli tıp raporlarını muhtevasında bulunduran 33 adet yüksek yargı kararı ele alınmıştır. Ele alınan yüksek yargı kararlarında yaraların çeşitleri ve yaralanma nedenleri incelenmiştir.

Bulgular: 2009 ila 2018 yılları arasında Yargıtay ilamlarına konu olmuş 33 vaka incelenerek, bu vakalarda iş kazasının meydana gelmesine neden olan yaranın türüne ve oluş şekline göre kusur sorumluluğunun değiştiği tespit edilmiştir. Çünkü Sosyal Güvenlik Mevzuatı açısından bir olayın iş kazası olarak kabul edilmesi durumunda illa ki işverenin sorumluluğuna gidilemeyecektir. İşverenin sorumluluğuna gidilebilmesi için meydana gelen iş kazasında işverenin kaza ile oluşan yaralanma veya hasarda kusurunun bulunması gerekmektedir.

Sonuç: İş kazasında oluşan yara türünün ne olduğu, hangi sebepten meydana geldiği, Türk Ceza Kanunu'nda tanımlanan “Taksirle yaralama veya Taksirle öldürme” suçlarına neden olan objenin ne şekilde oluştuğunun bilimsel olarak belirlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle yapılan otopside bunların ortaya çıkarılması iyi bir adaletin meydana gelmesi bakımından elzemdir. Zira yapılan otopsi sonucunda oluşan yara türlerinin ne tür yara çeşidi olduğu ve ne şekilde meydana geldiğinin iyi tespit edilmesi iş kazası neticesinde yargı birimlerince yapılacak yargılamada kusur tespitinin daha sağlıklı yapılmasına ve bunun sonucunda ortaya çıkacak yaptırımlarda yol gösterici olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Adli tıp, kaza, iş kazası, yara, yaralanma çeşitleri.

ABSTRACT

The Types of Injuries in Work Accidents

Aim: It was aimed to reveal the types of injuries occurring in work accidents through high judicial decisions in forensic medicine reports in this study. It was tried to provide information on the types and occurrence of wounds through the high judicial decisions examined.

Material and Method: Special and official reports of forensic sciences dealing with the types of injuries in work accidents were examined and its effect on the trial was analysed. 33 high judicial decisions containing forensic reports regarding wounds were discussed. The types of injuries and the causes of injuries were examined in the high judicial decisions.

Results: It was determined that the responsibility of the defect changed according to the type and manner of the wound causing the work accident, examining 33 cases that were subject to the Supreme Court of Appeals. Because if an incident is accepted as a work accident in terms of the Social Security Legislation, it is not necessarily the responsibility of the employer. In order to be able to be the responsibility of the employer, the employer must be faulty in the injury or damage caused by the accident.

Conclusion: It is necessary to scientifically determine what type of wound occurred in the occupational accident, the reason for which it occurred and how the object causing "reckless injury and reckless homicides" as defined in the Turkish Penal Code was formed. Therefore, the discovery of these is essential for good justice in the autopsy. Because the right determination of the type of wound and what kind of wound occurs as a result of the autopsy will be guiding that judicial units make the determination of the defect more healthy and the sanctions that will arise as a result of the work accident.

Keywords: Work accident, types of injuries, forensic medicine, accident, wound.

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

TCK	:	5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
İSG	:	İş Sağlığı ve Güvenliği
AG	:	Alçak Gerilim Dağıtım Panosu
SGK	:	Sosyal Güvenlik Kurumu
SSGSSK	:	5510 sayılı Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun
vd.	:	Ve devamı
AdB.	:	Adli Bilimler
ATK	:	Adli Tıp Kurumu
HD.	:	Yargıtay Hukuk Dairesi
CD.	:	Yargıtay Ceza Dairesi
BAM	:	Bölge Adliye Mahkemesi
HGK	:	Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
CGK	:	Yargıtay Ceza Genel Kurulu
cm.	:	Santimetre
S.	:	Sayı
s.	:	Sayfa

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Sayfa No
Şekil 2.1 2011-2012 Ortalama Verilerine Göre İş Yeri Kazalarında Ölüm Oranı	43
Şekil 2.2 İş Kazalarının Çalışma Süresine Göre Dağılımı(2013).....	45
Şekil 2.3 İş Kazalarının Çalışma Süresine Göre Dağılımı(2014).....	45
Şekil 2.4 İş Kazalarının Çalışma Süresine Göre Dağılımı(2015).....	46
Şekil 2.5 İş Kazalarının Çalışma Süresine Göre Dağılımı(2016).....	48
Şekil 2.6 İş Kazası Sonucu Ölümünün Faaliyet Grubuna Göre Dağılımı (2013)	50

TABLolar DİZİNİ

Tablo No	Sayfa No
Tablo 2.1 Türkiye Geneline 2000-2016 Yılları Arasında Meydana Gelen İş Kazası Sayıları	42
Tablo 2.2 4/1A Kapsamındaki Zorunlu Sigortalıların Geçirdiği İş Kazalarının İş Saatlerine Göre Dağılımı (2012-2016)	43
Tablo 2.3 4/1A Kapsamındaki Zorunlu Sigortalıların Geçirdiği İş Kazalarının Meydana Geldiği Saatlere Göre Dağılımı (2012-2016)	44
Tablo 2.4 İş Kazalarının İşyerinin Faaliyet Grubuna Göre Dağılımı (2016).....	47
Tablo 2.5 İş Kazaları Sonucu Ölümünün İşyerinin Faaliyet Gruplarına Dağılımı (2012).....	49
Tablo 2.6 Sağlık Personelinin Risk Altında Olduğu Temel Alanlar.....	53

1.GİRİŞ

Dünya genelinde neredeyse her geçen gün yeni bir teknolojik gelişmenin yaşandığı görülmektedir. Yaşanan teknolojik gelişmeler pek çok alanda olduğu gibi iş hayatında da etkisini hissettirmekte ve üretim çarkı içerisinde yeni makinelerin hizmete girmesine yol açmaktadır. Yeni makineler ile birlikte yeni kavramlar literatüre girmekte ve istihdam sürecinde her geçen gün daha profesyonel iş gücü ihtiyacının artmasına neden olmaktadır. Yeni makineler, mevcut işi çok daha kısa bir süre içerisinde ve çok daha az bir istihdam ile tamamlayabilmektedir. Teknolojik gelişmelerin sağladığı pek çok avantaja karşın iş hayatında profesyonelleşmenin getirdiği bazı önemli zorluklarda bulunmaktadır.

Pek çok farklı iş kolunda faaliyet gösteren çalışanlar, yeni makineler ve yeni kavramların beraberinde getirdiği iş gücü karmaşasına ayak uydurmakta zorluk çekebilmektedir. Bu aşamada sürekli değişen ve gelişen çalışma ortamına ayak uyduramayan çalışanlar, iş hayatında bazı ciddi hatalara neden olabilmektedir. Çalışanların iş yerinde yol açtıkları bu hatalar kimi zaman büyük çaplı iş kazalarına yol açabilmekte ve önemli maddi ve manevi kayıplara neden olabilmektedir. Nitekim inşaat sektöründe olduğu gibi geçmiş dönemlere nazaran daha büyük ve kapsamlı makinelerin iş hayatında kullanılmaya başlaması, kaza anında meydana gelen olumsuz etkinin de geçmiş dönemlere oranla daha büyük olmasına yol açmaktadır.

İş kazalarının yol açtığı zararların maddi ve manevi boyutu zaman içerisinde kurumların ulusal ve uluslararası boyutta, iş kazalarını önlemeye yönelik çalışmalar başlatmasına yol açmıştır. Bu amaçla uluslararası bağlamda iş sağlığı ve güvenliği konularında kurumların alması gereken önlemlere yönelik bazı düzenlemeler yapılmıştır. Alınan kararların uygulamaya sokulması ve kurumların iş sağlığı ve güvenliği konusunda daha bilinçli hareket etmesinin sağlanabilmesi için de belli başlı yaptırımlar getirilmiştir (1). Uluslararası alanda iş güvenliği konusunda alınan yaptırımlar zaman içerisinde ulusal boyutta da etkisini göstermeye başlamıştır. Ülkeler, firmaların uluslararası alanda faaliyet gösterebilmesini sağlamak ve meydana gelen iş kazaları sonucunda ortaya çıkan yıkımı en aza indirebilmek için iş sağlığı ve güvenliği konusunda önemlerin alınmasını desteklemiş ve çalışanları iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilinçlendirmeye çalışmıştır. Böylece kurumlarda güvenlik kültürünün oluşması hedeflenmiştir (2).

Uluslararası alanda bu tür yaptırımlara yönelinmesinin nedeni meydana gelen kazaların iş sağlığı ve güvenliği ile olan ilişkiselliğidir. Yapılan araştırmalar, işveren ve çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusunda yeterli bilgiye sahip olmamasını, iş kazalarının meydana gelmesinde önde gelen bir neden olarak ortaya koymaktadır (3). Bu amaçla iş kazalarının önlenmesine yönelik olarak iş sağlığı ve güvenliği konusunda eğitimler verilmekte, ulusal boyutta denetimler yapılmaktadır. Ulusal firmaların, uluslararası alanda faaliyet gösterebilmeleri için iş sağlığı ve güvenliği konusundaki yaptırımları yerine getirmeleri istenmektedir.

İş sağlığı ve güvenliği konusunda yapılan tüm çalışmalar ve katedilen tüm gelişmelere karşın halen iş yerlerinde küçük ve büyük ölçekli pek çok kazanın meydana geldiği görülmektedir. Yaşanan kazalar kimi zaman ulusal ekonomiyi olumsuz yönde etkileyebilecek ölçekte büyük maddi zararlara, kimi zamanda birçok kişinin hayatını kaybettiği büyük felaketlere yol açabilmektedir. Bu süreçte meydana gelen iş kazalarında yaşanan can kayıplarının yanında çok sayıda çalışan ciddi şekilde yaralanmaktadır. Meydana gelen yaralanmaların sonucunda çalışanların bir kısmı ciddi sağlık sorunları ile karşılaşmakta ve/veya bir daha çalışma hayatına geri dönememektedir.

İş kazalarının yol açtığı sürecin hukuksal boyutu da çalışanlar ve işverenler açısından önem taşımaktadır. İş kazalarının yol açtığı hukuksal boyut ile adli tıp bilimi ilgilenmektedir. Nitekim iş kazalarında oluşan yaralanmalar adli tıp biliminin konusu içerisinde yer almaktadır. Meydana gelen yaralanmalar ilgili olarak adli incelemeler yapmak üzere adli tıp uzmanları görevlendirilmektedir. Adli tıp uzmanları bu konuyla ilgili olarak eğitim almış ve olayı aydınlatılmasından sorumlu kişilerdir. Bu süreçte adli tıp uzmanları, yaşanan olayla ilgili olarak olayın tıbbi yönlerine ışık tutmaya çalışmaktadır. Adli tıp uzmanları, iş kazasından etkilenen kişi veya kişiler ile ilgili olarak tıbbi durumu belgelemekle sorumludur. Adli tıp uzmanının görevi yalnızca iş kazasında mağdur olan taraf veya tarafları ile ilgili durumdan ziyade şüphelive olaydan etkilenmiş olan diğer kişilerinde sağlık durumları ile ilgili incelemede bulunmaktır. Bu aşamada, adli tıp uzmanlarına iş kazasında yaralanan kişiler hakkında bilgi vermesi açısından doktorların bilgisine gereksinim duyulmaktadır. İş kazasının mahiyetine göre bir veya daha fazla adli tıp uzmanı görevlendirilebilmektedir. Konuyla ilgili olarak oluşturulan kurul, iş kazasında yaşananları adli tıbbi raporu şeklinde ortaya koymaktadır.

Ulusal literatürde farklı konu başlıklarında iş kazalarını inceleyen akademik çalışmaların olduğu görülmektedir. Bunlar içerisinde;Oğuzman(4), iş kazalarında meydana gelen zararlardan işverenin sorumluluğunu; Müngen (5), iş güvenliği sorunu çerçevesinde Türkiye'de yaşanan inşaat alanındaki iş kazalarını; İnce vd. (6), Türkiye'de çalışma gücü kaybı ve iş kazaları üzerine gerçekleştirilen yasal düzenlemeleri;Aybek vd. (7), teknik personelin özelinde iş kazalarına neden olan etmenleri;Ünsar (8), örgütsel verimlilik bağlamında iş kazalarını; Türkmen vd. (9), İstanbul ili özelinde iş kazasında meydana gelen ölümleri;Çopur vd. (10), ev idaresi personelinin iş kazasına maruz kalma durumunu; İlhan (11), temizlik işçilerinin sosyodemografik özellikleri ve çalıştıkları yerlerdeki koşullar üzerinden meydana gelen iş kazalarının ve meslek hastalıklarının sıklığını; Menemencioğlu (12), ormancılıkta üretim işlerinde iş kazalarını; Camkurt (13), iş kazaları üzerinde işyerinin fiziksel faktörlerinin ve işyeri çalışma sisteminin etkisini; Yardım vd. (14), 2000-2005 yılları arasında gerçekleşen ölüm oranları üzerinden Türkiye'de iş kazaları ve meslek hastalıklarını; Onaran (15), makine imalat sektöründe yaşanan iş kazalarını; Taylan (16), tersanelerde meydana gelen iş kazalarını; Özarslan (17), eğitim hastanesinde çalışan hemşirelerde iş kazası sıklığını;Uçak (18), sağlık personelinin yaşadığı iş kazalarının ve yaşanan iş kazaları ile ilgili geri bildirimleri; Erkal ve Coşkuner (19), hastanede görev alan ev idaresi personelinin iş kazalarından korunmak için aldığı önlemleri ve iş kazası geçirme durumunu; Önder ve Önder (20), Türkiye Kömür İşletmeleri'nde meydana gelen iş kazalarını; Sönmez vd. (21), vardiyalı olarak görev alan hemşirelerin maruz kaldığı iş kazalarını; Uçak vd. (22), eğitimin iş kazalarının azalmasındaki etkisini; Müngen (23), Türkiye'de inşaat sektöründe meydana gelen iş kazalarının türlerini; Önder vd. (24), hekim ve hemşirelerin maruz kaldıkları iş kazalarını; Koç ve Akbıyık (25), Türkiye'de meydana gelen iş kazalarının maliyetlerini; Akyürek vd. (26), yönetsel açıdan iş kazalarını; Ceylan (27), Türkiye'de meydana gelen iş kazalarının gelişmiş ülkeler ile kıyaslamasını;Ceylan (28), Türkiye'deki elektrik iletim tesislerinde meydana gelen iş kazalarını; Karakurt vd. (29), acil tıp boyutunda iş kazalarını; Güzel ve Çatalkaya (30), işverenlerin iş kazalarından doğan sorumluluğunu;Karadeniz (31), sosyal koruma yetersizliği boyutunda Türkiye özelinde ve dünyada meslek hastalıklarını ve iş kazalarını; Cebeci (32), çalışan güvenliği bağlamında hastanelerde iş kazalarını; Kanten (33), mermer çalışanları özelinde iş kazalarının çalışma koşullarının fiziksel-psikolojik sağlık belirtileri ile olan ilişkisini; Durdu (34), ekonomik boyutunda iş kazalarını; Baloğlu(35), hukuki açıdan işverenlerin iş kazalarından doğan sorumluluğunu; Türen

ve Gökmen (36), çalışanların yaş faktörü ile iş kazaları sonucu yaşanan ölümleri arasındaki ilişkiyi; Akgün (37), sağlık sektörü boyutunda iş kazalarını; Atılğan vd. (38), mobilya sanayinde iş kazasını; Yılmaz vd. (39), çalışanlar boyutunda iş kazalarının nedenlerini; Togan vd. (40), öğrencilerin iş kazaları ile ilgili bilgilerini; Çavuş (41), inşaat sektöründeki iş kazalarını; Akboğa ve Baradan (42), inşaat sektöründe meydana gelen ölümlü iş kazalarının karakteristiklerini; Çetin (43), ekonomik boyutunda Türkiye'de iş kazalarını; Dikmen vd. (44), üniversite hastanesindeki sağlık personelinin geçirdiğini belirttiği iş kazalarını; Ceylan (45), Türkiye'de yaşanan inşaat alanındaki iş kazalarının analizini; Baradan vd. (46), Ege Bölgesi özelinde meydana gelen iş kazalarının sıklığını; Erginel ve Toptancı (47), iş kazalarının modellenmesini ve olasılık dağılımlarını; Öçal ve Çiçek (48), Avrupa Birliği ve Türkiye'de iş kazası verilerinin karşılaştırmalı olarak analizini; Ergin ve Mergen (49), hazır giyim mağazacılık sektöründe iş kazalarını; Bayraktaroğlu vd. (50), çalışanların iş kazası algısını incelediği akademik çalışmalar ön plana çıkmaktadır.

Literatürde adli tıp üzerinden iş kazalarını ele alan çalışmaların ise oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Bu çalışmalar içerisinde; Birgen (51), adli tıp açısından iş kazası ile ilgili olgularda maluliyet oranının hesaplamasını; Birgen vd. (52), adli tıp boyutunda iş kazalarını; Beyaztaş vd. (53), adli tıp yönünden iş kazası olgularını; Cantürk vd. (54), Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi özelinde 1993-2003 yılları arasında adli tıp anabilim dalına iş kazası nedeniyle başvuran olguların değerlendirilmesini; İnce (55), adli tıp açısından iş kazalarının incelenmesini ele almıştır. Diğer yandan literatürde iş kazasına bağlı olarak oluşan yaralanmaları inceleyen çalışmaların da sınırlı olduğu saptanmıştır. Bu çalışmalar içerisinde de; Dağlı ve Serinken (56), iş kazalarına bağlı yaralanmaları; Özkan vd. (57), acil servisteki iş kazası sonucu gelen yaralanmaları; Gemalmaz (58), temizlik personelinin iş kazası geçirme durumlarını ve yaralanmaya ait özelliklerini incelemiştir.

“İş kazaları”, “yaralanma çeşitleri”, “adli tıp” başlıkları özelinde ulusal literatürdeki akademik çalışmalar üzerine yapılan incelemelerden sonra iş kazalarında yaralanma çeşitlerini adli tıp boyutuyla ele alan herhangi bir çalışmaya tarafımca rastlanılmamıştır. Bu açıdan mevcut çalışmada ele alınan konunun özgün olması nedeniyle elde edilecek bulguların iş sağlığı ve güvenliği ile adli tıp alanında literatüre katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

2.GENEL BİLGİLER

2.1.Yaralanma Ve Yaralanma Çeşitleri

2.1.1.Yaralar

Yara kavramının pek çok farklı tanımı mevcuttur. En sade tanımıyla yara, fiziksel, kimyasal ve biyolojik olarak vücut bütünlüğünü bozan ve vücuda hasar veren her türlü durum olarak ifade edilebilmektedir(59). Kesici, ezici veya delici bir alet veya cisim insan vücudunun bir bölümünde yaralanma meydana getirebilmektedir. Diğer yandan trafik kazası gibi yaşanan durumlarda ise insan vücudunun tümü üzerinde etki edebilen yaralanmalar meydana gelebilmektedir. İnsan vücuduna yönelik uygulanan kuvvet, vücudun direnç gösteremeyeceği büyüklükte olduğunda yaralanma ortaya çıkmaktadır. Yaralanmanın, insan vücuduna etkisini belirleyen pek çok faktörü bulunmaktadır. Bunlar içerisinde vücuda isabet eden kuvvetin şiddeti, ağırlığı, ısısı vb. önde gelen faktörlerdir. Ayrıca vücuda yönelen kuvvetin çarpmış olduğu yüzey de yaralanmanın oranı üzerinde etkili olabilmektedir. Örneğin uyguladığı enerji miktarı bakımından dar bir yüzeye yönelen kuvvetin etkisi, geniş bir yüzeye yönelen kuvvete göre daha büyük yaralanmaya yol açabilmektedir (59). Diğer yandan yaralanmaya yönelik vücudun direnç gücü ve savunma mekanizması da önemli bir rol oynamaktadır. Kişinin yaralanmaya yönelik olarak önceden alacağı önlemler de yaralanmanın kişi üzerindeki etkisinin azalmasına yol açabilmektedir.

Yaralanma sonucunda insan vücudunda meydana gelebilecek zarar, kişinin hayati fonksiyonlarını doğrudan etkileyebilmekte ve hatta ölümüne yol açabilmektedir. Bu aşamada yaranın insan vücudu üzerindeki etkisinde, doğrudan yaraya yol açan kuvvetin oluşturduğu enerji etkili olmaktadır. Vücuda yönelen kuvvetin enerjisinin düşük olması, vücutta meydana gelen yaralanmanın yüzeysel bir etkiye neden olmakta ve zaman içerisinde vücut kendisinde oluşan hasarı kendi kendisine ortadan kaldıracaktır. Buna karşın kuvvetin enerjisinin yüksek olması, kuvvetin iç organlara etki etmesine ve mevcut zararın tedavisinin güçleşmesine yol açabilmektedir (60). Bu aşamada yaralanmanın ortaya koyduğu zarar kimi zaman bir daha telafi edilemez bir mahiyette olabilmektedir.

2.1.2.Yaraların Hukuki Boyutu

Yaraların çeşitlerinin açıklanması sürecinde hukuki boyutta bazı önemli kıstaslar bulunmaktadır. Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 86. maddesinin 3. fıkrasında yaralanmanın nitelikli olarak yapılması halinde yaralanma suçu ile ilgili olarak bilgilere yer verilmiştir. Kasten yaralama suçu olarak ifade edilen suçlardan bir tanesi, bir kişinin silahla yaralanması olarak gösterilmiştir. TCK'nın bu maddesine istinaden bir kişinin silahla başka bir kişiye yönelik girişeceği silahlı eylemde, kişinin şikâyetinin aranmayacağı, aynı zamanda suça yönelik cezanın yarı nispetinde fazlalaştırılacağı aktarılmıştır. TCK'nın 6. maddesinde ise silah kavramı; “*patlayıcı maddeler, ateşli silahlar, savunmada ve saldırıda yararlanılmak için kullanılan tüm delici, kesici veya bereleyici araç,savunma ve saldırı maksadıyla hazırlanmış olmasada fiilen savunmada ve saldırıda yararlanılmaya elverişli diğer yaralayıcı, aşındırıcı, yakıcı, zehirleyici, boğucu, sürekli hastalığa neden olabilen biyolojik, radyoaktif, kimyasal, nükleer maddeler*” şeklinde ifade edilmiştir. Meydana gelen adli bir olayda yaralanma söz konusu olduğunda faile eylemi nasıl bir araçla gerçekleştirdiği sorulmaktadır. Olayda kullanılan araçlar 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 6. Maddesindeki silah tanımına uyup uymadığı tespit edilmeye çalışılır. Olay sırasında cilt üzerinde meydana gelen yaralanmalara bakılarak, olayın hangi araç ile meydana getirildiği ortaya çıkarılabilmektedir. Olaydan sonra yaralar iyileşebilmektedir. Bu süreçte mağdurun yaralanmasındaki ilk adli raporlarda yer alan yara tanımları önem ifade etmektedir. Yargıtay'ın çeşitli kararlarında “*suçta kullanılan silahın elde edilememesi halinde; şahitlerin ifadeleri, hekim raporu, yaranın tahribatına göre müspet veya menfi bir karar vermek gerekir*” şeklinde ifadelere yer verilmektedir. Bu karardan da anlaşılacağı gibi adli raporda yargılama sürecinde yara kavramının açıklanmasının önemi üzerinde durulmuştur (60). Diğer bir deyişle insan vücudunda meydana gelen yaralar, suçun mahiyetini doğrudan etkileyebilmektedir. Bu açıdan yaranın vücut üzerinde meydana getirdiği tahribatın doğru bir şekilde ortaya konulması önem taşımaktadır.

2.1.2.1.Yaraların Ceza Hukukundaki Boyutu

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK) yaralama eylemini, 86. maddesinde “*Kasten yaralama*”^[1], 87. maddesinde “*Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama*”^[1], 88.

^[1] Kasten yaralama Madde 86- (1) Kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

maddesinde “Kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi”^[2] ve 89. maddesinde “Taksirle yaralama”^[3] suç olarak düzenlemiştir. Buna karşın 5237 sayılı ceza

---

^[1] Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama Madde 87- (1) Kasten yaralama fiili, mağdurun;

- a) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,
- b) Konuşmasında sürekli zorluğa,
- c) Yüzünde sabit ize,
- d) Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma,
- e) Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun vaktinden önce doğmasına, Neden olmuşsa, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, bir kat artırılır. Ancak, verilecek ceza, birinci fıkraya giren hallerde üç yıldan, üçüncü fıkraya giren hallerde beş yıldan az olamaz.

(2) Kasten yaralama fiili, mağdurun;

- a) İyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine,
- b) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine,
- c) Konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına,
- d) Yüzünün sürekli değişikliğine,
- e) Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun düşmesine, Neden olmuşsa, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, iki kat artırılır. Ancak, verilecek ceza, birinci fıkraya giren hallerde beş yıldan, üçüncü fıkraya giren hallerde sekiz yıldan az olamaz.

(3) (Değişik: 6/12/2006 – 5560/4 md.) Kasten yaralamanın vücutta kemik kırılmasına veya çıkığına neden olması halinde, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, kırık veya çıkığın hayat fonksiyonlarındaki etkisine göre, yarısına kadar artırılır.

(4) Kasten yaralama sonucunda ölüm meydana gelmişse, yukarıdaki maddenin birinci fıkrasına giren hallerde sekiz yıldan oniki yıla kadar, üçüncü fıkrasına giren hallerde ise oniki yıldan onaltı yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

^[2] Kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi Madde 88- (1) Kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi halinde, verilecek ceza üçte ikisine kadar indirilebilir. Bu hükmün uygulanmasında kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesine ilişkin koşullar göz önünde bulundurulur.

^[3] Taksirle yaralama Madde 89- (1) Taksirle başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Taksirle yaralama fiili, mağdurun;

- a) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,
- b) Vücudunda kemik kırılmasına,
- c) Konuşmasında sürekli zorluğa,
- d) Yüzünde sabit ize,
- e) Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma,
- f) Gebe bir kadının çocuğunun vaktinden önce doğmasına, Neden olmuşsa, birinci fıkraya göre belirlenen ceza, yarısı oranında artırılır.

(3) Taksirle yaralama fiili, mağdurun;

kanunumuzun içerisinde yer alan bu suç tipleri ile benzer yanlar taşıyan 94. maddesinde “İşkence”^[1], 96. maddesinde “Eziyet”^[2] ve 108. maddesinde “Cebir”^[3] suç tipleri düzenlenmiştir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ikinci kitabının “Özel Hükümler” ikinci kısmın ikinci bölümünde “Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar” başlığı altındayaralanma kavramı, kasten, taksirli ve ihmali davranışla işlenen suç tipi olarak düzenlenmiştir. Buna karşın TCK’da kabul edilen yaralanma kavramının, durumu açıklayamadığının belirtilmesi gerekmektedir. Nitekim yaralanma kavramının bahsi geçtiğinde, yaralanmanın bir kişinin somut bir şekilde başka bir kişinin vücuduna verdiği zarar olarak nitelendirilmektedir. Buna karşın yaralama olarak açıklanan her olayın somut bir şekilde zarara neden olmasa da psikolojik etkileri nedeniyle yara olarak tanımlanabileceği anlaşılabilir. Kasten yaralama suçu, işkence suçu boyutunda incelendiğinde bazı farklı boyutlara ulaştığı görülmektedir. Bu süreçte işkence, devlet adına çalışan bir personelin, bireyin insanlık onuruna aykırı olarak fiziksel ve psikolojik yönden zarar vermesine, aşağılanmasına, neden olacak davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Bu aşamada yaralama eyleminin, işkence boyutunda ele alınabilmesi için yaralamayı gerçekleştiren kişinin kamu görevi yürütmesi gerekmektedir. Buna karşın

---

a) İyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine,

b) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine,

c) Konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına,

d) Yüzünün sürekli değişikliğine,

e) Gebe bir kadının çocuğunun düşmesine, Neden olmuşsa, birinci fıkraya göre belirlenen ceza, bir kat artırılır.

(4) Fiilin birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması halinde, altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(5) (Değişik: 6/12/2006 – 5560/5 md.) Taksirle yaralama suçunun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır. Ancak, birinci fıkra kapsamına giren yaralama hariç, suçun bilinçli taksirle işlenmesi halinde şikâyet aranmaz.

^[1]İşkence Madde 94- (1) Bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışları gerçekleştiren kamu görevlisi hakkında üç yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

^[2] Eziyet Madde 96- (1) Bir kimsenin eziyet çekmesine yol açacak davranışları gerçekleştiren kişi hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

^[3] Cebir Madde 108- (1) Bir şeyi yapması veya yapmaması ya da kendisinin yapmasına müsaade etmesi için bir kişiye karşı cebir kullanılması halinde, kasten yaralama suçundan verilecek ceza üçte birinden yarısına kadar artırılarak hükmolunur.

kasten yaralama eyleminde herkes bulunabilmektedir. Kasten yaralama kavramı ile eziyet kavramı arasında da farklılık vardır. Eziyet insan vücuduna yönelik olarak acı vererek, sağlığının olumsuz yönde etkilenmesi ve algılama yeteneğine zarar vermesi olarak tanımlanabilmektedir. Cebir suçu ile de kasten yaralama suçu arasında fark bulunabilmektedir. Cebir suçunda kişinin hukuki açıdan özgürlüğüne müdahale edilip edilmemesine bakılmaktadır. Buna karşın cebir de vücuda zarar veren nitelikteki eylemler içerisinde yer almaktadır. Kanunda acı verme olgusu üzerinde net bir açıklamaya yer verilmemiştir. Fakat acı verdiğine yönelik herhangi bir şüpheye yer bırakmayan her türlü eylem yaralama olarak nitelendirilmektedir (61).Bu açıdan bir eylemin doğrudan acı verdiğine yönelik şüphe oluşturulmaması, fiilin yaralama olarak tanımlanmasını sağlayabilmektedir.

“Acı” kavramının TCK’ da bir tanımı yapılmamıştır. Kavramsal olarak, insanın çevresinde bulunan tesirlerin vücudunda yol açtığı her türlü sancı, ağrı ve rahatsızlığı ifade etmektedir(61).Acı verme olgusu, fail tarafından mağdura yönelik olarak gerçekleştirilen her türlü acıya denmektedir. Ceza kanunlarında acı verme fiili farklı şekillerde tanımlanabilmektedir. TCK’daki suçun soyut tanımından sağlığın ve algılama kabiliyetinin zarar görmesi olarak sonuç çıkarılmak. Örneğin bir kişinin acı çekmemesine rağmen saçlarının kesilmesi, 5237 sayılı TCK’nun 86. maddesine göre yaralama olarak tanımlanabilmektedir. Çünkü kişi fiziksel olarak herhangi bir acı yaşamasa da vücut bütünlüğünde bozulma meydana gelmekte, diğer yandan kişinin saçının gönül rızasına dayanmadan kesildiği için kişinin fiziksel olarak olumsuz yönde etkilenmesi söz konusu olabilmektedir. Kişinin psikolojik yönden zarar görmesi yaralanma olarak değerlendirilebileceğinden bu eylemin de suç kapsamına girmesi muhtemeldir. Diğer yandan acı çekme kavramı üzerine yapılan tanımlar, kavramın hatalı algılar oluşturmaya yol açabilmektedir. Kimi zaman insanların maruz kaldığı ve önemli bir acı olarak değerlendirilen durumlarda basit bir tıbbi müdahale kişinin acısının sonlanmasına neden olabilmektedir. Benzer bir şekilde kişinin acısının ciddi olarak değerlendirilmediği bazı durumlarda da kişinin tıbbi yönden tedavisinin mümkün olmadığı durumlar söz konusu olabilmektedir. Bu aşamada acı kavramı üzerinden hukuki boyutta tartışma meydana gelebilmektedir. Çünkü salt acı üzerinden kişiye yönelik cezanın verilmesi tartışılabilir. Buna karşın oluşan yaralanmanın derecesi, vücudun ne kadar zarar gördüğü ve verilen zarara yönelik tedavinin ne kadar süreceği esas alınarak cezaya yönelik bir değerlendirilme yapılması gerekmektedir(62).

Bir kişinin başka bir kişinin vücuduna acı vermesi, kişinin vücut bütünlüğünün fiziksel yönden ciddi şekilde zarar görmesine neden olan her türlü eylem olarak nitelendirilebilmektedir. Özellikle bir kişiye yönelik olarak fiziksel müdahale ile vücuduna temas edilmesi halinde acı verme neticesini meydana getirebilmektedir. Bunla birlikte bir kişinin kasten yaralama eylemini gerçekleştirilmesi için mutlaka mağdurun vücuduna fiziksel bir temas kurması şart değildir. Örneğin bir kişinin duyma yetisinin zarar görmesine yol açan aşırı derece yüksek gürültü de kasten yaralama içerisinde değerlendirilebilmekte ve kişinin ceza almasına neden olabilmektedir. Diğer yandan vücuda acı verme eyleminin gerçekleştirilebilmesi için mutlaka bir kişinin başka bir kişiye acı vermiş olması gerekmektedir. Acı verme boyutunda, vücuda yönelik gerçekleştirilen eylemin önemli olması gerekmektedir. Bu aşamada mağdurun öznel beyanları üzerinden değil, konuya yönelik tarafsız bir kişinin gözlemleri temel alınmalıdır. Failin neden olduğu yaralanmanın etkisi sınırlı ve geçici ise ortaya çıkacak olan cezanın oranının da az olması beklenebilmektedir (63).

Mağdurun maddi yönden acıya uğraması, vücuda yönelik gerçekleştirilen acıyı ifade etmektedir. Bir kişiyi çimtiklemek bile maddi acıya yol açabilmektedir. Diğer yandan kişinin manevi olarak bir kişiye yönelik gerçekleştireceği hareket ve çevresinde bulunan herhangi bir eşyaya yönelik şiddet eylemi ile kişinin vücudunun zarar görmesi mümkün değildir. Bir kimsenin korkutulması sağlığının olumsuz yönde etkilenmesine neden olunabilmektedir. Buna karşın bu eylem ile kişinin vücuduna zarar verilmemektedir (64).

Bir kişinin vücuduna zarar verilmesi olgusunun iyi değerlendirilmesi gerekmektedir. Aksi halde yanlış yorumlara yol açılabilir. Vücuda zarar vermek, bir kişiyi fiziksel olarak zarara uğratmaktır. Saç kesme eylemi birinin vücuduna acı veriyor ise suç olabilmekte, buna karşın yaralanma olarak kabul edilmemektedir. Bir kişiyi kendi isteği dışında saçından veya elbisesinden tutmak, hakarete bulunmak suç olarak nitelendirilebilmektedir. Buna karşın yaralama kabul edilmemektedir. Bir kişinin algılama yeteneğine zarar vermeden manevi yönden canını acıtmak, ortada vücuda yönelik bir acı içermediğinden suç olarak nitelendirilebilmekte ve yine yaralama olarak değerlendirilmemektedir (65).

2.1.2.2.Yaraların Özel Hukuktaki Boyutu

Özel hukukta bir insan davranışı neticesinde yaralanması haksız bir fiil olarak nitelendirilir. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 49. maddesi haksız fiil sorumluluğundan bahseder.^[1]Bir kimsenin hukuka aykırı olarak ve kusurlu bir şekilde herhangi bir kimseye vermiş olduğu zararın telafi edilmesini düzenleyen kanuni sorumluluk türüne haksız fiil denir. Haksız fiil, “*Bir kimsenin, ister bile bile (kasden), ister savsama (ihmal) yoluyla olsun, bir başkasını hukuka aykırı olarak zarar uğratmasına neden olan eylem*” olarak tanımlanır(96) Haksız fiil ile birey, başkasının malvarlığına, hayatına, vücuduna, sağlığına, ismine gibi haklarına yönelik olarak hukuk dışı eylemlerde bulmakla zarar verdiği kabul edilmektedir. Bu zarar mağdurun kimi durumlarda mal varlığı haklarını kimi durumlarda da şahıs varlığı haklarını ihlal sonucu doğurur(66).

Bir fiilin hukuka aykırı olarak kabul edilmesi için fiilin neticesinde kusur, illiyet ve zararın meydana gelip gelmediğine bakılmaktadır. Diğer bir deyişle haksız bir fiilin, zarara yol açan ve hukuka aykırı kabul edilen bir eylem olması beklenmektedir. Haksız bir eylem, bir kişinin yaralanması veya malına zarar verilmesi şeklinde vuku bulmaktadır. Diğer yandan bir kişinin zarara uğramasını önlemek amacıyla harekete geçilmemesi de hukuka aykırı mahiyette görülmektedir. Yani hukuk bazen kanunla bazen de sözleşme ile kişilere bir takım sorumluluklar yüklemektedir. Boğulmakta olan bir kişinin başkası tarafından kurtarılması buna örnek olarak verilebilmektedir. Hukuk düzeni çerçevesinde alınan kararlar doğrultusunda bir kimsenin başkalarına zarar vermemesi için alması gerektiği önlemler aktarıldığında ve kişinin buna karşın önlemleri almadığında haksız bir fiil meydana getirdiği söylenebilmektedir. Belediye tarafından inşaat yapan kişiye diğer insanlara zarar vermemesi için alması gereken önlemler aktarıldığı halde kişinin bu önlemleri almayarak başka birinin zarar görmesine yol açması buna örnek olarak verilebilmektedir (67).

Haksız fiilde, kişinin diğer kişilere hukuka aykırı biçiminde zarar verici eylemlerde bulunması aranmaktadır. Bir kişinin başka bir kişiye kendi kusurları nedeniyle zarar vermesi durumunda, kişi yaptığı eylemden sorumlu tutulmaktadır. Yani kusur işleyen kişi, kendi kusurunun sorumluluğunu da almış olmaktadır(68).

---

^[1] A. Sorumluluk I. Genel olarak MADDE 49- Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür. Zarar verici fiili yasaklayan bir hukuk kuralı bulunmasa bile, ahlaka aykırı bir fiille başkasına kasten zarar veren de, bu zararı gidermekle yükümlüdür.

Bir eylemin haksız fiil olarak kabul edilmesi ve haksız fiilin sorumluluğunun gerçekleşebilmesi için mevcut eylemin mutlak suretle hukuka aykırı olması gerekmektedir. Kişinin sorumlu tutulabilmesi için eylemin kişi tarafından gerçekleştirilmesi şartı aranmaktadır. Eğer kişinin hukuk dışı olarak ifade edilen olay ile ilgili herhangi bir eylemi mevcut değilse, dolaylı olarak sorumluluğundan söz edilemez. Ceza hukukunda haksız fiil kavramı, hukuka aykırılık boyutunda sıkça tartışma konusu olmaktadır. Örneğin akli melekeleri yerinde olmayan bir failin bir kişiyi yaralaması veya ölümüne yol açması fiili, hukuka aykırı olarak kabul edilsede failin kusurlu söz konusu olmadığından cezalandırılmaz. Ceza hukukunda suç ve ceza sorumluluğu şahsidir. Ancak özel hukuk sorumluluk “objektif sorumluluk”tur. Yani kusursuz sorumlulukta söz konusudur. Kusursuz sorumluluk, haksız fiil niteliği taşıyan davranışı gerçekleştiren kişiden başka kişi veya kişilerin sorumluluğunu ifade eder(69).

Bir fiil, başkasının mal varlığına veya kişilik hakkına zarar vermiş ise kural olarak hukuka aykırı olarak değerlendirilmektedir. Nitekim kişilik hakkı, bireyin sahip olduğu haklar içerisinde yer almaktadır. Hukuk çerçevesinde insanların kişilik haklarının ihlal edilmemesi beklenmektedir (70).

Haksız fiil içerisinde zararın sorumluluğunda tazminat önemli bir yer tutmaktadır. Sorumluluk hukuku boyutunda bir kişinin tazminat ödemesi gerektiğinde, haksız fiil içerisinde hukuka aykırılık aranmaktadır. Herhangi bir zarar meydana gelmediği durumlarda hukuki sorumluluğun olması da beklenmemektedir. Diğer bir deyişle ortada var olan tehlikenin, herhangi bir zarara yol açmadığı durumda, sorumluluk teşkil etmemektedir. Ceza hukuku çerçevesinde değerlendirildiğinde bir kişinin bir suça teşebbüs etmesi, o kişinin cezalandırılması için yeterli kabul edilmektedir. Çünkü birey, başkasına zarar vermemiş olsa da teşebbüste bulunmuştur. Sorumluluk hukuku içerisinde ele alındığında ise bireyin teşebbüsü herhangi bir tazminat borcunu meydana getirmemektedir. Sorumluluk hukukunda bireyin yol açtığı tazminatın karşılanması amaçlanmaktadır. Zarar meydana gelmediğinde, tazmin de söz konusu olmamaktadır(71).

Hukuk açısından değerlendirildiğinde bir kişinin başka bir kişiye zarar verdiğinde, verdiği zararı karşılaması beklenmektedir. Kişi, mağdur ettiği kişinin zararını karşılamakla hukuksal süreçte yükümlü tutulmaktadır. İradi davranış olarak adlandırılan süreç, insanların haksız fiilde bulunmasını ifade etmektedir. İradi

davranışın temelinde, kişinin bedeni bir eylemde bulunması yatmaktadır. Aynı zamanda kişinin gerçekleştirmesi gereken eylemi yapmaması ve bu eylemi yapmaktan kaçınması da iradi davranışı meydana getirmektedir. Hukuksal açıdan yasak getirilmiş bir eylemde bulunan kişi, hukuka aykırı bir eylemde bulunmuş kabul edilmektedir. Hukuksal açıdan bazı yasaklar ortaya konulmaktadır. Bu yasaklar yalnızca cezai hükümlerde bulunmamaktadır. Bir eylemin hukuka aykırı olarak kabul edilebilmesi için eylemi gerçekleştiren kişinin belli bir hakkı ihlal etmiş olması gerekmektedir (72).

6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 49. maddesi zarar veren kişinin, zarar verdiği kişiye tazminde bulunması sorumluluğunuyüklemiştir. Kişinin tazmin ile sorumlu tutulmasına, sorumluluk hukuku veya tazminat hukuku isimleri verilmiştir. Konunun bu isimler ile anılmasının temelinde zarar gören kişinin zararın karşılanması esasının ön planda tutulması yatmaktadır. Hukuksal süreçte, kişinin hukuka aykırı olarak gerçekleştirdiği fiilerin sorumluluğundan dolayı, fiilden kaynaklanan borcun karşılanması talep edilmektedir. Hukuka aykırı davranan ve zarara yol açan kişi, gerçekleştirdiği fiilin kişiye zarar verme niyetiyle olmadığını ve yaşanan mağduriyetin öngörülmemiş olmasını belirtmesine karşın, hukuksal süreçte kişinin verdiği zararın sorumluluğunu hukuka aykırı fiilde bulunmuş olması ile temellendirmektedir (73).

İnsan eylemi, haksız fiilin temelini oluşturmaktadır. Bir kişinin mal varlığının zarara uğması veya kişi varlığı değerinin ihlal edilmesinden ortaya çıkan sorumluluk doğrudan insanların gerçekleştirdiği eylemler üzerinden şekillenmektedir. Olumsuz eylem genel olarak bir kişinin yapmaması gereken, hukuk açısından yasaklanan bir eylemi gerçekleştirmesiyle meydana gelebilmektedir. Buna karşın aynı zamanda kişinin kanunen yapması gerektiği bir eylemi yapmamasından kaynaklı olarak da olumsuz davranış gerçekleşmiş olabilmektedir. Kişinin gerçekleştirdiği bir eylemden sorumlu tutulabilmesi için öncelikle o kişinin herhangi bir fiilde bulunması gerekmektedir. Aksi takdirde herhangi bir fiilde bulunmayan kişinin yaptığı işten sorumlu tutulması mümkün olmamaktadır. Ancak diğer yandan 6098 sayılı Türk Borçları Kanunu “Kusursuz Sorumluluğu” benimsemiştir. Bu sebeple; kusursuz sorumluluğun kapsamınıda “*hakkaniyet sorumluluğu*”, “*özen sorumluluğu*” ve “*tehlike sorumluluğu*” olarak belirlemiştir. Ortaya çıkan haksız fiil kişiden davranışı olmadığı halde, bu haksız fiilin neticesinde oluşan zararın giderilmesinden sorumlu olma hali kusursuz sorumluluğu ifade eder. Kişi haksız fiilin neticesinde kendisi haksız fiil işlememiş olmasına rağmen özenden kaynaklı olarak sorumlu olur. Özen sorumluluğu olarakta ifade edilen bu

sorumluluk kapsam olarak; a) *adam çalıştırmanın sorumluluğu*, b) *hayvan bulunduranın sorumluluğu* ve c) *yapı malikinin sorumluluğu* şeklinde üç temel özen sorumluluğu belirlemiştir(73).

2.1.3.Yaraların Adli Tıp Boyutu

2.1.3.1.Yaranın Tanımı

Yara, vücuda dışarıdan gelen bir kuvvet sonucunda doku bütünlüğünde bozulmaların veya hasarlanmanın oluşmasıyla meydana gelen lezyona denilmektedir(59). Yara kavramını tanımlamak için yaraya ait özelliklerin ortaya konulması gerekmektedir. Yarayı oluşturan temel özellikler şu şekilde sıralanabilmektedir;

Yaranın boyu; vücuttaki deri üzerinde yaranın meydana getirdiği boyu açıklamaktadır.

Yaranın derinliği; vücutta yaranın derinlemesine olarak oluşturduğu derinliği ifade etmektedir.

Yaranın dudakları; vücut içerisindeki sağlam doku ile sınırı oluşturan yapıyı meydana getirmektedir.

Yaranın genişliği; vücut üzerinde iki yara dudağı içerisinde uzaklığı açıklamaktadır.

Yaranın kuyruğu; vücuda zarar veren aletin, vücuda girerken ve çıkarken deri üzerinde meydana getirdiği ince çizgileri ifade etmektedir.

Yaranın açıları; vücudun dokusu üzerinde, yaranın yol açtığı açıklığı ifade etmektedir. Yaranın açılarında, keskin aletler ile dar açılı yaralar meydana getirilebilirken, kör aletler ile vücut dokusu üzerinden geniş açılı yaralar meydana getirilebilmektedir.

Yaraların bir de adli rapor mahiyetinde belli başlı özellikleri bulunmaktadır. Nitekim herhangi bir yaralanma vakasında, “yara”ya yönelik olarak aşağıdaki özellikler çerçevesinde adli rapor verilmektedir;

*Yaradaki renk değişiklikleri ve iyileşme bulguları:*vücutta yaralanmanın ne zaman meydana geldiğini ortaya koyabilmek için vücutta bulunan aktif kanama,

iltihaplanma, renk değişiklikleri, nedbeleşme ve kabuklanma gibi belirtiler ifade edilmelidir.

Yara derinliği ve trajesi: vücutta cildin altında yaranın hangi dokuları kapsadığı açıklanmalıdır. Yaranın vücutun boşluklarına kadar ilerleyip ilerlemediği belirtilmelidir. Diğer yandan vücut içerisinde büyük damar ve sinir lezyonunun oluşup oluşmadığı ifade edilmelidir.

Yara yönü: Vücut içerisinde bulunduğu seyir açıklanmalıdır.

Yaraların birbirleri ile ilişkisi; vücutta birden fazla yaralanma meydana geldiğinde yaraların vücudun nerelerinde olduğu ve birbirleri ile olan lokalizasyonu, aralarında herhangi bir uyumun bulunup bulunmadığı, yaraların meydana geldiği zaman ve ne şekilde oluştuğları, aralarında varsa mevcut uyumsuzluklar belirtilmelidir.

Yara açısı: yaralanmaya yol açan kesici-delici araçların yara uçlarından sağlam cilt üzerine kadar oluşturdukları sıyrıkları açıklamaktadır. Yaralanmada kuyruk olup olmadığı ve varda ne kadar uzun olduğu belirtilmelidir

Yaranın dudakları: vucutta cildin yaralanma sonucu açılmış kısımlarının yara içine bakan kısımlarını ifade etmektedir. Bu aşamada yara dudaklarının ne şekilde olduğu açıklanmalı, düzgün biçimde bulunup bulunmadığı, çentik olup olmadığı ifade edilmelidir.

Yara boyutları: vücut üzerinde yaralanın oluşturduğu alan, genişlik ve uzunluk, metrik şekilde ortaya konulmalıdır.

*Yaranın ağırlık derecesi:*vücuttaki her bir yara için yaraların insan yaşamını tehdit edip etmediği açıklanmalıdır.

Yaranın lokalizasyonu: yaraya yönelik olarak doktorlar olmadan da anlaşılabilir şekilde bir tanımlama yapılmalı, ortaya çıkan ve anlaşılabilen açılardan cm. türünden mesafe tayin edilmelidir (74).

İnsan vücudu belirli süreçlerde dıştan gelen kuvvetlere maruz kalabilmektedir. Vücutun iskelet yapısının gücü ve var olan dokuların esnekliği sayesinde, insan vücudu dıştan gelen her türlü kuvveti emmektedir. Böylece bu kuvvetlerin vücudun temel bütünlüğüne zarar vermesi önlenmektedir. Buna karşın kimi zaman insan vücuduna yönelen kuvvetin enerjisi, vücudun emme gücünün ötesinde olabilmektedir. Bu süreç

insan vücudunun savunma mekanizması kuvvetin enerjisi ile baş edemediğinden yaralanma oluşabilmektedir. Yaralanma sürecinde pek çok farklı unsur bulunmaktadır. Bunlardan biri kuvvetin uygulandığı alandır. Örneğin dar kenarlı bir aletin insan vücuduna yönelik gerçekleştirdiği kuvvet ile geniş kenarlı bir aletin insan vücuduna yönelik gerçekleştirdiği etkinin aynı olması beklenmemektedir. Dar kenarlı alet insan vücuduna, geniş kenarlı aletten daha fazla zarar verebilmektedir. Aynı şekilde kuvvetin hızını da insan vücuduna verdiği zarar etkileyebilmektedir. Dar kenarlı ve hızla insan vücuduna yönelen bir aletin, vücutta ciddi yaralanmalara yol açabileceği söylenebilmektedir (60).

2.1.3.2.Yaralanma Sınıflandırılması

Yaralanmalar oluş, etki ve nedenlerine göre sınıflandırılmaktadır. Yaraların oluşunda ekili olan vasıtalara göre “mekanik ile oluşan yaralar”, nitelik olarak “fiziksel nitelikte olanlar”, kimyasal madde etkisi ile oluşur ise “kimyasal madde yaraları”, ve bir takım zehirli ve vahşi hayvanların neden olduğu “biyolojik kökenli yaralar” olmak üzere dört temel sınıfa ayrılmaktadır.

2.1.3.2.1.Mekanik etki ile oluşanlar

Mekanik etki ile oluşan yaralar, kuvvetlerin nesnelere üzerindeki etkisi ve hareketi ile insan vücudunda meydana gelen yaralanmaları ifade eder. Mekanik etki ile meydana gelen yaralanmalar; kesici alet yaralanmaları, kesici-delici alet yaralanmaları, delici alet yaralanmaları, kesici-ezici alet yaralanmaları, ezici alet (künt cisim-künt travmatik) yaralanmaları ile ateşli silah yaralanmaları şeklinde sınıflandırılmaktadır.

2.1.3.2.1.1.Kesici alet yaraları

Alet veya cismin keskin olan yüzeyinin cilde sürülmesi ya da sürtülmesi ile deri/dokuyu kesen aletlere kesici aletler ve bunların meydana getirdiği yaralara kesici alet yaraları denir.Cam, jilet gibi kesici araçlar yoluyla insan derisi üzerinde yaralar oluşabilmektedir.Bu aletler isabet ettikleri yerlerde cilt, ciltaltı dokusu, adele, damar ve sinirleri keserler.Kesici alet yaralanmalarında, sıklıkla görüldüğü üzere yaralar doğrudan deri üzerine odaklanmakta ve deri üzerinde hasara yol açmaktadır. Buna karşın bu tip yaralanmalar, kemik ile doğrudan lezyon oluşturmamaktadır. Kesici aletler ile yol açılan yaralanmalarda, vücutta yol açılan yara genişliğinin hacmi yara yoluyla açılan derinlikten daha fazladır. Bu tür yaralanmaların çeşitli şekilleri olmasıyla birlikte

genel olarak kaza temelli meydana gelmektedir. Aletin cinsine ve uygulama kuvvetine göre kulak, parmak, burun ucunu gibi uzuvları keserek vücuttan ayırabilirler. Kıkırdakların kesilmesinde söz konusu olur ise kıkırdaklar kesilerek eklemlerin açılmasına yol açar. Kemiği kesemez ise de kemikte periostta çizik ve çentikler meydana getirirler. Tanıda kesici alet yaraları dikkate alınmalıdır (101).

Orijin: İlk akla gelen kazadır. Traş olurken, mutfakta yemek için doğramalar yaparken, bir takım mesleki faaliyet yürütürken bu türden kazalar oluşabilir. Bununla birlikte “*cinayet*” ve “*intihar*” orijinli de olabileceği unutulmamalıdır.

“Orijin = kökeni=oluşun sebebi=oluşum şekli”

Yara Karakteristiği: çoğunlukla çizgi/hat şeklinde çok kenarlıdır. Yaranın boyu(uzunluğu) derinliğinden fazladır ve çoğunlukla yara kuruyuşu vardır. Kuyruk başlangıçta daha kısa, sona doğru daha uzundur. Yaranın en derin yeri genellikle yaranın orta kısmıdır.

Kesici aletlerle oluşan yaralar üç kısma ayrılarak tasnif edilirler:

a) *Boğazlama:* Mağdurların boyun bölgelerinin kesilmesi sonucu oluşan yaralara denir.

b) *Damar açma:* El veya ayak bileği damarlarının kesilmesi sonucu ortaya çıkan yaralara denir.

c) *Enseleme:* Ensenin kesilmesine denir. Nadir görülen bir yara türüdür. Akıl hastalarında boyun ve ensenin birlikte kesildiği görülebilir.

Bu tür yaralanmada yaranın hangi organda veya sistemde olduğu bulunmalı ve gerekli müdahale ivedilikle yapılmalıdır (97).

2.1.3.2.1.2. Kesici-delici alet yaraları

Kesici-delici alet yaraları; kesici-delici alet yaralanmaları, delici alet yaralanmalarına göre vücutta hem delici nitelikte hem de kesici nitelikte zarara yol açabilmektedir. Kesici-delici yaralar, hançer, avcı bıçakları gibi aletler ile meydana gelebilmektedir. Bu aşamada yaralanmaya yol açan aletin her iki tarafı da kesici olmaktadır. Yaralanmaya neden olan aletin bir tarafı keskin, diğer tarafı kör ise o zaman keskin olan taraf nezdinde yara büyümektedir. Kesici aletler vücut boşluklarına rahatlıkla girebilirler. Temporal kemiğin skuamöz parçasından, orbita tavanından ve bebeklerde fontanelerden kafatası boşluğuna dahi girebilirler. Diğer yandan intihar amacıyla gerçekleştirilen fiillerde de bu tip yaralanmalar ortaya çıkabilmektedir. İntihar

ve cinayet olaylarında, bu tür yaralanmalar genellikle vücudun boyun bölgesinde görülmektedir. Yine intihar girişimlerinde, bu yaralanma türü en sık şekilde vücudun bilek bölgesinde meydana gelebilmektedir. Bu tür yaralar, cinayet teşebbüsü ile girişilen eylemlerde sık görülmektedir (98).

Yaranın genel özellikleri; Yaranın ciltteki boyu ciltaltındaki derinliğinden azdır. Yara dudakları düzgündür. Aletin çıkış yönünde tek kuyruk bulunabilir. Yaranın ciltteki boyu aletin namlusunun genişliğinden daha uzun olabilir. Genellikle yaranın derinliği aletin namlu uzunluğuna eşittir. Ancak yara karna isabet ederse derinliği namlu boyundan fazla olabilir (akordiyon yaralanma). Yaralanmaya sebebiyet veren aletin namlu özelliğine göre yaranında özellikleri değişecektir. Savunma yarası olarak da kesici-delici aletler ön plana çıkabilmektedir (99).

2.1.3.2.1.3. Delici alet yaraları

Delici alet yaraları: şiş, çivi, tıg, buz parçası vb. bir kısmı delici veya kesici bir mahiyette bulunan bir aletin insan vücudunda verdiği zarar sonucu meydana gelen yaraları ifade etmektedir. Bu aşamada delici alet yaralarında insan vücudunda oluşan yaranın derinliği, ortaya çıkardığı uzunluğa göre daha büyük boyutta olmaktadır. Vücuttaki yara dudaklarında çoğu zaman herhangi bir sıyrık mevcut değildir. Buna karşın vücuda temas eden aletin uyguladığı kuvvetin enerjisi, sıyrıkların oluşmasında önemli rol oynamaktadır. Kimi zaman vücuda yönelik enerjisi yüksek bir kuvvet ile aletin saplanması, vücutta sıyrıkların oluşmasına neden olabilmektedir. Diğer yandan meydana getirilen yaralanmada, bazı durumlarda yaranın derinliği, yaraya neden olan aletten hacim olarak daha büyük olabilmektedir. Bu aşamada yaranın oluşturduğu hacim ve vücudun bütünü üzerinde meydana getireceği etki üzerinde yaralamaya neden olan aletin hacmi ve yaraya uygulanan kuvvetin hacmi doğru orantılı olarak etki etmektedir. İnsan vücuduna saplanan alet, kimi zaman kırılabilmekte ve bir parçası vücudun içerisinde kalabilmektedir. Örneğin, yaralama sürecinde kullanılan tıg ve veya şişin kırılması ile birlikte, meydana gelen yaralanmanın çevresinde alete ait bir kısım bulunabilmektedir. Cinayet orjinli olabilir. Özellikle yenidoğanlarda delici aletin kalbe, fontanelerden beyne batırılması yoluyla cinayetler işlenebilir. Yaralanma oluşursa, başta hekimler olmak üzere tüm sağlık personelinin bildirim yapması ve takibe alması gerekmektedir (100).

2.1.3.2.1.4.Kesici-ezici alet yaraları

Kesici-ezici alet yaraları; Kesici-ezici alet yaralanmaları, diğer yaralanma türleri ile benzerlikler taşımaktadır. Buna karşın kendine has bazı özellikler içermektedir. Kesici-ezici alet yaralanmasında kemiği, kasları, kan damarlarını ve sinirleri de kapsayan vücuttaki yaralanmanın derin bir şekilde meydana geldiği bir lezyon olarak ortaya çıkmaktadır. Bu yaralanma türleri keskin ve ağır kenarlı balta vb. araçlar ile meydana getirilmektedir. Künt yaralanmalara yol açan, ağırlığından dolayı uyguladığı kuvvet nedeniyle vücuttaki dokunun bozulmasına neden olan, oluşturduğu hacim ile de vücutta kesilmelere yol açan aletler tarafından oluşmaktadır.

2.1.3.2.1.5.Ezici alet yaraları (Künt cisim yaraları-künt travmatik yaralar)

Taş, sopa, tekme, yumruk hacim ve ağırlıkları ile etken olan künt cisimlere ezici aletler, meydana getirdikleri yaralara ise ezici alet yaraları denir.Yaralanma, hareketli bir cismin pasif duran şahsa çarpması (aktif) veya hareket halindeki şahsın pasif bir cisme çarpması (pasif) halinde meydana gelebilir. Bu şekildeki yaralanma aktif yaralanma ve pasif yaralanma olarak nitelendirilmektedir. Pasif yaralanma yüksekten yere düşme, yüksekten cismin üzerine düşme sonucu oluşabilir. Yaranın tehlikesi vücuda isabet eden aletin cinsine, çarpışma hız ve kuvvetine ile isabet ettiği bölgeye göre değişir.

Ezici alet yaraları: ezici alet yaralanmaları da tıpkı delici alet yaralanmaları gibi vücuda ciddi zararlar verebilmektedir. Vücuda yönelik olarak künt bir alet kullanılarak, vücutta yırtılma, ezilme ve çökmeye neden olan lezyonu ifade etmektedir. Vücutta oluşan yaralanmalar ezik ve yarıklar içerisinde bulunmaktadır. Yaralanmanın meydana gelmesinden sonra yara dudaklarında net bir şekil olmadığı görülmektedir. Yaralanmaya neden olan alet üzerinden herhangi bir madde mevcut olabilmektedir. Bu madde vücutta yaranın olduğu bölgeye de sirayet edebilmektedir. Bu süreçte yaralanmaya neden olan aletin kesici bir alet olması beklenemez. Çünkü kesici alet yaralanma sürecinde vücutta etki ettiği bölgeye basınç uygulamaktan ziyade saplanma işlevi görmekte ve vücutta ezilmeden çok yarıkların oluşmasına yol açabilmektedir. Ezici alet yaralarının meydana gelmesinde kesici nitelikteki aletler kullanılabilenkte veya vücudun bir bölgeye çarması veya vurması sonucunda da bu yaralanmalar ortaya çıkabilmektedir. Örneğin bir kişinin başka bir kişiye kuvvetli bir şekilde yumruk atması, vücutta ezilmeye yol açabilmektedir. Diğer yandan bir kişiye taş veya buna benzer bir cismin atılması ile de ezilme meydana gelebilmektedir. Bu tip yaralanmalarda

kanamanın fazla olmadığı gözlemlenebilmektedir. Diğer yandan yaranın düzensiz olduğu tespit edilmektedir. Bu tip yaralanmalarda, yara dudakları incelendiğinde yara içerisinde kopmamış sinir ve dokuların olduğu görülmektedir. Bu yaralanmada delme veya kesme eylemi gerçekleşmediği için damar-sinir-doku köprüleri mevcut olmaktadır. Yaralanma türü savunma odaklı meydana gelebilmektedir (99).

Adli tıp uygulamasında en sık rastlanan yaralanmalardan biri künt travma ile oluşan yaralardır. Künt travma sonucunda birey ciddi şekilde yaralanabilmektedir. Künt travma ile oluşan yaralanmalar, vücudun dışında ortaya çıkabildiği gibi iç organlarda da meydana gelebilmektedir. İç organlarda meydana gelen travmlar, bireyin şikayetleri ile ortaya çıkabilmektedir. Diğer yandan insanda rahatsız edici bir duygunun oluşması ile de belirtilerini gösterebilmektedir. İnsan vücudunun yüzeyinde herhangi bir yara belirtisinin olmaması, travmanın meydana gelmediği şeklinde yorumlanmamalıdır. Bireyde gerçekleşen travmadan sonra lokal damarlarda genişlemeyle ortaya çıkabilen hiperemi, travmanın önemli bir kanıtı olarak belirebilmektedir. Buna karşın bireyin travma geçirmesinden sonra çevresindekiler tarafından tokat atma gibi eylemlere maruz kalması neticesinde, birkaç saat veya daha az bir zaman içerisinde hiperemi solarak ortadan kaybolabilmektedir. Bu aşamada hiperiminin insanlar tarafından ortaya çıkarılamaması, travmanın belirtilerinden önemli birinin fark edilememesine yol açabilmektedir.

Künt cisim-künt travmatik yaraların özellikleri ise; a) doku ezilmiş, patlamış ve kopmuştur, b) yara dudakları düzensiz, tırtıklı ve girintili çıkıntılıdır, c) yaranın çevresinde dar veya geniş bir sıyrıkla beraber **ekimoz** vardır.d) yara dudakları ayrılarak bakıldığı zaman içinde kopmadan kalmış damar ve sinir liflerinden oluşan köprüler görülür.

Ayrıca dikkat edilmesi gereken diğer bir husus ise cildin direkt kemik dokusuyla temasta olduğu ve gergin bulunduğu bölgelere, örneğin yüz, diz, dirsekler, el ve ayak gibi kemikli bölgede kemiğinin sırtı gibi yerlere ezici alet darbesi isabet ederse iki sert cisim arasında kalan cilt patlar ve yara kesici alet yarasına benzer.

Ezici alet yaralarında “*abrazyon*”, “*ekimoz*”, “*hematom*” ve “*laserasyon*” olmak üzere dörde ayrılır.

a) *Abrazyon (Sıyrık)*: En hafif ezici alet yarasıdır. Travma sonucu cildin en üst tabakası (epidermis) sıyrılır ve dermis açıkta kalır. Canlıda sıyrılan bu bölgenin üstü dermis damarlarından çıkan serum ve hücrelerle dolarak kabuk oluşur, kabuğun altı nemli ve iltihaplı yarıdır. Ölüde kabuk oluşmaz ve ölümden çok kısa bir zaman önce ya

da ölüm sırasında meydana getirilen yaralarda yara esmer kırmızı renkte kuru bir hal alır, buna “*parşömenleşme*” denir. Abrazyon adli tıp açısından maddi olayın oluşuna dair önemli bulgular elde etme imkanı sunar. Örneğin; cismin özelliğini, cismin yapısını, cismin isabet ettiği noktayı, çarpmanın şiddet ve genişliğini, cisim şiddetliyse sıyrık yanında ekimoz, ezik ve kopmaların oluşup oluşmadığını, travmanın ısırık ve tırnak ile olması halinde diş ve tırnak sayısını, travma zamanını ve ne amaçlı yapıldığını gösterir.

b) Ekimozlar: İnsan vücudunda herhangi bir travma neticesinde meydana gelen kanama sonucu oluşan lezyona denilmektedir. Yaralanma sonucunda dışarı çıkan kanın doku içine toplanmasıyla ekimoz meydana gelmektedir. Ekimozlar, damar çepplerinde oluşan bozulmalar neticesinde ortaya çıkmaktadır. Bu tür yaranlamalar, bireyin travmaya maruz kaldığını işaret eden en somut veriler olarak değerlendirilmektedir. Yaralanmanın olduğu yerde meydana gelen renk değişiklikleri, travmanın olduğu zaman ile ilgili ortalama bir değer vermesi boyutunda önem arz etmektedir. Travmanın meydana geldiği yerde ortaya çıkan ekimozlar bir takım sınıflandırmaya tabi tutulurlar.

Ekimozların Sınıflandırılması; *i)*örülüşüne göre (Yüzeyel veya derin), *ii)* Vücuttaki yerine göre (Sabit veya göçmen), *iii)* Rengine göre (Kırmızı, Mavi, Mor, Fıstıki yeşil, Limon sarısı gibi) ve *iv)* Şekline göre (Şekilsiz veya şekilli)

c) Hematom: Travma ile yırtılan damarlardan çıkan kanın dokuyu şişirerek içinde toplanması sonucu oluşur.

d) Laserasyon(Yırtık): Ezici cismin uygulanma kuvvetine bağlı olarak doku bütünlüğünün bozulmasıdır. Genellikle düzensiz kenarlardır.

Trakeal laserasyon; travma veya iyatrojenik nedenlerle meydana gelebilmektedir (102).

2.1.3.2.1.6.Ateşli silah yaraları

Ateşli silahlar; barutun yanmasından meydana gelen gaz basıncı ile mermi yatağındaki dolu mermiyi ateşleyerek, merminin yatağı terk ederek namulu içerisinden hedefe gönderilmesini sağlayan silahlardır. Bu silahlarla oluşan yaralara ateşli silah yaralanması adı verilir. Ateşli silah yaralanması ise; vücuda isabet mermi çekirdeğinin harabiyet oluşturması için mevcut kinetik enerjisinin bir kısmını veya tamamını ısı, ses ve mekanik enerji olarak vücut tarafından soğrulması gerekir. Mermi vücudun yumuşuka dokusundan hızla geçer ise kinetik enerjisinin önemli bir miktarını vücuda aktarılmadan geçeceğinden, dokudan oluşan delik doku nisbeten bozulmayacaktır. Bu

damarlarda olmayıp sadece kas dokusunda olursa ciddi bir etkiden bahsedilmez. Ancak bir takım hayati organlara isabet etmesi halinde oluşacak bir delikle dahi kişide öldürücü olabilmektedir. Bununla birlikte bazı mermiler vücut içerisinde yol alırken yavaşlayabilir, durabilir veya parçalanabilir özellikte üretilmektedir(59).

Ateşli silahlarda kullanılan merminin hız ve yapısına göre meydana gelen yara türünde değişmektedir. Yani vücutta meydana gelen yaranın türü mermi türü ve hızıyla doğrudan ilgilidir. Ses hızında atış yapabilen silahlarla meydana gelen yaralanmalarda; silahdan çıkan merminin dokuda meydana getirdiği laserasyon, damar ve organizmalar üzerinde hayati tehlikeye sokacak ikincil harabiyet ve kemik parçası, kırıldık parçası gibi sert vücut parçacıklarının trajede sürüklenmesiyle çeşitli yapılarda çeşitli derecelerde lezyonlar görülmektedir. Mermiden ortama yayınlan parçacıkların etkisiyle ikincil yaralanmalar oluşabilir. Ayrıca hızı düşük olan bu mermilerin dokularda laserasyon ve kontüzyon oluşturduğu bilinmektedir. Ses duvarını aşan sesteki hızlı ve kinetik enerjisi yüksek mermiler ise çapları ile orantısız bir şekilde yaralar oluşturmaktadır. Bu mermiler vücuda girerken ve vücut içerisinde yol alırken hem geçtiği yerlerde hem de kendisine uzak mesafedeki organ ve dokularda da ciddi harabiyete yol açar(59).

Ateşli silah fişğinde; çekirdek, kovan, kapsül ve barut olmak üzere dört kısım mevcuttur.

Kovan; silindir şeklinde, genellikle prinçten imal edilmiştir. İç kısmında ise kapsül ve ön bölümünde sıkıştırılmış mermi çekirdeği yer alır.

Kapsül; kovanın “tabla” ismi verilen alt kısmında yer alır. Silahın tetiğine basıldığında silahta bulunan iğnenin sert biçimde kapsülüne çarpar ve bu çarpmanın etkisi ile barut kıvılcım alır. Kıvılcım ile birlikte patlama meydana gelir ve bu kısımda “*vurgu çukuru*” oluşur. Uç kısımda bulunan mermi böylece yatağını terk ederek namlu içerisinde yol alır ve namuluyu buradan da terk eder.

Barut; sıkıştırıldığında kolayca alev alıp patlayabilen bir maddedir. Çeşitli türleri mevcuttur. İçerisinde belli miktarlarda kömür, kükürt ve güherçile içerir. Barut içerisinde düşük oranlarda potasyum nitrat, baryum nitrat ve vazelin gibi katkı maddeleri görmek mümkündür. Barut yandığında; karbonmonoksit, karbondioksit, azot, hidrojen ve metan gazı gazların yanında katı maddelerden nitrit, nitrat ve karbonda bulunur. Namludan çıkan atış atıkları namlunun ağız kısmına ve hemen yakınındaki cisimlere, örneğin elbiseye bulaşır.

Çekirdek; fişenin uç kısmında sıkıştırılmış vaziyette bulunur. İnsanı asıl yaralayıcı kısım bu kısımdır. Ateşlen dolu bir silahtan hızlı bir şekilde çıkan asıl cisim budur. Enerjisi çok fazla olduğundan ve ses hızını aştığından çok uzak mesafelere gidebilmektedir. İsalet ettiği hedefin mesafesine göre de tahribatın niteliğinin etkilemektedir.

Ateşli silahtan çıkan mermi çekirdeği insan vücuduna isabet ettiğinde yaralama neticisi başlar. Yaralama ilk olarak ciltte giriş deliği ile oluşur. Vücutta traje ismi verilen bir yol izler. Çekirden ya vücut içerisinde kalır ya da vücudu terk eder. Atış mesafesine göre de değişiklik gösterebilir. Örneğın bitişik bir atışta kullanılan bir harp silahı mermisi kafaya isabet ettiğinde kafatasında bomba infilakı gibi bir patlama meydana getirir(59)

Giriş deliği; merminin vücuda girdiği yere giriş deliği denir. Vücuda merminin giriş açısına göre giriş deliği yuvarlak veya oval olabilmektedir.

Çıkış deliği; merminin vücut içerisinde yol aldıktan sonra vücudu terk ettiği yerede çıkış deliği denir. Genellikle dokuların dışarı doğru yönde yırtıldığı bir lezyon şeklinde görülür. Çıkış deliğinin üzerinde doku parçalarının olması, deliğin giriş deliğinden daha büyük görünmesine yol açar(59).

Mermi çekirdeği vücuda isabet ettiğinde derinin esneme kabiliyetini aşarak deriyi ve altındaki dokuyu deler. Mermi vücuda dik olarak girer ise giriş deliği yuvarlak olur ve giriş deliği mumtazam olur. Giriş deliği merminin çapı ile eşit olabileceği gibi daha küçük veya daha büyük olabilir. Mermi çekirdeği dış doku deriyi/cildi delerken silahta bulunan yağ, kurum, pas gibi maddeleri giriş deliğinin etrafına bulaştırır. Buna “*silinti halkası*” denir. Birkaç atıştan sonra silinti halkası oluşmaz. Vücuduna mermi isabet eden kişinin ölmesi durumunda; giriş deliğini saptamaya yarayan diğer bir yöntem ise su kaybına ve kurumaya bağlı olarak çekirdeğın epidermis tabakasında oluşturduğu abrazyonun kuruyarak parşömenleşmesi ve koyu renk almasıyla “*vurma halkası*”dır. Vurma halkası atış sayısından bağımsız olarak oluşur. Çekirdeğın vücuda girişi esnasında bir başka yüzeye çarpıp deforme olması gibi durumlarda giriş deliği her zaman farklılaşabilir(59).

Mermi çekirdeği ile oluşan yaralar arasında sıkı bir ilişki olmakla birlikte atış mesafesi önemi daha büyüktür. Atış mesafeleri *a)bitişik, b)bitişğe yakın, c)yakın ve d)uzak* olmak üzere dört grupta ele alınmaktadır.

a)Bitişik atış; namlunun deriyeye tam olarak dayanmış vaziyette yapılan atışı ifade eder. Namludan tahliye olan sıcak gazların dokuda oluşturduğu boşlukla birlikte alev,

is, atış artıklarının bu boşluğa dolması ile bir çukur meydana gelir. Buna “*Hoffman Maden Çukuru*” adı verilir. Aynı zamanda ısınan namlunun izi de deriye geçer. Atış artıklarının izinin yanında deride hiperemi ve ekimoz görülebilir.

b)Bitişğe yakın atış; namlunun deriye uzaklığının 0-2 cm. mesafede olan atışlara ise bitişğe yakın atış denilmektedir. Bazı kaynaklarda 0-3 cm.’ye kadar olarak da yapılan atışlara bitişğe yakın atış olarak adlandırıldığına rastlanmaktadır(59). Vücuda sıkıca bastırılarak yapılan bitişik atışlarda giriş deliğinin çevresinde kontüzyon halkasından başka “stampa izi” de sıklıkla görülür.

c)Yakın atış; namlunun cilde uzaklığının 2 cm. mesafe ile kısa namlulu silahlarda 40-45 cm., uzun namlulu silahlarda 75-100 cm. arasında bulunduğu uzaklıktaki atışlara yakın atış denilmektedir. Yanmış ve yanmamış barut artıkları, is ve alev deri üzerinde “tatuaj” adı verile bir izi oluşturur. Mesafa 15 cm. üzerine çıkarsa bu atışa bağlı alev yanıklarının görülme olasılığı giderek azalmaktadır.

d)Uzak atış; yakın atış sınırından daha uzaktan yapılan atışlara uzak atış denilir. Bu şekilde yapılan atışların deride izine rastlanmaz.

Ateşli silahlar içerisinde değerlendirilen av tüfeklerinin farklılık arz eder. Av tüfeği fişegi de yivli setli silahlardan farklıdır. Av tüfeğinin fişegi namludan çıktıktan sonra fişegin içerisindeki saçmalar etrafa mesafe arttıkça gelişi güzel dağılır. Bu yayılma atış mesafesi ve namlu ucunun daralmasına bağlı olmala birlikte fişte kullanılan saçmaların çapıda önem arz eder. Av tüfeklerinin namlu uçları saçmaların yayılmasını en aza indirmek için gittikçe daralan bir nitelikte üretilirler. Giriş deliği diğer ateşli silah yaralanmalarındaki gibi atış istikametine bağlı olarak yuvarlak ve ovaldir.

Av tüfeği ile bitişik, bitişkiye yakın ve yakın atışlarda fişek içindeki saçmaların traje açısından vücuda girişten sonra dağılırlar. Saçmalar vücuda girerken veya girdikten sonra çarpmanın etkisi ile vücuttan kopardığı solid dokular nedeniyle ikincil derecede yaralanmalar meydana getirir. Vücut içinde yol alan saçmaların tespiti ya radyografi ya da skopi ile yönleri tespit edilebilir. Dolayısıyla traje bize atış istikameti konusunda fikir verecektir.

Av tüfeğinde kullanılan saçmaların enerjileri genellikle düşüktür. Bu sebeple bu saçmalar çıkış deliği oluşturmazlar. Ancak yüksek enerjili bir fişek kullanılır ise ve atış mesafesine de bağlı olarak çıkış deliği oluşturabilirler. Yani hem yüksek enerjili fişek hemde bitişik, bitişkiye yakın veya yakın atış gerçekleşirse vücutta çıkış deliği oluşturabilecektir. Ayrıca saçmalar vücut içerisinde yol alırken kemik fragmanlarına

rastlar ise ikincil derecede çıkış delikleri de gözlemlenebilir. Ateşli silahlarla yaralanmada vücudun çeşitli yerleri yaralanabilmektedir (104).

2.1.3.2.2.Fiziksel nitelikte olanlar

Yaralanmaya yol açan fiziksel faktörlerde çeşitli araçlar ön plana çıkabilmektedir. Bu süreçte mekanik yaralanma olarak adlandırılan yaralanma türünde ateşli silahlar, kesici-delici aletler, patlayıcılar, künt travmalar, bombalar vb. alet ve araçlar kullanılabilir. Bu yaralanma türüne, sıcaklık odaklı yaralanmalarda girebilmektedir. İnsan vücudunda aşırı sıcaklığın veya soğukun etkisinde yaralar oluşabilmektedir. Elektriğin çarpması sonucunda da insan vücudunda ciddi hasarlara yol açılabilir ve kimi zaman yaralanmanın da ötesinde ölümler meydana gelebilmektedir. Barotravma olarak da adlandırılan atmosferik basınç da ise yüksek basıncın etkisinde vücutta oluşabilen yaralanmalardır. Yine fiziksel faktörler içerisinde iyonizan ışın yaralanmaları da eklenebilmektedir.

İnsanların yaralanmasına yol açan fiziksel faktörlerde, insanların olası fiziksel mahiyetteki kaza ve tehlikelere karşı önlem alması gerekmektedir. Örneğin, motosiklet kullanan bir sürücünün kask takması yine inşaatta bulunan bir çalışanın başına düşme riski olan herhangi bir inşaat malzemesine karşı baret takması, bireyin yaralanmasını önleyebilmekte veya meydana gelebilecek yaralanmanın etkisini azaltabilecektir. İnsanların fiziksel faktör odaklı yaralanmalara karşı hazırlıklı olabilmesi için iş güvenliği kavramı ortaya çıkmakta ve iş güvenliği boyutunda insanların başlarına gelebilecek herhangi bir kaza durumunda ne gibi önlemler alması gerektiği hakkında bilgi verilmektedir. Fiziksel nitelikte olan yaraları da “*yanık, donma, elektrik akımı ve ışınların oluşturduğu yaralar*” olarak kategorize etmek mümkündür (74).

2.1.3.2.3.Kimyasal nitelikte olanlar

Fiziksel faktörlerde olduğu gibi kimyasal faktörlerde de insanların ciddi şekilde yaralanmaları söz konusu olabilmektedir. Yaralanmaya yol açan kimyasal faktörler çeşitli şekillerde sınıflandırılabilir. Bunlar içerisinde, toksik maddeler ve her türden yakıcı maddeler kimyasal yaralanmalara neden olabilmektedir. Yaralanmaya yol açan kimyasal maddeler, inhalasyon, dış temas, yutma vb. pek çok farklı yolla vücuda temas edebilmektedir. Fiziksel faktörlerde olduğu gibi kimyasal faktörlere karşı da iş güvenliği konusunda önlemler alınmakta ve çalışanların başlarına gelebilecek olası bir kazada yaralanmaların önüne geçmek veya olabildiğince yaralanmaların etkisini

azaltmak için çalışmalar yapılmaktadır. Kimyasal nitelikte olan yaraların “*asit, baz ve diğer kimyasal yaraları*” olarak kategorize edilebilir (74).

2.1.3.2.4.Biyolojik nitelikte olanlar

Biyolojik faktörlerde ise insanların hücre zedelenmesine ve ölümüne yol açabilen canlı etkenlerin, insan vücuduna girmeleri ifade edilmektedir. Vücuda giriş yapan bu virüsler, insan vücudundaki hücreleri öldürmekte ve tümörler oluşturabilmektedir. Biyolojik faktörlerde yaralanmalar, fiziksel ve kimyasal faktörlerde olduğu gibi ciddi boyutlara gelebilmekte ve hatta insanların hayatlarını kaybetmelerine yol açabilmektedir. Biyolojik faktörlerin yol açtığı yaralanmaların önüne geçmek için insanların sağlıkları konusunda dikkatli hareket etmesi gerekmektedir. İnsanlar periyodik olarak doktor kontrolünde olmalı ve vücutlarında oluşabilecek herhangi bir vürüse karşı hazırlıklı olmalıdır. Biyolojik nitelikte olan yaraları “*böcek, yılan, akrep ve örümcek gibi zehirli hayvan ısırık yaraları ile vahşi hayvan ısırık yaraları*” olarak temel iki kategoriye ayırmak mümkündür (74).

2.1.3.3.Bölgesel Yaralanmalar

Vücut bütünlüğü içerisinde yaraların oluştuğu bölgeler özellik arz eder. Kafa yaraları, göğüs yaralanmaları, iç organ yaralanmaları, ekstremiteler, kemik kırıkları ve çıkıkları ile deri yaralanmaları bölgesel yaralanma içerisinde değerlendirilmektedir. Aşağıda ayrıntısı ile bölgesel yaralanmalara değinilecektir (74).

2.1.3.3.1.Kafa Yaralanmaları

Kafa yaralanmaları, adli tıp incelemelerinde sıklıkla görülen tipik bölgesel yaralanmalardandır. Kafada meydana gelen yaralanmaların isabetli bir şekilde tespit edilmesi ve yorumlanması önem arz etmektedir. Kafada meydana gelen yaralanmaları kişinin ani veya geç ölmesine yol açacak şekilde olabilmektedir. Beyinde yaşanacak harabiyet kişinin ani ölümüne yol açabilmektedir. Diğer yandan kafada meydana gelen yaralanma kanama gibi etkenler sebebi ile geç ölümleri doğurmaktadır. Kafa travmalarında görülen çeşitli lezyonlar, kafatası kırıkları, kafa içi dokuların bütüncül hareketleri, dokularda kontüzyon ve lacerasyon gibi sonuçlar doğurmaktadır. Kafada yarayı meydana getiren kuvvetin nispeti doğrultusunda kafa içi basıncın artmasına, onunda herniasyonlara, enfarktüs ve kompresyonlara, beyin ödemlerine, enfeksiyonlarına yol açtığı görülebilmektedir.

2.1.3.3.1.1.Kafa derisi yaralanmaları

Kafa saçlar ile örtülü olması veya kafada koruyucu bir giysinin olması halinde tahminden daha az deri yaralanması gözlenmektedir. Kafa dersinin zengin damar yapısından dolayı burada oluşacak yaralanmalar genellikle kanamalıdır. Kafa derisinin kafa içine olan venöz irtibatı sebebi ile deriden içeriye doğru bir enfeksiyonun gelişmesi mümkündür. Bu yöndeki etkiler sebebi ile menenjit veya beyin absesi olduğu gözlemlenebilmektedir. Künt travma ile meydana gelen deri laserasyonu özellikle de saçlı derilerde kesici alet yarası görünümünde olduğu gözlenmektedir. Saçlı deri kanamalarında ekimozun genellikle yer değiştirmesi sebebi ile göz çevresinde ekimoz olarak görülebilmektedir. Bu sebeple künt travmanın göze yönelik olduğu akla gelebilecek olsa dahi künt travmanın kafa yönelik olabileceği unutulmamalıdır. Diğer yandan kafa derisi yaralanmaları ile birlikte kafatasında penetran bir yaralanma olabileceği unutulmamalıdır (74).

2.1.3.3.1.2.Kafatası ve içi yaralanmaları

Kafatasının gözle görülen yüzeyinde periost tabakası, kafatası kemikleri iç ve dış laminalardan meydana gelir. Kafatasının kemik yapısı kişiye, kafatasının anatomik konumuna göre farklılıklar arz eder. Bu sebeple kafatasına yönelik şiddeti düşük bir künt travma olsa dahi kafatasında kırıklar meydana getirdiği görülebilmektedir. Kafa yönelik künt travmatik bir eylemin neticeleri daima farklı olmaktadır. Kafatasındaki kırık hattın incelenmesi ile künt travmatik eylemin şiddet ve yönünü tespit etmek olası değildir. Kafatasına yönelik künt travmatik eylem neticesinde kırık meydana gelmiş ve kişi aynı zamanda ölüm ise bu sadece kafatası kırığından olduğunu söylemek mümkün değildir. Beyin doku harabiyeti, beyin kanaması veya enfeksiyonu gibi sekonder lezyonlar ile oluşabilmektedir. Ölüm sebebini tam anlaşılabilmesi için duramater kafatasından çıkarıldıktan sonra kafatasının tabanına bakılması gerekmektedir.

Kafatası yaralanmaları kafa içinde de yaralanmalar meydana getirebilir. Kafa içi yaralanmalarda en sıklıkla kanamalar gözlenmektedir. Kanama akut olabileceği gibi kornik hatta subakut da olabilir. Kanama genellikle temporo-parietal bölgede görülür. Ancak kafa içi kanama iç bölgenin he yerinde görülebilir (74).

2.1.3.3.2.Göğüs Yaralanmaları

Göğüs yaralanmaları, travmatik ölümlerin oluşmasında sık rastlanan yaralanma türünü meydana getirmektedir. İncelemeler sonucunda göğüs yaralanmalarının her dört

travmatik ölümden birinin nedeni olduğuna ulaşılmıştır. Göğüs yaralanmaları iki temel grupta ele alınmaktadır. Bunlar;*açık (penetre) göğüs yaralanmaları ve göğüs duvarı yaralanmalarıdır* (74).

2.1.3.3.2.1.Açık (penetre) göğüs yaralanmaları

Açık (penetre) göğüs yaralanmalarının meydana gelmesinde çeşitli etmenler rol oynayabilmektedir. Ateşli silahların kullanılması sonucunda meydana gelen yaralanmalar bu tür yaralanmaları oluşturmaktadır. Diğer yandan keskin sopalar, şiş, bıçak vb. aletler ile genellikle bu tür yaralar meydana gelmektedir. İnsan vücudunda göğüs bölümünün bu tür aletler ile yaralanması, vücudun kalp, trakea, akciğer, özofagusu ve büyük damarın yaralanmasına yol açabilmektedir. Bu aşamada iç organlarda meydana gelen yaralanmalar, hayati tehlikenin oluşmasına ve kişinin hayatını kaybetmesine yol açabilmektedir. Vücudun göğüs bölgesinde meydana gelen yaralanmalarda, kesici-delici aletlerin kullanılması sonucu oluşan yara, kullanılan aletin namlu hacminin ötesinde daha fazla derinlikte olabilmektedir. Bu tip aletin kullanılması sonucu meydana gelen bu yaralanma türü, akordeon yara olarak tanımlanmaktadır. Künt göğüs travması, trafik kazaları sonucunda ortaya çıkabilmektedir. Özellikle trafik kazaları bu tür yaralanmaların oluşmasında en önemli neden olmaktadır (74).

2.1.3.3.2.2.Göğüs duvarı yaralanmaları

Kaburga kırıkları, göğüs duvarı yaralanmalarının önemli bir bölümünü meydana getirmektedir. Yaralanma sonucunda kaburgada meydana gelen kırıklar, göğsün açılımı üzerinde herhangi bir engel oluşturmadıkça ya da kırık uçları akciğere veya plevraya zarar vermedikçe ya da ağrıya yol açmadıkça solunum problemi oluşturmamaktadır.

Kaburga kırıkları, sık ortaya çıkan lezyonların içerisinde yer almaktadır. Trafik kazaları sonucunda meydana gelen travmalar, üst kaburga kırıklarına yol açabilmektedir. Bunun yanında bir kişinin başka bir kişiye yönelik gerçekleştirdiği tekme ve yumruk gibi fiiller sonucunda da kaburga kırıkları oluşabilmektedir. Kaburga kırıkları, acilde hastanın kurtarılması sürecinde dış kalp masajı ile de oluşabilmektedir. Diğer yandan yaşın ilerlemesi nedeniyle oluşan kemik erimelerinde de kaburga kırıkları meydana gelebilmektedir (74).

2.1.3.3.3. İç Organ Yaralanmaları

Künt cisim yaralanmalarında, kesici-delici aletlerin kullanımından kaynaklı olarak ortaya çıkan iç organ yaralanmaları oluşabilmektedir. Kimi zaman künt travmaları içerisinde meydana gelen bir yaralanmada, insan cildinde her hangi bir yaralanma ortaya çıkmamaktadır. Buna karşın künt travmanın şiddeti ile birlikte insan vücudunda, iç organları içerisinde belirli bir oranda ezilmeler meydana gelebilmektedir. Bazı durumlarda künt travmalar sonucunda oluşan bu ezilmeler ile birlikte yaşam tehlikesi oluşabilmektedir. Vücutta ezilmeler, çarpmanın meydana geldiği yerde ya da çarpmanın meydana geldiği alanın karşı noktasında ortaya çıkabilmektedir. Ezilmeler sıklıkla korteks ve gyrus yerleşimli olarak meydana çıkmakta ve kimi zaman beyaz cevhere kadar etki edebilmektedir. Yine genellikle ezilmeler, frontal ve temporal loblarda oluşmaktadır. Beyin bölgesinde oluşan yırtıklar ile ilişkili olarak, ödem ve konjesyon ortaya çıkabilmekte, bu nedenden dolayı fitikleşmiş olan alanlarda nekroz meydana gelebilmektedir(59). İç organ yaralanmaları çeşitli şekillerde meydana gelebilmektedir. Kimi zaman kaza anında iç organların ciddi şekilde zarar görmesinden dolayı kişi hayatını kaybedebilmektedir.

2.1.3.3.4. Kemik Kırıkları ve Çıkıklar

Meydana gelen yaralanmaların bir diğer türü de kemik kırıkları ve çıkıklardır. İnsan vücuduna dışarıdan gelen kuvvetin uyguladığı enerjinin yüksek olması veya kemik dokusunun vücudun yüzeyine yakın olduğu zaman kemikler hasara uğrayabilmektedir. Bu aşamada kemik dokusunda kırılma veya eklem ayrışması olarak adlandırılan çıkıklar meydana gelebilmektedir. İnsan vücudunda önemli yaralanmalardan biri olarak kabul edilen kemik kırılması, insanın vücudunun yüksek oranda bir kuvvete maruz kaldığı durumlarda meydana gelmektedir. Kemik kırılması sonucu yaralanmalarda, kemiklerin birbirlerinden ayrılan bölümlerinin kaynaşması için belli bir sürenin geçmesi gerekmektedir. Kemik kırıklarında, kimi zaman kırılan kemiklerin sabit bir şekilde birbirleriyle bitişik olarak bekletilmesiyle kemiklerin kaynaşması sağlanabilmektedir. Diğer yandan kimi zamanda kemiklerin doğru bir şekilde kaynaşmasını sağlayabilmek için platin adı verilen metal ile kemikler belli bir süre tutturulabilmektedir. Kemik kırılmasında, bireyin kırılmanın meydana geldiği bölgeyi sabit bir şekilde tutması istenmektedir. Kemiklerin sabit olması tedavi sürecinin daha hızlı olmasını kolaylaştırabilmektedir (59).

2.1.3.3.5. Deri Yaralanmaları

Deri yaralanmaları derideki oluş ve etkilerine göre ekimoz, laserasyon ve abrazyon olarak tasnif edilmektedir. Aşağıda bu deri yaralanmalarını ayrıntısı ile verilmeye çalışılacaktır.

2.1.3.3.5.1. Ekimozlar

Ekimozlar, künt travmalar ile sık oluşan yaralanmalardan birini ifade etmektedir. Künt travmaya maruz kalan insan vücudunda venül ve arteriolün zarara uğraması ile birlikte ortaya çıkan kanın doku aralıklarına girmesi sonucunda ekimozlar oluşmaktadır. Kimi uzmanlara göre insan vücudundan kanın damardan çıkarak dışarı sızmasının kontüzyon olarak isimlendirilmesi gerekmektedir. Buna karşın kontüzyon ile vücuttaki kanın derinin altına doğru ilerlemesinin de ekimoz olarak ifade edilmesi gerektiği savunulmaktadır.

Ekimozların açıklanmasında bilinmesi gereken kavramlardan birini de hematoma oluşturmaktadır. Hematom, anatomik bir boşluk içerisinde veya dokuların içerisinde oluşan kanın, önemli derecede sayılabilecek bir hacme gelmesi durumunda meydana gelen lezyon olarak tanımlanmaktadır. İnsan vücudu içerisinde ekimozlarından cildin hemen altında oluşmasında bile ekimozun, insan cildi içerisinde dışarıya yönelen bir seviye farkı oluşmamaktadır.

Ortaya çıkışında ve şeklinde, ekimoz ile ilgili pek çok faktör bulunmaktadır. Damar dışındaki kanın hacmi ve vücutta derinin üzerinde oluşma yeri ile bir ilişki vardır. Diğer yandan ekimoz incelendiğinde, travmanın oluşturduğu şiddet ve kanamanın hacmi o bölgede varolan damar ağının yoğunluğu ile de ilişki içerisinde.

Ekimozların belirginliği, açık tenli bireyler ve koyu tenli bireylere göre farklılık gösterebilmektedir. Açık tenli insanlarda ekimoz, koyu tenli bir insana göre daha belirgin bulunmaktadır. Diğer yandan insanlar arasında ekimozların meydana gelmesinde de farklılıklar bulunmaktadır. Ekimozlar, kadınlarda, yaşlılarda, bebeklerde ve şişmanlarda daha rahat bir şekilde oluşabilmektedir.

Ekimozlar, kemik ve cilt arasında sıkı bir şekilde bağlantıya sahip olan bölgelerde yer çekiminin yol açtığı etkiyle birlikte yoğun şekilde görülebilir.

Ölümden sonra ekimoz, sabit bir şekilde yerinde kalmaktadır. Vücudun canlı olması durumunda, yaralanmadan sonra vücutta iyileşmenin olması ile birlikte

ekimozlarda da değişiklikler meydana gelmektedir. İnsan vücudunda oluşan taze kanamanın rengi koyu kırmızı olarak ortaya çıkmaktadır.Hemoglobin doku içinde enzimlerin hücresele infiltrasyonunun neden olduğu etki ile parçalanmaktadır. Bu aşamada eritrositlerin membranı parçalamakta ve renk değişikliğine yol açılanhemoglobinin kimyasal yönden parçalanması ortaya çıkmaktadır.

İnsan vücudunda ortalama %20'likden daha fazla kan kaybını açıklayan bulguları ifade eden avülsiyon ve laserasyon da adli tıp açısından incelendiğinde, hayati tehlike meydana getiren lezyonlar olarak kabul edilmektedir. Ekimoz oluşumunun önlenmesi veya en aza indirgenmesi gerekmektedir (103).

2.1.3.3.5.2.Laserasyonlar

Laserasyonlar, insan vücudunda deride zarar yol açılan tüm katların, dudakları içerisinde kopmamış doku köprüleri ortaya çıkabilen, çevresinde yara dudaklarının abrazyon ve ekimoz belirebilen, yara dudakların düzgün bir şekilde olmayan yaraları ifade etmektedir.Künt travma kemik yüzeyinde yer alan bölgelere temasta bulunduğunda, derinin altındaki sert kemik ve travmayı oluşturan sert cisminin sıkışması ile meydana gelebilmektedir. Özellikle bireye bir taşıtın çarpması sonucunda oluşan darbelerle ezme ve dönme hareketi oluşabilmektedir. Yüzde, omuzda, toraks bölgesinde, saçlı deride laserasyon yaraları ile karşılaşılabilir.

Enerjisi yüksek bir kuvvetin uzun süreli olarak kalça, bacak, gluteal bölge, karın ve önkol gibi bölgeye etki etmesi gerekmektedir. İnsanın vücudunda herhangi bir yaralanmaya yol açan aletin ortaya çıkarılması ve nihayetinde sanığın saptanan alete göre ceza almasının kararlaştırılması boyutunda problem meydana gelebilmektedir. Nitekim TCK'nin 86/3'de yaralanmaya neden olan aletin silah niteliği olması durumunda, faile yönelik verilecek olan cezanın ağırlaşabileceği aktarılmaktadır.

İnsan vücudu içerisinde künt travmalara yönelik olarak defans açısından yaralar meydana gelebilmektedir. Vücutta meydana gelen bu tür yaralar, sıklıkla kollarda, bileklerde, el sırtlarında ve önkolda oluşabilmektedir. Diğer yandan vücutta kullanılmış olan aletin parçalarına rastlanabilmektedir (59).

2.1.3.3.5.3. Abrazyonlar

Abrazyonlar, insan vücudunda meydana gelen en yüzeysel olan yaraları ifade etmektedir. Abrazyonlar, epidermis ile sınırlı bulunmaktadır. Dermise inmediklerinden

dolayı da yaralanma boyutunda kanamaya yol açmamaktadır. Buna karşın dermisin üst bölümünde dermal papiler katılırsa kanama meydana gelebilmektedir. Vücutta tırnak izi biçiminde önemsiz olarak değerlendirilebilen bir çizik şeklinde lezyonlar meydana gelebileceği gibi sürtünmeden kaynaklı vücudun önemli bir bölümünü de kapsayacak şekilde olabilmektedir. İnsan vücudunun zemin veya toprak gibi bir yere sürtünmesi sonucunda sıyrıklar meydana gelebilmektedir. Sıyrıklarda bireyin bulunduğu yerde varolan zift gibi herhangi bir maddeden dolayı renk değişikliği de olabilmektedir (59).

2.2. KAZALAR, İŞ YERİ VE İŞ KAZASI

2.2.1. Kazalar

İş kazası kavramının doğru bir şekilde anlaşılabilmesi için öncelikle kaza kavramı tanımlanmalıdır. Kaza kavramı ise; kazanın zamanı, meydana geldiği alan, kazaya kişiler yönüyle pek çok farklı tanımlarının yapılmasına sebep olmaktadır. Bu tanımlar içerisinde kaza kavramı ile özellikle "*kayıp*", "*zarar*" ve "*hasar*" gibi kelimelerin ilişkilendirildiği ortaya çıkmaktadır. Kazanın oluşmasıyla birlikte kazaya uğrayan tarafların üzücü sonuçlara maruz kaldığından söz edilebilmektedir. Kaza kavramı tanım olarak, "*planlanmamış, beklenmedik, aniden ortaya çıkan bireyin vücut yapısı ve/veya ruhsal durumu üzerindeki kazanın meydana geldiği anda veya daha sonra tahribata yol açabilen olay*" şeklinde ifade edilmektedir. Bir olayın kaza olarak nitelendirilebilmesi için olayı aniden ve kişi veya kişilerin planlamadığı bir şekilde gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Kişi, meydana gelecek kaza ile ilgili olarak önceden bilgiye sahip değildir. Kaza, kişinin iradesi dışında, istemediği bir şekilde meydana gelmektedir. Kazanın planlanmamış, yani bir şekilde gelişmesi bireyin bu kazadan daha çok etkilenmesine yol açacaktır(75).

Kazaya neden olan faktörler pek çok farklı açıdan açıklanabilmektedir. Bunlardan ilki tedbirsizliktir. Bireyin kaza riski taşıyan, tehlike arz eden bir ortamda bulunması ve bu ortamda meydana gelebilecek her hangi bir kaza için önlem almaması, kazanın oluşmasına yol açabilmektedir. Kişi, önceden kaza ihtimali hesaba katmasına karşın gerekli önlemleri almamakta ve kazanın meydana gelme riskinin artmasına neden olabilmektedir. Kazaya karşı tedbir alınmaması kazanın oluşmasına neden olabilmekte aynı zamanda meydana gelen kazanın etkisinin daha da fazla olmasına yol açabilmektedir. Çünkü kaza ihtimaline karşı herhangi bir önlemin alınmaması, kaza sonucu oluşabilen yangın, sel vb. durumların daha da büyümesine ve kısa sürede önlenememesine yol açabilmektedir. Diğer yandan kaza anında meydana gelen yaralanmalarda da tedbir alınmamış olması, yaralanmaların insan hayatı için tehlikeli bir boyut almasına yol açabilmektedir. Kazaların meydana gelmesindeki bir diğer husus da dikkatsizliktir. Kişi veya kişiler tarafından kazaya yol açacak olan etkenin önceden fark edilememesi olayın daha da büyümesine ve tehlikeli sonuçlar doğurmasına neden olabilmektedir. Benzer şekilde bireyin dikkatini mevcut işinden ayırarak başka bir işe yöneltmesi sonucunda da kaza meydana gelebilmektedir. Bu aşamada kişinin işine

dikkatini vermemesi kimi zaman kişinin kontrolü kaybetmesine ve ortaya çıkan durumda kazanın önüne geçememesine yol açabilmektedir(76).

Kazanın beklenmedik anda gerçekleşmesi nedeniyle kişi maddi ve manevi olarak kayıplara uğrayabilmektedir (77). Kazaların meydana gelmesi insanların daha bilinçli olarak hareket etmesine ve kazalara yönelik önlem almasına yol açabilmektedir. Örneğin üst geçidin olmadığı bir yolda sıklıkla karşıdan karşıya geçen yayaların yaşadıkları kazalar, insanların daha dikkatli bir şekilde hareket etmesine yol açabilmekte, yetkililerin konuyla ilgili önlem alması talep edilebilmekte ve hatta üst geçit yapılmasına yönelik halk nezdinde kampanya bile başlatılabilmektedir.

2.2.2. İş Yeri

İş yeri, yasal olarak mal ya da hizmet üretimi yapmak için maddi ve manevi olmayan unsurlara sahip olan ve bünyesinde işçi/ler çalıştıran bir yapı olarak tanımlanmaktadır. Resmi olarak bir iş yerini açılabilmesi için devlet tarafından beyan edilen bir takım sorumlulukların yerine getirilmesi gerekmektedir. Bir iş yerinin faaliyete geçebilmesi için yalnızca bina, arsa, makine vb. eşyalara sahip olması yeterli değildir. İş yerinin kendisine bir amaç belirlemiş ve bu amacı yerine getirmek için de belirli unsurları sürekli olarak bir arada tutması gerekmektedir. Bir veya daha fazla işyerine sahip olan işletmenin tek amacı kâr olmamaktadır. İşletme bünyesinde faaliyet gösteren işyerinin temel hedefi mal üretimini sağlamaktır. Benzer şekilde hizmet amaçlı faaliyet gösteren bir işyerinin amacı da hedef kitesine hizmet sunmaktır. Örneğin bir otelin temel amacı, otelde konaklayan misafirlere iyi bir hizmet temin etmektir. Bu amaçla iş yeri kavramı yalnızca ticari olarak faaliyette bulunan yerleri kapsamamaktadır. Aynı zamanda hizmet olarak da faaliyette bulunan ve serbest meslek açısından da avukat, mali müşavir yazıhanelerini, hekim muayenehanelerini de içine almaktadır (78).

İşyerinin bünyesi altında bulunan avlu, yıkanma, uyku, yemek, dinlenme, bakım ve muayene yerleri gibi eklentiler de işyeri kapsamında değerlendirilmektedir. Bu açıdan iş yeri kavramının işyeri olarak kullanılan alan ile onun araçları ve eklentileri içerisinde bütün olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. İş yeri kavramı bünyesinde araç ve eklentilerin sayılmasının temelinde dinamik, fiziki ve iktisadi ölçütler esas alınmaktadır. Dinamik açıdan değerlendirildiğinde, iş yerinin bünyesinde belirli bir enerji ile çalışan aletler, hareketli veya sabit makineler, iş yerindeki işler için kullanılan

taşıtlar bulunmaktadır. Fiziki boyutunda ele alındığında ise iş yerindeki çalışmaların sürdüğü, iş yerine çalışma açısında bağlı bulunan, işveren ile işçinin çalışma sürecinde ilişkilerinin devam ettiği yerler de iş yerine bağlı eklentiler olarak kabul edilmektedir. Son olarak iktisadi açıdan bakıldığında, iş yerine bağlı olan eklentilerin iktisadi açıdan iş yeri ile ilişki içerisinde olması şartı aranmaktadır. Eklentinin iş yeri ile olan bağlantısı işin idari boyutunda veya mahiyetiyle ilişkili olmalıdır. İşyerine ait birimlerin birbiri ile iktisadi yönden tamamlayıcı nitelikte olması gerekmektedir. Aynı şekilde işyerinde gerçekleştirilen çalışmalar ile ilgili kararların alındığı idari mekanlar da o işyerine bağlı yerler olarak kabul edilmektedir. Diğer yandan iş yerlerine bağlı şubeler de ise farklı bir boyut bulunmaktadır. Şubeler, iş yerlerinde bağımsız olarak ayrı birer teknik birim oldukları için iş yerine bağlı olarak kabul edilmemektedir(79).

Bu açıdan iş yeri kavramının doğru bir şekilde tanımlanabilmesi için işlerin doğrudan yürütüldüğü alan ile işyerine bağlı eklentilerin olduğu alanların bir arada değerlendirilmesi gerekmektedir. Diğer yandan işyeri bünyesinde bulunan alanlar da mutlaka ortak bir yönetim altında faaliyette bulunmalıdır (80).

İş yeri bünyesinde bulunan alanların farklı birimler mi olduğu tartışmasına yönelik olarak ortaya konulan bir diğer tanımlama maddesi de amaçta birlik olmaktadır. Yani işyeri bünyesinde faaliyet gösteren tüm birimlerin aynı teknik amaç doğrultusunda mı teknik üretim gerçekleştirip gerçekleştirmektediri sorgulanmaktadır. Diğer yandan iş yeri kavramının tanımlanmasında farklı tartışmalar da meydana gelebilmektedir. Örneğin, devlete bağlı olarak hizmet eden karayolları idaresine ait bir inşaat şantiyesi, kanuni açıdan yükümlülüklerini yerine getirdiği taktirde işyeri olarak adlandırılabilir. Benzer şekilde belirli bir ticari amaç gütmeyen vakıf atölyeleri de işyeri olarak tanımlanabilir. Bu yöndeki yasal düzenlemeler, işyeri kavramı içerisinde iş yeri adına çalışan taşıtları da iş yeri bünyesinde saymaktadır. Bu açıdan bir pizza dükkanında siparişleri ulaştırması için tahsis edilen bir motosiklet bile kanundaki şartlara uygun olarak işyeri bünyesinde kabul edilmektedir. Benzer şekilde yol yapımında çalışan bir şantiye de görev alan greyder, hastane bünyesinde hastalara hizmet sunan ambulans da işyeri içerisinde sayılabilmektedir (81).

İki farklı yerin aynı işyeri bünyesinde olup olmadığını belirken bazı yöntemler kullanılmaktadır. Bu yöntemler içerisinde, iki farklı alanın devlet bünyesinde ayrı ayrı iş yerleri mi yoksa tek bir iş yeri mi olarak kaydedildiğine bakılması gerekmektedir.

Resmi olarak iki farklı iş yeri olarak kaydettirilen iki farklı alanın tek bir iş yeri bünyesinde değerlendirilmesi mümkün olmamaktadır. Bir diğer yöntem de iki farklı alanın çalışma sürecinde karar alma mekanizmalarının aynı kişiler olup olmadığıdır. Eğer iki farklı alan aynı iş yeri bünyesinde faaliyet gösteriyorsa, karar alıcılarının da aynı kişiler olması gerekmektedir. Yine farklı bir yöntem olarak iki farklı alanda çalışan işçilerin bordrolarına veya sigorta işlemlerine bakılabilmektedir. İki farklı alanın tek bir iş yeri olarak tanımlanmasındaki bir diğer husus da her iki alanın da sahibi ile yönetim arasındaki ilişkiselliklerdir. Örneğin, iki farklı alanda faaliyet gösteren iki kurumunda sahibi tek bir kişi olabilmektedir. Buna karşı iki farklı alanda farklı yönetimlerin olması bu yerin tek bir iş yerinden ziyade iki farklı iş yeri olarak değerlendirilmesine yol açabilmektedir. Bu açıdan iki farklı iş yerinin tek bir iş yeri olarak tanımlanabilmesi sürecinde iş yerinin yönetim yapısının önemli bir rolü olduğu görülmektedir(82).

İş yerinin kurulduğu yerler de farklılıklar gösterebilmektedir. Bazı işletmeler kapalı bir alanda kuruldukları gibi bazı işletmelerde açık bir alanda veya yer altında faaliyette bulunabilmektedir. İş yerinin nerede kurulduğu ile ilgili olarak iş yeri tanımını etkileyen her hangi bir düzenleme yer almamaktadır. Benzer şekilde iş yerleri özel teşebbüs bünyesinde faaliyete geçebildiği gibi kamu kurumlarının bünyesinde de iş yerleri açılabilir. İş yerinin tanımını etkilemeyen bir diğer husus da iş yerinin faaliyetinin niteliği ile ilgili olandır. Ticari amaç güden bir yer ile kamu yararı için faaliyet gösteren bir yer de iş yeri olarak tanımlanabilmektedir. Benzer şekilde iş yerinde bir malın satışı yapılabilen, hizmet sunulabilen, serbest meslek olarak faaliyet gösterilebilmektedir. İş yerinin mülkiyeti de bir veya daha fazla kişiye ait olabilmektedir. Aynı şekilde bir kişi birden fazla işletmenin sahibi olabilmektedir (83).

İki farklı alanın aynı iş yeri bünyesinde sayılabilmesi için aynı alanda bulunması şart değildir. Hukuksal çerçevede tanımı yapıldığı şekilde iki farklı alanın tek bir iş yeri olarak değerlendirilebilmesi için aynı amaç ve aynı yönetim çerçevesinde faaliyet göstermesi gerekmektedir (84). İş yerleri buldukları alan ve faaliyet gösterdikleri iş kolları itibarıyla çeşitli özelliklere sahip olabilmektedir. Bu aşamada iş yeri sahiplerinin iş yerinin özelliğine göre iş sağlığı ve güvenliği konusunda alması gereken önlemlerin de farklılaşabileceği söylenebilmektedir (85).

İş yeri kavramı, işletme kavramı ile karıştırılabilmektedir. Her iki kavramın birbirine benzer özelliklerinin olmasının bu karışıklığa neden olduğu söylenebilmektedir. İş yeri belirli bir malın ya da hizmetin üretilmesi için belirli bir amaç doğrultusunda bir araya getirilmiş birim olarak ifade edilirken, işletme ise ana hedefi kâr elde etmek olan, ekonomik bir boyuta sahip yapı olarak açıklanmaktadır. Bir diğer ifadeyle işletme, sermaye ve emeğin bir hedef doğrultusunda bir araya getirilmesi olarak tanımlanabilmektedir. İşletme kavramı iş yeri kavramına göre daha kapsamlıdır. Bir veya daha fazla iş yerinin ticari faaliyet açısından bir araya gelip, örgütlenmesi ile işletme kavramı meydana gelmektedir. Bir banka kâr sağlamak için faaliyette bulunan bir işletmedir. Çünkü bankanın kuruluş ve hizmet amacında ekonomik bir beklenti söz konusudur. Banka ekonomik amacını gerçekleştirmek için çeşitli şehirlere şubeler açmaktadır. Bankanın bünyesinde açılan ve faaliyette bulunan her bir şube de iş yeri olarak tanımlanmaktadır. Örnekten de görüleceği üzere işletme kavramı ekonomik bir faaliyeti ifade ederken, iş yeri kavramı ise daha çok teknik bir niteliği taşımaktadır. Her iki kavramın tanımı yapılırken üzerinde durulan temel nokta amaçları olmaktadır (86).

2.2.3.İş Kazası

İş kazası, en sade tanımıyla çalışanın gerçekleştirdiği bir faaliyet sırasında bir dış sebepten dolayı ani bir şekilde uğradığı kazaya denilmektedir. Çalışanın yaşadığı durumun iş kazası olarak tanımlanabilmesi için olayın planlanmamış bir şekilde aniden meydana gelmiş olması gerekmektedir. İş kazası da bir kaza türüdür. Buna karşın kaza kavramı, iş kazasına göre çok daha geniş bir anlamı ortaya koymaktadır. Diğer bir deyişle meydana gelen her kaza olayını iş kazası olarak değerlendiremezken, her iş kazası, kaza kavramı içerisinde yer alabilmektedir. Kazanın iş kazası olarak tanımlanabilmesi için çalışan ile iş arasında mutlaka bir nedensellik ilişkisinin mevcut olması gerekmektedir. Hangi kazanın iş kazası olarak değerlendirilmesi gerektiğini açıklamak kimi zaman karışıklığa yol açabilmektedir. Çünkü hukuksal süreç içerisinde kavram, farklı şekillerde tanımlanabilmektedir (77).

5510 sayılı Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun (SSGSSK) m. 13/1'e göre iş kazasının tanımını, 4/1-a ve 4/1-b kapsamındaki sigortalılar için farklı kapsamda gerçekleştirmiştir. 4/1-a kapsamındaki sigortalılar için iş kazası tanımı aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır;

- a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,

- b) İşveren tarafından yürütülmekte olan bir iş nedeniyle,
- c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak iş- yeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,
- d) 4/1-a kapsamındaki emziren kadın sigortalının iş mevzuatı gereğince, çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,
- e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı gidiş geliş sırasında,

meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen engelli hale getiren olaydır” şeklinde açıklanmıştır (87).

Bir kazanın hukuksal boyutta iş kazası sayılabilmesi içinde bellirli kıstaslar bulunmaktadır. Bunlardan ilki kazaya maruz kalan çalışanın, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nu çerçevesinde sigortalı olup olmadığı sorgulanmaktadır. Çalışanın kaza sırasında sigortalı olmaması, hukuksal açıdan yaşanan olayı iş kazası olarak tanımlanmasına izin vermemektedir. İkinci olarak kazanın iş kazası olarak tanımlanabilmesi için sigortalı olarak çalışan kişinin, kaza sürecinden zarar görmüş olması gerekmektedir. Çalışanın zararı vücuduna gelebilecek her hangi bir zarar olabildiği gibi ruhsal açıdan maruz kaldığı zarar da olabilmektedir. Çalışanın maruz kaldığı her iki zarar türü de olayı iş kazası olarak tanımlanmasını sağlayabilmektedir. Çalışanın kaza sırasında her hangi bir yaralanmaya maruz kalmaması, ruhsal yönden de çalışanın her hangi bir zarara uğramaması neticesinde de yaşanan kaza iş kazası niteliği taşımamaktadır. Diğer yandan çalışanın maruz kaldığı zararın kaza sırasında olması şartı bulunmamaktadır. Diğer bir deyişle çalışan kaza anında zarara uğrayabildiği gibi kazanın yaşanmasında bir süre sonrada kazanın neden olduğu zararlar ortaya çıkabilmektedir. Bu açıdan kaza sırasında çalışanın maruz kaldığı olumsuz etkinin kazadan sonra ortaya çıkması, olayın iş kazası olma niteliğini kaybetmesine yol açabilecek bir engel teşkil etmemektedir (88).

Bir durumun iş kazası sayılabilmesi için mutlak suretle çalışanın her hangi bir zarara uğraması şartı aranmaktadır. Sigortalı olarak çalışan bir kişinin kaza sırasında herhangi bir zarar almamış olmasına karşın iş yerine ait makinelerin zarara uğraması, olayı iş kazası olarak tanımlanmasını engellemektedir. Benzer şekilde iş yerinde meydana gelen bir zararda, eğer çalışana herhangi bir zarar gelmemişse yaşanan durum kaza olarak tanımlanmamaktadır (76).

Yaşanan olayı iş kazası olarak tanımlanmasındaki bir diğer unsur da kazanın hangi şartlar altında ve nerede gerçekleşmiş olduğudur.

Bu aşamada 5510 sayılı SSGSSK' nun 13. maddesine göre;

- Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada (m.13/1-a),
- İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle, sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle (m. 13/1-b),
- Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle, asıl işini yap- maksızın geçen zamanlarda (m. 13/1-c)
- 4/1-a kapsamındaki Emziren kadın sigortalının, çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda, (m. 13/1-d),
- Sigortalıların, işverence sağlanacak bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında (m. 13/1-e) yaşanan kazalar iş kazası sayılmaktadır (89).

Bu tanımlardan yola çıkarak, çalışanların yaşadıkları kazaların hangi durumlarda iş kazası olduğu ortaya çıkabilmektedir. Örneğin çalışanların iş yerine gitmeleri sürecinde başlarına gelen trafik kazaları iş kazası olarak değerlendirilmemektedir. Bu aşamada servis araçları ile servis güzergahında meydana gelen kazalar iş kazası sayılmaktadır. Nitekim servis aracı iş yerinin bir parçası olarak tanımlandığından, servis güzergahında servis aracının herhangi bir kazaya uğraması iş kazası olarak nitelendirilmektedir. Bu aşamada servisin, güzergahından ayrılmaması gerekmektedir. Servis güzergahından ayrılan ve çalışanların istekleri doğrultusunda farklı alanlara giden servislerde meydana gelen kazalar ise iş kazası olarak nitelendirilmemektedir. Bir olayın iş kazası olarak nitelendirilebilmesi için son olarak sigortalı olarak çalışan kişinin yaşadığı kaza ile uğradığı zarar arasında bir sebep-sonuç ilişkisinin bulunması şartı aranmaktadır. Bu aşamada sebep-sonuç ilişkisinin ortaya konulması kolay olmamaktadır. Örneğin sigortalı olarak çalışan birinin herhangi bir durum meydana gelmesizin kalp krizi geçirmesi iş kazası içerisinde değerlendirilmeyecektir. Bu süreçte kalp krizi geçiren çalışanın iş yeri ile alakalı herhangi bir duruma maruz kalmaması, yaşanan olayın iş kazası olarak açıklanmasını engellemektedir. Buna karşın aşırı sıcak, işveren tarafından yöneltilen bir hakaret ya da işlerden kaynaklı olarak ortaya çıkan yorgunluk nedeniyle çalışanın kalp krizi geçirmesi, yaşanan olayı iş kazası olarak değerlendirilmesine yola açmaktadır. Olayın iş kazası olup olmadığı konusunda

tereddüt meydana geldiğinde olayla ilgili olarak iş kazasının tanımlanmasını sağlayan diğer kriterler incelenebilmektedir (88).

İş kazasının meydana gelebilmesi için dışsal bir faktörün etkide bulunması gerekmektedir. Kalp krizinde de örnek verildiği gibi çalışanın kalp krizini içsel mi yoksa dışsal faktörlerden dolayı mı gerçekleştirdiği ortaya konulmalıdır. Dar anlamada ele alındığında içsel faktörlerden meydana gelen kalp krizi, iş kazası olarak değerlendirilmemektedir. Bu aşamada dış faktörlerin mahiyeti önem taşımaktadır. Dış faktörlerin yol açtığı bir durumda, dış faktörlerin iş yerinin çalışma düzenine bağlı olup olmadığına bakılmaksızın, iş yerinde gerçekleştiği vurgusu üzerinden olayın iş kazası olarak tanımlanması gerekmektedir. Bu durum iş yerinde meydana gelebilecek olan pek çok dış faktörün iş kazasına yol açtığını ortaya koymaktadır. Bu süreçte önemli olan iş yerinde ve dış faktörler nedeniyle gerçekleşmiş olmasıdır (75).

Olayın iş kazası olarak tanımlanabilmesindeki önemli faktörlerden biri de olayın mutlaka kaza mahiyetinde olması gereğidir. Çalışanın kasıtlı olarak gerçekleştirdiği bir olayın, kazanın aniden ve planlanmamış temel niteliklerine aykırı olması nedeniyle olay kaza olarak değerlendirilmeyecek, dolayısıyla meydana gelen olay iş kazası olmayacaktır. Diğer yandan mücbir sebep olarak ifade edilen durumlarda da yaşanan kazada işverenin sorumlu tutulması mümkün olmamaktadır. Bir işyerinin bulunduğu yerde meydana gelen depremde çalışanın etkilenmesi buna örnek olarak verilebilmektedir (90).

İş yerinde gerçekleşen olayın iş kazası olarak tanımlanmasında, çalışanın kastı da önemli rol oynamaktadır. İş yerinde hiç bir kastı olmadan her hangi bir dış faktörün etkisinden dolayı çalışanın zarara uğraması iş kazası olarak tanımlanmaktadır. Buna karşın kimi zaman dış faktörlerin çalışana müdahale etmesi de kaçınılmaz olabilmektedir. İş yerini soymaya kalkan bir çalışanın durdurulmaya çalışılması ve bu süreçte meydana gelen çatışmada hayatını kaybetmesi iş kazası olarak nitelendirilmeyecektir. Her ne kadar işçi işyerinde olmasına karşın kastı çalışmaktan ziyade yasa dışı bir fiili gerçekleştirmektir. Bu açıdan çalışana müdahale edilmesi sürecinde verilen zararın iş kazası olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Benzer şekilde çok miktarda alkol alan ve iş yerine sarhoş olarak gelen bir kişinin iş yerinde hayatını kaybetmesi de iş kazası olarak değerlendirilmemektedir (75).

Türkiye özelinde ele alındığında her yıl meydana gelen iş kazalarında çok sayıda işçi hayatını kaybetmektedir. Diğer yandan iş kazaları, çalışanların ölümlerine mâl olduğu gibi çalışmalarına da engel teşkil edebilecek yaralanmalara da yol açabilmektedir. Bu süreçte kurumlar, nitelikli iş kaybına uğramakta ve kimi zaman istihdam sürecinde önemli bir boşluk meydana gelebilmektedir. Ayrıca kurumlar iş kazalarından büyük maddi kayıplara uğrayabilmekte ve kimi zaman meydana gelen kazaların bilançosu kurumların üstesinden gelemeyecekleri maaliyetlere ulaşabilmektedir. Bu süreçte bazı kurumlar iş kazalarından dolayı oluşan zararı karşılayamadıkları için iş hayatına son verebilmektedir (45).

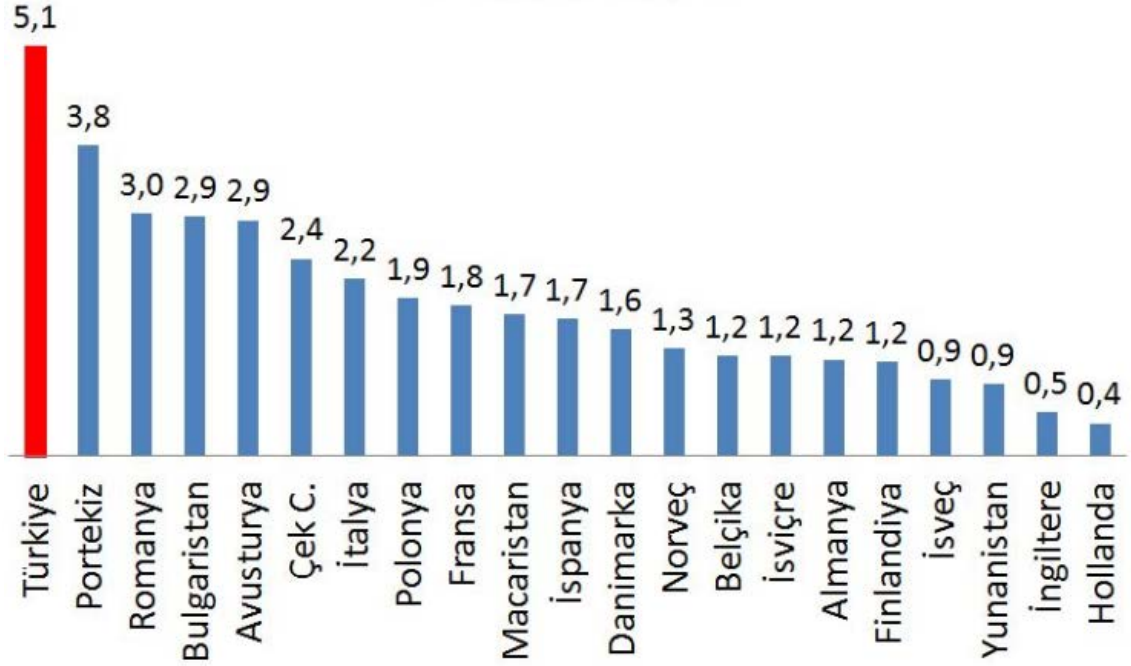
İş kazalarının meydana getirdiği maddi ve manevi kayıplar zaman içerisinde kurumları iş kazalarına karşı daha bilinçli hale getirmiştir. Meydana gelen iş kazalarını engellemek ve iş kazalarında yaşanan ölüm ve yaralanmaları en aza indirebilmek için faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu amaçla devlet tarafından kurumlara yönelik iş sağlığı ve güvenliği konusunda bazı yaptırımlar getirilmiş ve çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilinçlendirilmesini istemiştir. İş sağlığı ve güvenliği konusunda çalışanların bilinçlendirilmesi açısından çeşitli kamu spotu reklamları hazırlanmakta ve halkla ilişkiler faaliyetleri yürütülmektedir. Gerçekleştirilen tüm bu faaliyetlerde çalışanların iş güvenliğinin önemini kavramaları istenmektedir. Böylece çalışanların tehlikelere karşı hazır bir şekilde çalışmalarını sürdürebilmeleri için iş güvenliği kavramının bir zorunluluktan ziyade bir gereklilik olarak algılanması amaçlanmıştır (91). Türkiye'de iş güvenliği konusunda yapılan tüm çalışmalara karşın iş kazalarının sayısında yıllara göre bir azalmanın yaşanmadığı aksine arttığı gözlemlenmiştir.

Türkiye özelinde ele alındığında iş kazalarının sayısında son yıllarda ciddi oranda artışın olduğu görülmektedir (*Tablo1*). İş kazalarında meydana gelen ölüm sayısının, yaşanan iş kazalarının sayısına göre oldukça sınırlı olmaktadır. Buna karşın her yıl yaşanan iş kazası sayısında ciddi bir artışın olduğu da ortaya çıkmaktadır.

Tablo 2.1 Türkiye Genelinde 2000-2016 Yılları Arasında Meydana Gelen İş Kazası Sayıları (**Kaynak:92**)

Yıllar	İş Kazası Sayısı	Meslek Hastalığı Sayısı	İş	Meslek	İş Kazası ve Meslek
			Kazası Sonucu Ölüm Sayısı	Hastalığı Sonucu Ölüm Sayısı	Hastalığı Toplam Ölüm Sayısı
2000	74.847	803	731	6	737
2001	72.367	883	1.002	6	1.008
2002	72.344	601	872	6	878
2003	76.668	440	810	1	811
2004	83.830	384	841	2	843
2005	73.923	519	1.072	24	1.096
2006	79.027	574	1.592	9	1.601
2007	80.602	1.208	1.043	1	1.044
2008	72.963	539	865	1	866
2009	64.316	429	1.171	0	1.171
2010	62.903	533	1.444	10	1.454
2011	69.227	688	1.563	10	1.573
2012	74.871	395	744	1	745 (878)
2013	191.389	371	1.360	0 (3)	1.363 (1.235)
2014	221.366	494	1.626	0 (29)	1.626 (1.886)
2015	241.547	510	1.252	0 (13)	1.252 (1.730)
2016	286.068	597	1.405	0 (15)	1.405 (1.970)

Türkiye'de meydana gelen iş kazalarında yaşanan ölümlerin sayısının her ne kadar meydana gelen iş kazası sayısı ile oranlandığında düşük görülse de aynı oranının Türkiye'nin Avrupa ülkeleri ile kıyaslamasında ortaya çıkmadığı görülmektedir. 2015 yılı verilerine göre Türkiye ve Avrupa ülkelerinde meydana gelen iş kazaları üzerine yapılan incelemede, Türkiye' degerçekleşen iş kazalarında meydana gelen ölümlerin birçok Avrupa ülkesinden daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır (*Grafik1*). Elde edilen bu sonuç, Türkiye'de iş güvenliği ve sağlığı uygulamalarına ne kadar önem verildiği sorusunu da beraberinde getirmektedir.

Sekil 2.1 - 2011-2012 Ortalama Verilerine Göre İş Yeri Kazalarında Ölüm Oranı (Kaynak:93)

İş kazalarının yaşandığı iş saatlerine bakıldığında yıllara göre farklılıkların olduğu görülmektedir. 2012 yılında ilk iş saatinde, 2013, 2014 ve 2015 yıllarında dördüncü iş saatinde, 2016 yılında dokuzuncu iş saati ve üzerinde en fazla iş kazaları meydana gelmiştir. Meydana gelen iş kazaları, cinsiyete göre oranlandığında ise genel olarak erkeklerin iş kazasına maruz kaldıkları görülmektedir (Tablo 2).

Tablo 2.2 4/1A Kapsamındaki Zorunlu Sigortalıların Geçirdiği İş Kazalarının İş Saatlerine Göre Dağılımı (2012-2016)(Kaynak:94)

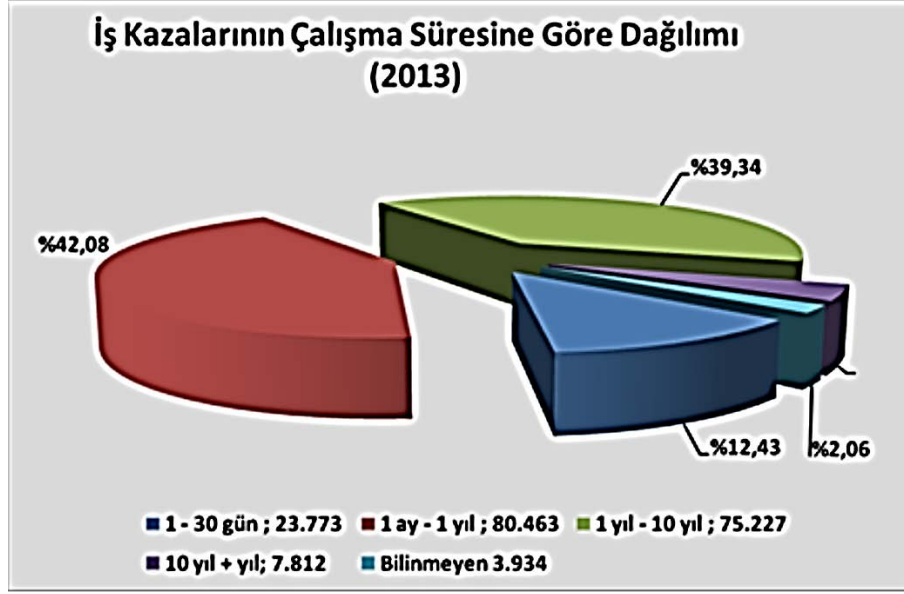
İş SAATLERİ	2012			2013			2014			2015			2016		
	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
1. SAAT	11.410	894	12.304	1.214	9.195	10.409	1.714	10.573	12.287	1.936	10.846	12.782	2.333	12.597	14.930
2. SAAT	10.804	1.055	11.859	1.471	14.041	15.512	2.066	15.917	17.983	2.500	17.524	20.024	3.336	20.631	23.967
3. SAAT	9.348	689	10.037	1.645	16.046	17.691	2.294	18.005	20.299	2.909	19.913	22.822	3.888	23.959	27.847
4. SAAT	9.086	644	9.730	1.699	17.063	18.762	2.351	19.466	21.817	3.045	21.135	24.180	4.121	24.839	28.960
5. SAAT	6.986	719	7.705	1.238	10.430	11.668	1.599	9.162	10.761	2.072	12.940	15.012	3.244	15.080	18.324
6. SAAT	6.404	555	6.959	1.516	14.145	15.661	1.704	12.099	13.803	2.603	17.295	19.898	3.469	20.216	23.685
7. SAAT	7.393	594	7.987	1.603	13.837	15.440	2.220	16.325	18.545	2.834	16.321	19.155	3.604	19.732	23.336
8. SAAT		631	8.289	1.411	11.960	13.371	2.224	15.948	18.172	2.336	14.357	16.693	2.777	16.924	19.701
9. SAAT+		0	0	1.229	9.192	10.421	1.860	13.328	15.188	1.807	10.960	12.767	9.553	47.113	56.666
Bilinmeyen		0	1	0	0	0	1.545	10.257	11.802	0	0	0	0	0	0
TOPLAM		5.781	74.871	13.026	115.909	128.935	19.577	141.080	160.657	22.042	141.291	163.333	36.325	201.091	237.416

İş kazalarının gün içerisindeki saatleri verildiğinde, yıllara göre kazaların meydana geldiği saatlerde benzerliklerin olduğu görülmektedir. 2012-2016 yılları arasında meydana gelen iş kazalarının genel olarak 11:00-11:59 saatleri arasında gerçekleştiği ortaya çıkmaktadır (*Tablo 3*).

Tablo 2.3 4/1A Kapsamındaki Zorunlu Sigortalıların Geçirdiği İş Kazalarının Meydana Geldiği Saatlere Göre Dağılımı (2012-2016)(*Kaynak: 94*)

Saatler			2012			2013			2014			2015			2016		
			Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
00:00	00:59	Arası	1095	82	1.177	2.497	340	2.837	2739	422	3161	2.976	591	3.567	3.502	658	4.160
01:00	01:59	Arası	2.399	374	2.773	3.045	341	3.386	3306	488	3794	3.698	506	4.204	4.113	593	4.706
02:00	02:59	Arası	1.055	76	1.131	2.837	300	3.137	3151	413	3564	3.402	512	3.914	3.769	584	4.353
03:00	03:59	Arası	1.029	84	1.113	2.546	301	2.847	2825	396	3221	2.974	475	3.449	3.384	568	3.952
04:00	04:59	Arası	924	65	989	2.281	286	2.567	2519	381	2900	2.617	445	3.062	2.900	521	3.421
05:00	05:59	Arası	967	98	1.065	2.392	317	2.709	2534	396	2930	2.751	494	3.245	2.945	584	3.529
06:00	06:59	Arası	1.016	97	1.113	2.454	415	2.869	2747	463	3210	2.713	585	3.298	3.087	689	3.776
07:00	07:59	Arası	1.547	181	1.728	3.588	844	4.432	3891	1050	4941	4.458	1.249	5.707	4.858	1.656	6.514
08:00	08:59	Arası	6.127	499	6.626	9.195	1.214	10.409	10573	1714	12287	10.846	1.936	12.782	12.597	2.333	14.930
09:00	09:59	Arası	5.212	423	5.635	14.041	1.471	15.512	15917	2066	17983	17.524	2.5	20.024	20.631	3.336	23.967
10:00	10:59	Arası	6.208	442	6.65	16.046	1.645	17.691	18005	2294	20299	19.913	2.909	22.822	23.959	3.888	27.847
11:00	11:59	Arası	6.493	431	6.924	17.063	1.699	18.762	19466	2351	21817	21.135	3.045	24.18	24.839	4.121	28.960
12:00	12:59	Arası	4.779	545	5.324	7.938	1.129	9.067	9162	1599	10761	9.796	2.12	11.916	11.466	2.775	14.241
13:00	13:59	Arası	4.146	344	4.49	10.43	1.238	11.668	12099	1704	13803	12.94	2.072	15.012	15.080	3.244	18.324
14:00	14:59	Arası	5.266	385	5.651	14.145	1.516	15.661	16325	2220	18545	17.295	2.603	19.898	20.216	3.469	23.685
15:00	15:59	Arası	5.009	337	5.346	13.837	1.603	15.44	15948	2224	18172	16.321	2.834	19.155	19.732	3.604	23.336
16:00	16:59	Arası	4.188	313	4.501	11.96	1.411	13.371	13328	1860	15188	14.357	2.336	16.693	16.924	2.777	19.701
17:00	17:59	Arası	3.193	258	3.451	9.192	1.229	10.421	10257	1545	11802	10.96	1.807	12.767	12.739	2.462	15.201
18:00	18:59	Arası	2.085	171	2.256	5.519	809	6.328	5981	1082	7063	6.367	1.293	7.66	7.339	1.618	8.957
19:00	19:59	Arası	1.564	129	1.693	4.382	627	5.009	5007	797	5804	5.415	952	6.367	6.169	1.235	7.404
20:00	20:59	Arası	1.283	109	1.392	4.01	549	4.559	4537	691	5228	4.811	910	5.721	5.581	1.152	6.733
21:00	21:59	Arası	1.291	113	1.404	3.902	494	4.396	4503	733	5236	4.969	881	5.85	5.596	1.135	6.731
22:00	22:59	Arası	1.111	112	1.223	3.829	500	4.329	4339	662	5001	4.527	847	5.374	5.105	1.026	6.131
23:00	23:59	Arası	1.102	113	1.215	3.515	467	3.982	4033	623	4656	4.157	723	4.88	4.584	925	5.509
Bilinmeyen-			1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
			69.09	5.781	74.871	170.644	20.475	191.389	193192	28174	221366	206.922	34.625	241.547	241.115	44.953	286.068

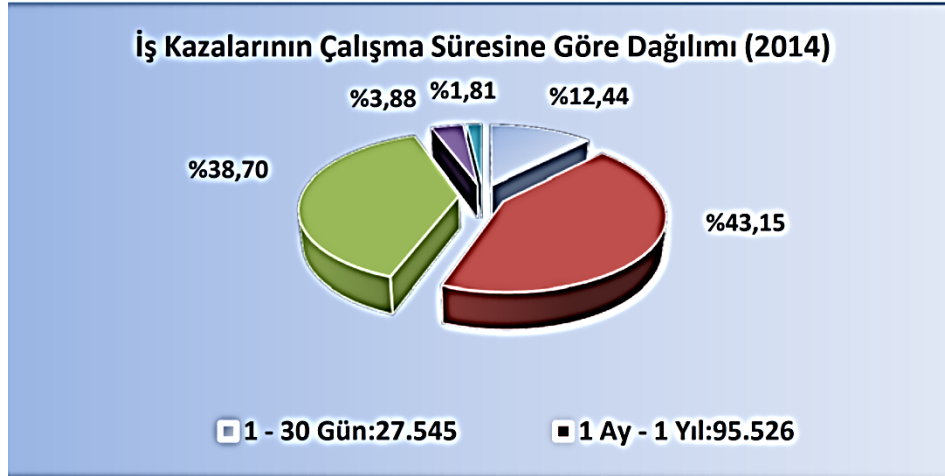
2013 yılı içerisinde iş kazaları çalışma sürelerine göre incelendiğinde, genel olarak 1 ay-1 yıl ve 1 yıl-10 yıl arasında çalışan kişilerin iş kazalarına maruz kaldığı görülmektedir (*Grafik 2*).

Sekil 2.2 - İş Kazalarının Çalışma Süresine Göre Dağılımı(2013)

(Kaynak: 94)

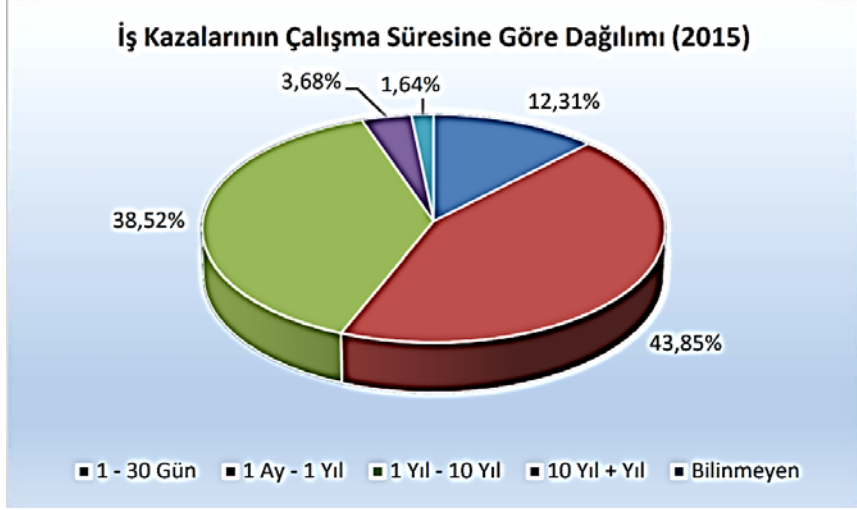
2014 yılı içerisinde iş kazaları çalışma sürelerine göre incelendiğinde ise, 2013 yılına benzer şekilde genel olarak 1 ay-1 yıl ve 1 yıl-10 yıl arasında çalışan kişilerin iş kazalarına maruz kaldığı görülmektedir (Grafik 3)

Sekil 2.3 - İş Kazalarının Çalışma Süresine Göre Dağılımı(2014)

(Kaynak: 94)

2015 yılı içerisinde iş kazaları çalışma sürelerine göre incelendiğinde de, 2013 ve 2014 yıllarına benzer şekilde genel olarak 1 ay-1 yıl ve 1 yıl-10 yıl arasında çalışan kişilerin iş kazalarına maruz kaldığı görülmektedir (Grafik 4).

Sekil 2.4 - İş Kazalarının Çalışma Süresine Göre Dağılımı (2015)

(Kaynak:94)

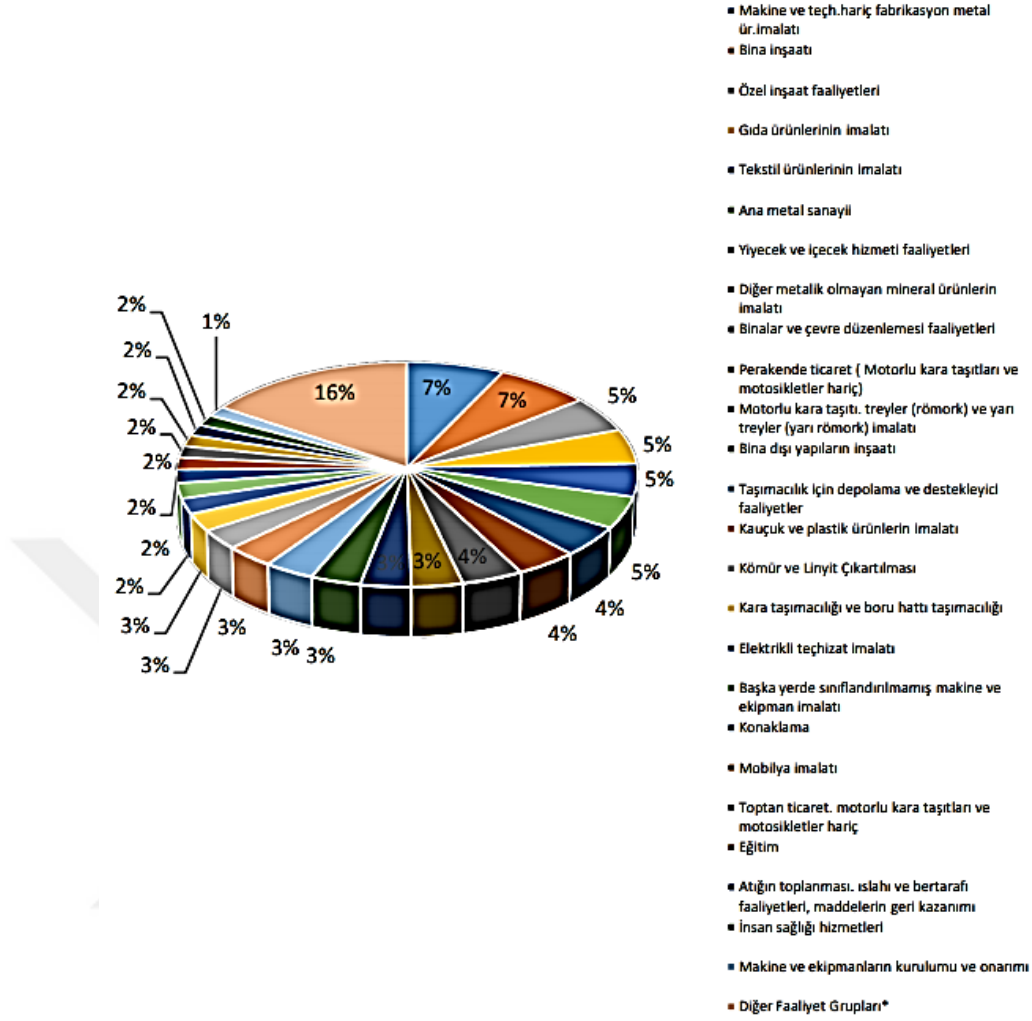
2016 yılı içerisinde meydana gelen iş kazaları faaliyet grubuna göre ele alındığında, genel olarak makine ve teçhizat hariç fabrikasyon metal üretimi imalatı ve bina inşaatında iş kazalarının meydana geldiği görülmektedir (Tablo 2.3.8. ve 2.3.9).

Tablo 2.4 İş Kazalarının İşyerinin Faaliyet Grubuna Göre Dağılımı (2016)**(Kaynak: 94)**

FAALİYET GRUBU	İş Kazası Sayısı	Yüzde (%)
Makine ve Teçh.Hariç Fabrikasyon Metal Ür. İmalatı	20.616	7.21
Bina İnşaatı	20.159	7.05
Özel İnşaat Faaliyetleri	14.877	5.20
Gıda Ürünlerinin İmalatı	14.351	5.02
Tekstil Ürünlerinin İmalatı	13.446	4.70
Ana Metal Sanayii	13.081	4.57
Yiyecek ve İçecek Hizmeti Faaliyetleri	12.626	4.41
Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı	11.721	4.10
Binalar ve Çevre Düzenlemesi Faaliyetleri	11.631	4.07
Perakende Ticaret (Motorlu Kara Taşıtları ve Motos. Hariç)	9.759	3.41
Motorlu Kara Taş. Treyler (Röm.) ve Yarı Tr. (Yarı Röm.) İm.	9.533	3.33
Bina Dışı Yapıların İnşaatı	9.516	3.33
Taşımacılık İçin Depolama ve Destekleyici Faaliyetler	9.496	3.32
Kauçuk ve Plastik Ürünlerin İmalatı	9.258	3.24
Kömür ve Linyit Çıkartılması	8.274	2.89
Kara Taşımacılığı ve Boru Hattı Taşımacılığı	7.246	2.53
Elektrikli Teçhizat İmalatı	6.315	2.21
Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Ekipman İmalatı	6.276	2.19
Konaklama	5.397	1.89
Mobilya İmalatı	5.013	1.75
Toptan Ticaret. Motorlu Kara Taşıtları ve Motosikletler Hariç	4.835	1.69
Eğitim	4.744	1.66
Atığın Topl. Islahı ve Bertarafı Faal., Madd. Geri Kazanımı	4.483	1.57
İnsan Sağlığı Hizmetleri	4.460	1.56
Makine ve Ekipmanların Kurulumu ve Onarımı	4.277	1.50
Diğer Faaliyet Grupları*	44.678	15.62
Toplam	286.068	100.00

İş Kazalarının Faaliyet Grubuna Göre Dağılımı (2016)

Sekil 2.5 - İş Kazalarının Faaliyet Grubuna Göre Dağılımı (2016)

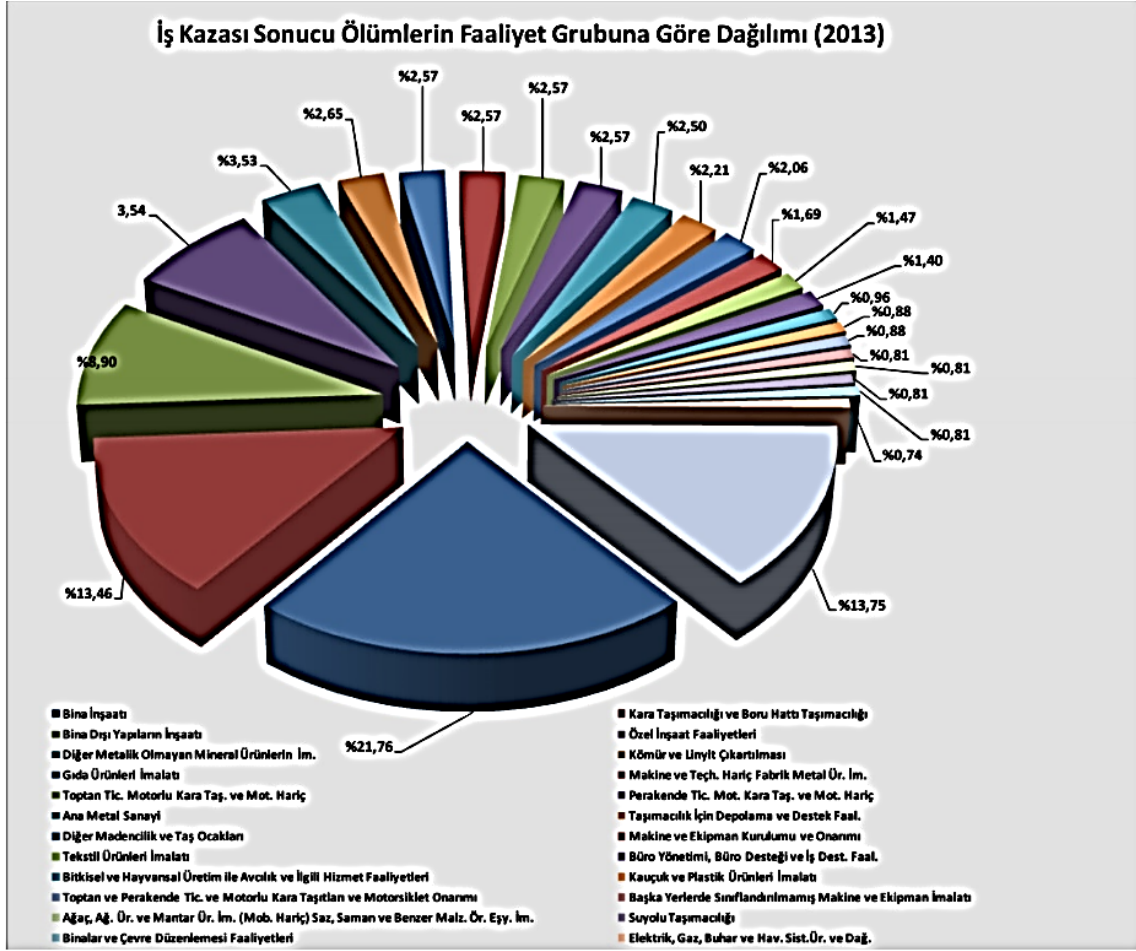
(Kaynak: 94)

2012 yılında iş kazalarında meydana gelen ölümler incelendiğinde, en fazla iş kazası sonucu ölümün meydana geldiği işyeri faaliyet grubunun bina inşaatı olduğu görülmektedir (Tablo 5).

Tablo 2.5- İş Kazaları Sonucu Ölümlerin İşyerinin Faaliyet Gruplarına Dağılımı
(2012)(Kaynak:94)

FAALİYET GRUBU	İş Kazası Sonucu Ölüm Sayısı
Bina İnşaatı	127
Kara Taşıma ve Boru Hattı Taşıma	73
Bina Dışı Yapıların İnşaatı	66
Özel İnşaat Faaliyetleri	63
Fabrika Metal. Ürün (Mak. Teçh. Hariç)	25
Toptan Tic. (Motorlu Taş. Onar. Hariç)	23
Metalik Olmayan Ürünler İmalatı	22
Kömür ve Linyit Çıkartılması	20
Tekstil Ürünleri İmalatı	18
Diğer Madencilik ve Taş Ocakları	17
Makine ve Ekipman Kurulumu ve Onarımı	14
Gıda Ürünleri İmalatı	13
Perakende Tic. (Motorlu Taş. Onarımı Hariç)	11
Taşıma İçin Depolama ve Destek Faal.	11
Atık Maddelerin Değerlendirilmesi	11
Yiyecek ve İçecek Hizmetleri Faal.	11
Ana Metal Sanayi	10
Toptan ve Per. Tic. ve Motorlu Taş. Onarımı	9
Makine ve Ekipman İmalatı	8
Metal Cevheri Madenciliği	7
Spor, Eğlence ve Dinlenme Faal.	7
Bilinmeyen	83
Diğer Faaliyet Grupları *	95
Toplam	744

2013 yılında iş kazalarında meydana gelen ölümler incelendiğinde de, en fazla iş kazası sonucu ölümün meydana geldiği işyeri faaliyet grubunun yine bina inşaatı olduğu görülmektedir (Grafik 6).

Şekil 2.6 - İş Kazası Sonucu Ölümlerin Faaliyet Grubuna Göre Dağılımı (2013)

(Kaynak:94)

2.2.4. İş Kazası İle Meslek Hastalığı Ayrımı

İş kazası ve meslek hastalığı kavramları birbirleriyle sıkça karıştırılan iki kavramdır. Özellikle iş sağlığı ve güvenliği konusunda yapılan incelemelerde kimi zaman iki kavram iç içe geçebilmektedir. Meslek hastalığı kavramı en sade tanımıyla, bir iş yerinde sigortalı olarak çalışan kişinin işten kaynaklı olarak sürekli ya da geçici şekilde bedensel veya ruhsal açıdan görülebilen hastalıklarını ifade etmektedir (88).

Mesleki hastalığın oluşmasında, iş sağlığı ve güvenliği konusunda gerekli önlemlerin alınmamış olması önemli bir rol oynamaktadır. Diğer yandan bireyin bir işte sürekli olarak çalışması meslek hastalığına maruz kalmasına yol açabilmektedir (75). Mesleki hastalık sonucunda çalışanın belirli bir engelle maruz kalması söz konusu olabilmektedir. Birey, geçici veya kalıcı olarak bu engelden dolayı çalışamayabilmektedir. Bir kişinin hastalığının meslek hastalığı boyutunda ele alınabilmesi için bazı temel kriterler bulunmaktadır. Kişinin hastalığı bu kriterlerin

içerisinde olduğu zaman meslek hastalığı bünyesinde işleme tabi tutulmaktadır. Bu süreçte kriterlerden bir veya bir kaçından ziyade tüm kriterlerin kişinin meslek hastalığı bünyesinde işleme alınması gerektiğini desteklemesi gerekmektedir (75).

Bir kişinin meslek hastalığı olduğunun kabul edilebilmesi için mutlak suretle sigortalı bir çalışan olması gerekmektedir. Sigortasız olarak bir iş yerinde faaliyette bulunan kişinin yaşadığı hastalıklar hukuksal boyutta meslek hastalığı olarak nitelendirilmemektedir. Diğer yandan sigortalı çalışana meslek hastalığı boyutunda işlem yapılabilmesi için çalışma sırasında herhangi bir hastalığa yakalanmış olması şartı aranmaktadır. Çalışan kişinin uğramış olduğu engellilik durumu uzun süreli, geçici veya kalıcı boyutta olabilmektedir. Bu aşamada çalışanın meslek hastalığı olarak nitelendirilebilecek bir engele sahip olması gerekmektedir. Üçüncü bir hususta çalışan kişinin başına gelen meslek hastalığının mutlaka iş yeri ve işiyle alakalı olması gerekmektedir. Kişinin işyeri dışında, mesleği ile alakalı olmayan bir şekilde yakalandığı rahatsızlıklar mesleki hastalık bünyesinde kabul edilmemektedir. Son olarak çalışanın meslek hastalığına yakalandığına dair raporun hazırlanması gerekmektedir. Bu suretle çalışanın meslek hastalığına yakalandığı kabul edilebilmektedir. Meslek hastalığının ortaya çıkarılması iş kazasında olduğu gibi kısa sürede ortaya çıkarılamayabilmektedir. Nitekim meslek hastalığının çalışanın iş yeri ile bağlantılı bir şekilde meydana gelip gelmediğinin anlaşılabilmesi için kimi zaman uzun bir zaman gerekebilmektedir. Meslek hastalığına maruz kalan kişinin hastalığı, sigortalı olarak çalıştığı işten ayrıldıktan sonra meydana gelmiş ve buna karşın hastalığı çalıştığı işten kaylanmış ise, hastalığın meslek hastalığı olarak tanımlanabilmesi için çalışanın işinden ayrılma süresi ile hastalığın ortaya çıktığı tarih arasında geçen zamanın yasa ile belirtilen tarihi geçmemiş olması şartı aranmaktadır. Bireyin meslek hastalığına yakalandığına yönelik başvuruda bulunabilmesi için mutlaka bir yerde sigortalı çalışıyor olması gerekiyor şartı bulunmamaktadır. Birey, önceden sigortalı olarak çalıştığı yerden dolayı meslek hastalığına yakalandığını beyan edilmekte, bu aşamada çalışanın beyanından sonra gerekli incelemeler sonucunda bireyin başvurusunun meslek hastalığı boyutunda olup olmadığı kararı verilmektedir (88).

Sigortalının çalıştığı işten dolayı meslek hastalığına tutulduğunun;

- a. SGK tarafından yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları tarafından usûlüne uygun olarak düzenlenen sağlık kurulu raporu ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi.
- b. SGK tarafından gerekli görüldüğü hallerde, işyerindeki çalışma şartlarını ve buna bağlı tıbbi sonuçlarını ortaya koyan denetim raporları ve gerekli diğer belgelerin incelenmesi,

sonucu Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu tarafından tespit edilmesi zorunludur.

Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu;

- Milli Savunma Bakanlığı,
- Sağlık Bakanlığı,
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı,
- Yüksek Öğretim Kurulu,
- En fazla üyeye sahip işveren, işçi ve kamu çalışanlarını temsil eden konfederasyonlar,
- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği,
- Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu,
- Türk Tabipleri Birliği,
- Türkiye Ziraat Odaları Birliği,
- SGK tarafından görevlendirilecek birer uzman hekimden oluşmaktadır (75).

2.2.5. İş Kazasının Nedenleri

İş yerlerinde meydana gelen iş kazalarının pek çok farklı nedenden kaynaklandığı görülmektedir. Bu aşamada kimi zaman çalışanlardan, kimi zaman iş verenlerden kimi zamanda iş yerinden kaynaklı problemlerden kaynaklı olarak iş kazaları meydana gelmektedir. Diğer yandan bazı durumlarda, bu üç unsurdan ikisinin veya tümünün dahil olduğu nedenlerden dolayı da iş kazaları oluşabilmektedir. Türkiye özelinde incelendiğinde meydana gelen iş kazalarının önemli bir bölümünün inşaat sektöründe yaşandığı görülmektedir. İş kazalarına yol açan pek çok farklı etmen bulunmaktadır. Bunlar içerisinde Sağlık sektörü açısından ele alındığında da iş kazalarına neden olabilecek risklerin Tablo 6'da verildiği görülmektedir.

Tablo 2.6 Sağlık Personelinin Risk Altında Olduğu Temel Alanlar

(Kaynak:37)

Fizik – Ergonomik	Kimyasal	Biyolojik	Psikososyal
Gürültü	Solvent	Enfeksiyon	Vardiya
Vibrasyon	Anestezi	Solunum Sistemi	Gece çalışma
Sıcak-soğuk	Antineoplastik ilaçlar	Tüberküloz	Uzun süre
Kaza(kesi, batma)	Metal, Hg	Hepatit B-HBV	Stres
Radyasyon		Hepatit C-HCV	İş yükü
Ayakta durma		Aids-HIV	Meslek doyumu
Ağırlık kaldırma			
Şiddet – saldırı			

İş yerlerinde meydana gelen kazaların analizinde kazalara yol açan belli başlı faktörlerin olduğu ortaya çıkmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği boyutunda ele alınması gereken bu faktörler şu şekilde gruplandırılabilir;

2.2.5.1. Tehlikeli Davranışlar

İş kazalarının önemli bir bölümü insan hatasından kaynaklanmaktadır. Bu aşamada iş yerinde çalışanların sinirli, uykusuz, dikkatsiz, tedbirsiz olması, iş sağlığı ve güvenliği konusundaki tedbirleri almamış, kendisini tehlikeli işlerde koruyacak olan kıyafeti giymemiş olması veya aletleri kullanmamış olması gibi nedenlerde hem çalışanlar hem de iş yeri açısından tehlike oluşabilmektedir. Bu aşamada çalışanların bu gibi iş kazasına yol açacak fiillere yönelmemesi için iş yerinde belli bir disiplinin sağlanması gerekmektedir. Diğer yandan çalışanların iş güvenliği ve sağlığı konusunda eğitilmesi önemlidir. İş sağlığı ve güvenliğinin iş kazalarının önlenmesinde ne kadar önemli bir rol oynadığı çalışanlara aktarılmalıdır.

2.2.5.2. İnsanların Bedensel Zayıflığı

İnsanların bedensel olarak zayıf olmalarından kaynaklı olarak da iş kazaları meydana gelebilmektedir. İnsanlar çalışma anında dışarıdan gelebilecek her hangi bir tehlikeye karşı korumasız olabilmekte ve kendilerine yönelik ortaya çıkan tehditleri önleyemeyebilmektedir. Bu aşamada çalışan tarafından iş kazasına karşı konulamamaktadır.

2.2.5.3. İşçilerin Kişisel Kusurları

Çalışanların kimi zaman sonucunu düşünmeden dikkatsiz bir şekilde hareket etmesi iş kazasının meydana gelmesine yol açabilmektedir. Bu aşamada çalışan, daha kısa bir süre içerisinde işini tamamlayabilmek için yapmaması gereken hareketleri iş yerinde yapabilmekte ve neticesinde iş kazasına neden olabilmektedir.

2.2.5.4. İşletmede Çalışma Koşullarının Yetersiz Olması

Çalışma koşullarının çalışanlar için ağır olması da iş yerinde kazaları tetikleyebilmektedir. Örneğin bir iş yerinde çalışma saatlerinin çok fazla olması, aralarda her hangi bir dinlenme molası verilmemesi, iş yerinin havalandırma açısından yetersiz olması vb. nedenlerden dolayı iş kazaları meydana gelebilmektedir. İş yerinde çalışanların çalışma ortamlarının dumanlı, tozlu, gürültülü, buharlı ve korunmasız olması gibi nedenlerden dolayı de iş kazaları ortaya çıkabilmektedir.

Bu süreçte her hangi bir iş kazasına mahal vermemek için iş verenin mümkün olduğunca iş yerinde bu gibi durumların oluşmasına izin vermemesi gerekmektedir. İş veren tarafından çalışma ortamının çalışanların sağlıklı ve huzurlu bir şekilde çalışabilecekleri şekilde hazırlanması sağlanmalıdır.

2.2.5.5. İşletmede Güvenlik Tedbirlerinin Yetersiz Olması

İş yerinde iş sağlığı ve güvenliği açısından belirtilen hususlara riayet edilmemiş olması da iş kazasının oluşmasına yol açabilmektedir. İş verenlerin ve çalışanların iş sağlığı ve güvenliği kapsamında belirtilen hükümler çerçevesinde hareket etmesi dahilinde iş kazalarının en az seviyeye inmesi beklenebilmektedir.

2.2.5.6. Kişisel Koruyucu Donanımların Sağlanmaması ve Kullanılmaması

Kişisel koruyucu donanım, çalışanların maruz kalabilecekleri her hangi bir tehlikeyi önlemek için oluşturulmuştur. Bu donanımlar, çalışanlara işveren tarafından

ücretsiz olarak verilmektedir. Koruyucu donanımların üretici firma tarafından kontrolleri yapılmalıdır (95). Çalışanlara verilmesi gerektiği halde bu koruyucuların verilmemiş olması, iş kazalarının oluşmasına yol açabilmektedir.

2.2.6. İş Kazasının Unsurları

İnsanların yaşadığı her kaza hadisesi, iş kazası olarak tanımlanmamaktadır. Ne var ki günlük hayatta iş yerinde veya iş ile ilgili kazaya uğrayan kişilere iş kazasına maruz kaldığı söylenebilmektedir. Buna karşın hukuksal boyutta bir kazanın iş kazası olarak tanımlanabilmesi için belli temel unsurlarının bulunması gerekmektedir. Bu unsurların bir veya bir kaçının mevcut olmaması durumunda kanun nezdinde kişinin iş kazasına maruz kaldığı kabul edilmemekte ve yasal süreç içerisinde çalışana yönelik iş kazası dışında bir uygulamaya girişilecektir. Hukuksal çerçevede bir kazanın iş kazası olarak sınıflandırılabilmesi için aşağıdaki unsurların meydana gelmiş olması gerekmektedir.

2.2.6.1. Kazaya Uğrayan Kişinin Sigortalı Sayılması

Bir kişinin iş kazası geçirdiğine dair yasal süreçte başvuru hakkı elde edebilmesi için ilk olarak kazaya maruz kalan kişinin 5510 sayılı kanunun 4. veya 5. maddesi kapsamında sigortalı sayılması gerekmektedir. Aksi takdirde kişinin maruz kaldığı olay iş kazası statüsünde değerlendirilmemektedir. Diğer yandan bir kişinin sigortalı olması gerektiği ve buna yönelik nitelikleri bulunduğu halde iş yeri sahibi tarafından Sosyal Güvenlik Kurumu'na (SGK) bildirilmeyen kişiler de meydana gelen her hangi bir kaza sırasında yasal tüm haklarına sahip olmaktadır. Sigortası olmadan çalışan kişilerin maruz kaldığı kazalarda kişilerin iş kazasına yönelik yardımları almasında bir engel bulunmamaktadır. Yalnızca 5510 sayılı yasa içerisinde yer alan sigortalı olmayan kişilerin maruz kaldıkları kazalar iş kazası niteliğinde değerlendirilmemektedir.

2.2.6.2. Kazaya Uğrama

Sigortalı bir çalışanın maruz kaldığı olayın iş kazası olarak değerlendirilebilmesi için meydana gelen olaydan ötürü her hangi bir şekilde zarar görmüş olması gerekmektedir. Nitekim gerek kaza kavramının tanımında gerekse hukuksal çerçevede bir olayın kaza olarak değerlendirilebilmesi için kişinin yaşanan olaydan zarar görmüş olması şartı aranmaktadır. Aksi takdirde meydana gelen olay kaza olmadığı gibi iş kazası niteliği de taşımamaktadır.

2.2.6.3. Sigortalının Uğradığı Kaza Sonucu Bedenen veya Ruhun Bir

Arızaya Uğraması

Sigortalı çalışan kişinin maruz kaldığı olayın iş kazası boyutunda değerlendirilebilmesi için olay neticesinde kişinin bedensel veya ruhsal yönden hasara uğramış olması gerekmektedir

2.2.6.4. Uygun İliyet Bağının Bulunması

Son olarak sigortalı bir çalışanın yaşadığı olayın iş kazası boyutunda ele alınabilmesi için olayın çalışana bedensel ve ruhsal yönden zarar veren, yaralanmasına veya ölümüne yol açan, dışsal faktörlü bir nedenden dolayı meydana gelen bir durum olması gerekmektedir. Diğer yandan sigortalı kişinin maruz kaldığı olay ile sigortalı kişinin çalıştığı iş ile bir ilişkiselliğin olması şartı aranmaktadır. Bu süreçte çalışanın yaptığı iş ile kaza arasında iki temel esas üzerinden ilişkisellik meydana getirilmektedir;

2.2.6.4.1. Sigortalının gördüğü iş ile kaza arasında illiyet bağı

Sigortalı kişinin maruz kaldığı olayla ilgili olarak çalıştığı iş arasında mutlak suretle bir bağın olması şartı aranmaktadır. Kişinin yaşadığı olayın yaptığı işten kaynaklanması durumunda iş ile kaza arasında bir bağın olduğuna yönelik karar alınmaktadır.

2.2.6.4.2. Kaza olayı ile uğranılan zarar arasında;

Yaşanan olay ile ilgili olarak, sigortalı çalışan kişinin maruz kaldığı bedensel ve ruhsal hasar arasında bir bağın olması gerekmektedir (95).

3.MATERYAL VE METOD

Alanda yapılmış muhtelif bilimsel çalışmalar ışığında “İş Kazalarında Yaralanma Çeşitleri” olgusunun çalışma hayatında ve hukukumuzda yeri ve önemi incelenmiştir.

“İş Kazalarında Yaralanma Çeşitleri”ni konu edinen Adli Bilimlere ait özel ve resmi raporlar incelenerek yargılamaya etkisi araştırılacaktır.

Yaraları konu alan adli tıp raporlarını muhtevasında bulunduran 33 adet Yüksek Yargı kararları ele alınmıştır. Ele alınan Yüksek Yargı kararlarında yaraların çeşitleri ve yaralanma nedenleri incelenmiştir.

İncelemeye konu Yargıtay kararları, “lexpera hukuk bilgi sistemi” olan www.lexpera.com.tr adresinden Yargıtay içtihatlarından seçili 33 karar olup bu kararlar, Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kuruluna ait 5 adet, Yargıtay Hukuk Genel Kuruluna ait 1 adet, Yargıtay 9. Hukuk Dairesi Başkanlığına ait 1 adet, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi Başkanlığına ait 1 adet, Yargıtay 21. Hukuk Dairesi Başkanlığına ait 5 adet ve Yargıtay 12. Ceza Dairesi Başkanlığına ait 20 adet kararlarından oluşmaktadır.

İncelemeye konu edilen tablolar ve grafikler, Makina Mühendisleri Odası tarafından yayımlanan Türkiye Geneline 2000-2016 Yılları Arasında Meydana Gelen İş Kazası Sayıları. [https:// www. mmo. org.tr/](https://www.mmo.org.tr/) adresinden alınmıştır.

Yine Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yayımlanan Yıllara Göre İş Kazalarının Dağılımı. [http:// www. sgk. gov. tr](http://www.sgk.gov.tr) adresinden temin edilmiştir.

2015 Yılı Verilerine Göre İş Yeri Kazalarında Ölüm Oranına ait tablo ve grafikler Bloomberght’ye ait [https:// businessht.bloomberght.com](https://businessht.bloomberght.com) adresinden temin edilmiştir.

Tüm bu veriler eşliğinde tarafımızca iş kazalarında meydana gelen yara çeşitleri, yara çeşitlerinin yüzdeler halinde tablo haline getirilmiştir.

4.BULGULAR

4.1 Olgularla Kaza Ve Yaralanmalar

5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 13. maddesine göre bir kazanın iş kazası sayılabilmesi için meydana gelen kazanın;

“a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,

b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle veya görevi nedeniyle, sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş veya çalışma konusu nedeniyle işyeri dışında,

c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,

d) Emziren kadın sigortalının, çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,

e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında, meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özüre uğratan olaydır.”

Buna göre meydana gelen bir kazanın iş kazası sayılabilmesi için 5 unsur gerekmektedir. Biz incelediğimiz vakaları bu kapsamda değerlendireceğiz.

4.1.2. Olgu-1

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin Esas No.: 2013/7558, Karar No.: 2014/3743 tarihli ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... Meyve ve kaynak suları üretim fabrikasında boşaltma işçisi olarak çalışan müteveffanın, kendi vardiyasından önce çalışması için işverence işyerine çağrıldığı, ve kazanın olduğu gece fabrika müdürünün işyerine geldiği ve onun talimatı ile tiner tenekesi ile bezler verilerek variller üzerindeki yazıların silinmesinin istendiği, müteveffanın verilen işi bitirmesinin akabinde işyerinde diğer işçiler tarafından el arabası içinde yakılan ateşin yanından geçerken elindeki tinerin alev alarak meydana gelen patlama sonucunda yaralandığı ve daha sonra kaldırıldığı hastanede öldüğü anlaşılmıştır. ...”

Meydana gelen kaza mevzuatımız açısından tartışmasız bir iş kazasıdır. Çünkü kaza sigortalının işyerinde bulunduğu sırada meydana gelmiştir. Kaza neticesinde

sigortalının ölümüne neden olan yaralanma türü ise fiziksel termal bir yaralanma türü olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.1.3. Olgu-2

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin Esas No.: 2013/6955, Karar No.: 2014/1124 tarihli ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... Toplu Konut İdaresine ait bir inşaat çalışması sırasında, inşaat alanı içindeki yol üzerinde bulunan taşları başka bir alana nakletmek için işi yüklenen firmanın bir vinç kiraladığı, vincin operatörü ile birlikte olay yerine geldiği, vinç tarafından yüklenecek taşları taşımak için vinçin operatörünün aynı sahada taşları yüklemek için gelen kamyonu talimat verdiği kamyonun vince geri geri yanaşması esnasında vincin kurulumunu yapan operatörün vinç ile kamyon arasında sıkıştığı ve bu sıkışma nedeni ile kazanın meydana geldiği bu kaza neticesinde ise vinç operatörünün öldüğü anlaşılmıştır. ...”

Meydana gelen kaza sigortalı işçinin işveren tarafından verilen işin yapımı sırasında meydana gelmiş dolayısı ile mevzuatımız açısından iş kazası sayılmıştır. Bu kaza neticesinde meydana gelen yaralanma türü ise travmatik yaralanma türü olarak karşımıza çıkmıştır.

4.1.4. Olgu-3

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin Esas No.: 2013/6911, Karar No.: 2014/3370 tarihli ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... Elektrik nakil hattı tadilat çalışmalarında ustabaşı olarak çalışan müteveffanın olay günü elektrik arızası olan bir direkte elektrik çalışması yaparken AG Trafo panosundan şalteri kapatarak elektrik direğine çıkarak onarım işine başladığı, tanık beyanlarından iki teli kestikten sonra 3. Teli kesme esnasında titreyerek yere düştüğü, tanık beyanlarının anlatımından, müteveffanın kişisel koruyucu donanım(emniyet kemeri, baret) olmadan elektrik direğine çıktığı, şalterin açık olduğu, ölü muayene raporunda elektrik akımının vücutta yanık izlerine neden olmasının akımın süresi ve gücüne bağlı olduğu, vücutta yanık izlerinden bahsedilmemesinin müteveffanın elektrik akımına maruz kalmadığını göstermeyeceği, tanıkların ifadelerinden açıkça anlaşılacağı üzere ölen işçinin elektrik akımına kapılması sonucu dengesini kaybederek elektrik direğinden düştüğü ve bu kaza nedeni ile öldüğü anlaşılmıştır. ...”

Kaza, işçinin, işvereni tarafından verilen bir iş yapılırken meydana gelmesi nedeni ile bir iş kazasıdır. Kaza neticesinde sigortalının ölümüne neden olan yaralanma türü ise yüksekten düşme sebebi ile künt travmatik yaralanma türü gözükse de elektrik çarpmasından da kaynaklanabileceği dikkate alındığında fiziksel yaralanma türü olarak da karşımıza çıkabilir.

4.1.5. Olgu-4

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin Esas No.: 2013/29664, Karar No.: 2014/22627 tarihli ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... Sıva işçisi olarak çalışan müteveffanın olay günü, inşaatın 2. kat balkonunda cephe balkon sıvası yaptığı, korkulukları bulunmayan balkondan dengesini kaybederek zemine düşerek ağır şekilde yaralandığı, yüksekten düşme nedeni ile spinal kord hasarına yol açan boyun omuru kırıklarının oluştuğu, tedavi görmekte iken gelişen böbrek ve multiorgan yetmezliği nedeniyle hastanede öldüğü anlaşılmıştır. ...”

Bu olgumuzda da meydana gelen Kaza, işçinin, işvereni tarafından verilen bir iş yapılırken meydana gelmesi nedeni ile bir iş kazasıdır. Kaza neticesinde sigortalının ölümüne neden olan yaralanma türü ise yüksekten düşme sebebi ile künt travmatik yaralanmadır.

4.1.6. Olgu-5

T.C. Yargıtay Başkanlığı - 12. Ceza Dairesinin Esas No.: 2014/4462, Karar No.: 2014/3456, tarihli ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

Çimento Fabrikasında, Döner klinker fırınının tuğla söküm işinin yapılması sırasında, 54 metre uzunluğunda 4,20 metre iç çapında 1850 dereceye kadar ısıtılmakta olup, arıza vermesi üzerine duruşa (soğumaya) alınan, olay yeri tespit tutanağına göre de sıcaklığı yüksek olan ve aydınlatma imkanları yetersiz olduğu belirlenen döner klinker fırınının içerisindeki 20x20 ve kalınlığı 50 cm olan mangazit yapılı ve birbirine geçmeli ve her birinin ağırlığı 7 kg olan sürtünme ile aşınıp yerinden çıkan veya aşınan tuğlaların, hilti makinesi ile taban çürütülerek tuğla boşlukları açılarak ilerleme metodu ile sıcaklık nedeniyle 20 şer dakikalık periyotlar halinde çalışılarak sökümü sırasında, yaklaşık olarak 4.5 tonluk sıcak tuğla kütesinin çökmesi üzerine altında kalan iki çalışanın vücutlarında kemik kırığı ve yanık meydana geldiği bu kaza nedeniyle iki işçinin öldüğü anlaşılmıştır.

Bu olgumuzda da meydana gelen Kaza, işçilerinin, işverenleri tarafından verilen işi yaptıkları esnada meydana gelmesi nedeni ile iş kazasıdır. Kaza neticesinde çalışanların ölümüne neden olan yaralanma türü ise cisim düşme sebebi ile күnt travmatik yaralanma olmakla birlikte aynı zamanda düşen cisimlerin yüksek sıcaklıkta olması nedeniyle yanıklar olduğundan fiziksel termal bir yaralanma türü de vardır.

4.1.7. Olgu-6

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin Esas No.: 2014/4462, Karar No.: 2014/3456 tarihli ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... Yukarıdaki Yargıtay ilamına konu ikinci olay ise yine aynı Çimento Fabrikasında, 2010 yılında meydana gelenişyerine ait döner fırın II tabir edilen 4x4 metre ebatlarında ve 80 metre uzunluğundaki tünelin iç kısımlarındaki reflektör tuğlalarının sökülmesi ve yerine yenilerinin döşenmesi işi yapılmakta iken işçilerin çalışmakta oldukları iskelenin üzerine yukarıdan beton parçalarının düşmesi neticesinde 2 işçinin öldüğü 1 işçinin yaralandığı anlaşılmıştır. ...”

Buradaki olguda da meydana gelen Kaza, işçilerinin, işverenleri tarafından verilen işi yaptıkları esnada meydana geldiği için kaza iş kazası olarak kabul edilmektedir. Kaza neticesinde çalışanların ölümüne neden olan yaralanma türü ise yüksekte cisim düşmesi sebebiyle olduğundan күnt travmatik yaralanma türü olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.1.8.Olgu-7

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin Esas No.: 2014/10613, Karar No.: 2014/5010 tarihli ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... İşyerinde kepçeli iş makinasının şoförü olarak çalışan işçinin kaza günü iş esnasında arızalanan kepçenin arızalı hortumunu tamir ettiği sırada kepçe hortumunun vidasından ayrılarak kepçe hortumunun işçinin üzerine düşmesi üzerine çalışan hayatını kaybetmiştir. ...”

Olgumuzda yine işveren tarafından verilen işin yapımı esnasında meydana geldiği için mevzuatımız kapsamında iş kazası sayılmıştır. Meydana gelen iş kazası neticesinde işçinin ölümüne neden olan yaralanma türü önceki iki olgumuzda olduğu gibi күnt travmatik yaralanmadır.

4.1.9. Olgu-8

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin Esas No.: 2014/20931, Karar No.: 2014/10030 tarihli ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... 18 yıldır İşyerinde çalışan ve depoda yükleme işi yapan 43 yaşındaki işçinin kaza günü işyerindeki depoya mal almak için gelen ve deponun yükleme rampasına yanaşan boş kamyonun kasasını açmaya çalıştığı, kamyon kapağının yaylı olduğu, buna rağmen kapağı bırakmadığı, kamyon kapağının açılması üzerine sağ el orta parmağının kapak kancası arasına sıkıştığı, açık distal falanks kırığının meydana geldiği ve hayati fonksiyonlarını 2. Derecede etkileyecek kemik kırığı oluşmak suretiyle yaralandığı anlaşılmıştır. ...”

Kişinin ölümüne neden olmayan olgumuzda meydana gelen kazanın iş kazası olduğu tartışmasızdır. Meydana gelen iş kazası neticesinde işçinin yaralanmasına neden olan yaralanma türü mekanik etki ile meydana gelen ezici alet yaralanma türüdür.

4.1.10.Olgu-9

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin Esas No.: 2015/618, Karar No.: 2014/16627 tarihli ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... Boru İmalat fabrikasında işçi olarak çalışan müteveffanın, olay günü fabrikada üretilen plastik boruların imalatında kullanılan makinenin kafa tabir edilen döner aksamının üretim esnasında oluşan yüksek ısı ve basıncın etkisiyle yerinden fırlayarak kendisine çarpması neticesinde kazanın meydana geldiği ve bu kaza nedeni ile öldüğü anlaşılmıştır. ...”

Olgumuzda meydana gelen kaza hernekadar işçinin yaptığı işten kaynaklanmasa da işyerinde bulunduğu esnada meydana gelmesi nedeni ile iş kazasıdır. Meydana gelen iş kazası neticesinde işçinin ölümüne neden olan yaralanma türü de yine künt travmatik yaralanma türüdür.

4.1.11. Olgu-10

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 1978/8413 Esas Sayılı Dosyasına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... İşyerinde, Makina şefi ve yönetici olan sigortalının, işçilere gerekli talimatı verip kendisinin de ocağa doğru gittiği, ölüsünün yaklaşık bir saat kadar sonra derede bulunduğu, ölümünün başın alın bölgesine çekiçle vurulmuş iki darbenin sonucu beyin kanamasından olduğu, ölmeden önce 25 metre uzaklıktaki dereye kadar yürüdüğü,

otopsi raporunda üstün olasılığın, başka bir şahısça yapılmış olabileceği fenni kanı olarak tespit edilmiştir. Savcılık soruşturması, olayın intihar mı yoksa, cinayet mi olduğu konusuna açıklık getirememiştir. ...”

Varılan bu sonuca göre; sigortalının işyerinde iken, kendisini hemen veya sonradan beden veya ruhça arızaya uğratan bir olay, başkaca hiçbir koşul aranmaksızın Sosyal Sigortalar açısından iş kazası sayılacaktır.

Olgumuzda meydana gelen kaza önceki olgumuzdaki gibi hernekadar işçinin yaptığı işten kaynaklanmasa da işyerinde bulunduğu esnada meydana gelmesi nedeni ile iş kazası sayılmıştır. Burada işçinin ölümüyle sonuçlanan beyin kanamasının nedeni Mekanik etki ile oluşan künt travmatik yara türüdür.

4.1.12.Olgu-11

Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 2004/4465 Esas 2004/6425 Karar Sayılı Dosyasına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... Kurum sigortalısı işçinin işyerinde çalışırken bunalıma girerek mesai saati bitimine yakın işini bırakarak işyerinin çatı katında ikametine tahsis edilen işçi yatakhanelinde kendisini astığı Sosyal Güvenlik Mevzuatı gereğince olayın iş kazası olduğu İşverenin sorumluluğu altında çalıştırdığı işçinin güvenliği beden ve ruh sağlığı için gerekli tedbirleri almak yükümlülüğünün her zaman zorunlu olmadığı, intihar eyleminin işyerinde gerçekleşmiş olması sigortalının yaptığı eylemin işyerinde gördüğü iş ile ilgili olmadığı her ne kadar Sosyal Güvenlik Kurumu açısından iş kazası olarak değerlendirilse bile olaylarla iş ve işveren arasında nedensellik bağı bulunamayacağı için işverenin tazminat sorumluluğuna gidilemeyeceği şeklinde karar verilmiştir. ...”

Olgumuzda meydana gelen intihar vakası işyerinde bulunduğu esnada meydana gelmesi nedeni ile iş kazası sayılmıştır. Burada işçinin ölümüyle sonuçlanan beyin kanamasının nedeni Mekanik etki ile oluşan künt travmatik yara türüdür.

4.1.13.Olgu-12

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 2012/21-1121 Esas 2013/386 Karar Sayılı Dosyasına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... İşyerinde elektrik tesisat bakım ustası olarak çalışan işçinin 17/12/2004 tarihinde saat 16:30 sularında işyerinde kalp krizi geçirdiği, buna bağlı olarak koroner arter daralmasına bağlı miyokard infarktüsü sonucu öldüğü, olayın Sosyal Güvenlik Kurumu açısından iş kazası olarak kabul edilmesinin gerektiği, İşverenin bu iş

kazasından doğan sorumluluğunun ise yasa ve içtihatlarla belirlenmiş olan istisnalar dışında kusura dayandığı, illiyet bağının zarar görenin veya üçüncü kişinin kusuruyla kesilebileceği,. Sosyal Güvenlik Mevzuatı açısından bir olayın iş kazası sayılmasının mutlaka işverenin tazminat sorumluluğuna yol açamayacağı, kusur tespitine göre bu olayda işverenin tazminat sorumluluğuna gidilebileceği belirtilmiştir. ...”

Olgumuzda meydana gelen kalp krizi vakası işçinin işyerinde olduğu esnada meydana geldiğinden SGK mevzuatı açısından iş kazası sayılmıştır.

4.1.14. Olgu-13

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun, 19/12/2017 tarihli, 2017/461 Esas 2017/549 Karar numaralı ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... Polisaj işçisi olarak çalışan mağdurun, olay günü çalışırken kullanmak üzere sağ eline eldiven giydiği, sol eli için kullanacağı eldivenin ıslak olması ve başka eldiven de bulunmaması nedeniyle sol eline bez sardığı, bezin fazlalık kısmının makinenin döngüsüne dolanarak mağduru makineye çektiği ve geçirdiği sarsıntı sonucu kolunun kırıldığı anlaşılmıştır. ...”

Bu olgumuzda meydana gelen kaza, işçinin, işvereni tarafından verilen bir iş yapılırken meydana gelmesi nedeni ile bir iş kazasıdır. Kaza neticesinde sigortalının yaralanmasına neden olan yaralanma türü ise mekanik etki ile oluşan künt travmatik yara türüdür.

4.1.15. Olgu-14

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 09/06/2016 tarihli, 2015/1980 Esas 2016/9867 Karar numaralı ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... Kazanın gerçekleştiği şirketin elektrik direklerinin galvaniz işi üzerine çalıştığı, olay tarihinden önce ekonomizer denilen doğalgaz bacasına bağlı olarak sıcak su üreterek galveniz bölümündeki sisteme aktaran makineden ses gelmesi üzerine makinede çalışma yapıldığı sırada patlamanın olduğu ve patlama neticesinde 7 kişinin öldüğü, 8 kişinin de yaralandığı anlaşılmıştır. ...”

Bu olgumuzda meydana gelen kaza, işçinin, işvereni tarafından verilen bir iş yapılırken meydana gelmesi nedeni ile bir iş kazasıdır. Kaza neticesinde çalışanların ölümüne ve yaralanmalarına neden olan yaralanma türü ise hem künt travmatik yara türü hem de patlayıcı madde yara türüne rastlanılmıştır.

4.1.16. Olgu-15

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 17/03/2016 tarihli 2015/4764 Esas 2016/4331 Karar numaralı ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... İşyerinde ahşap kalıp ustası olarak çalışan işçinin olay günü saat 17.00'a kadar inşaatta çalıştığı, saat 17.00'dan sonra çalışmasını tamamlayıp yemekhane ve yatakhane bölümüne gitmek için çalışma alanına 20 metre mesafede bulunan olay yerinden geçtiği sırada, 3. kattaki otopark kısmından bir alttaki otopark kısmına düşmesi sonucu öldüğü anlaşılmıştır. ...”

Bu olgumuzda meydana gelen kaza, işçinin, işvereni tarafından verilen bir iş yapılırken meydana gelmesi nedeni ile bir iş kazasıdır. Kaza neticesinde sigortalının ölümüne neden olan yaralanma türü ise yüksekten cisim düşmesi neticesinde oluşan күnt travmatik yara türüdür.

4.1.17. Olgu-16

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 10/05/2018 tarihli 2016/5507 Esas 2018/5329 Karar numaralı ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... İnşaat kalfası olarak çalışan, yük taşıma işi yapan ve olay günü işe girmiş olan 29 yaşındaki mağdurun, inşaatın girişinde bulunan şap makinesinde beton hazırladığı ve olay anında şap dökme işi yaptığı esnada, sol elini makinenin malzeme besleme ağzında yer alan dönen aksamına kaptırması sonucu sağ kol el bileğinde ampütasyona neden olacak şekilde yaralandığı anlaşılmıştır. ...”

Bu olgumuzda meydana gelen Kaza, işçinin, işvereni tarafından verilen bir iş yapılırken meydana gelmesi nedeni ile bir iş kazasıdır. Kaza neticesinde sigortalının yaralanmasına neden olan yaralanma türü ise yine mekanik etki ile oluşan күnt travmatik yara türü olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.1.18. Olgu-17

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 26/04/2016 tarihli 2015/10357 Esas 2016/7246 Karar numaralı ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... Makina yağcısı olarak çalışan mağdurun olay günü sanık ...'ın operatörlüğünü yaptığı ekskavatörü, sanık ...'in yokluğunda kullanırken kamyonları yüklediği sırada 10 metre yükseklikten düşen kaya parçasının altında kalarak öldüğü anlaşılmıştır. ...”

Bu olgumuzda meydana gelen Kaza, işçinin, işvereni tarafından verilen bir iş yapılırken meydana gelmesi nedeni ile bir iş kazasıdır. Kaza neticesinde sigortalının ölümüne neden olan yaralanma türü ise yüksekten cisim düşmesi neticesinde oluşan künt travmatik yara türüdür.

4.1.19. Olgu-18

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun, 31/03/2015 tarih, 2013/654 Esas 2015/75 Karar sayılı ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... Fabrikada üretim müdürü olarak görev yapan mağdurun, görev alanının dışında bulunan makinelerin üzerinin örtülebilmesi için çatıya branda serilmesi konusunda, bu işleri yapmakla görevli teknik elemana talimat verdiği, bununla yetinmeyerek, herhangi bir güvenlik önlemi almadan çatıya çıktığı, kırılğan malzemedden yapılmış aydınlatmanın üzerine basması sonucunda yaklaşık altı metre yükseklikten beton zemine düşerek hayatını kaybettiği anlaşılmıştır. ....”

Bu olgumuzda meydana gelen Kaza, işçinin, işvereni tarafından verilen bir iş yapılırken meydana gelmesi nedeni ile bir iş kazasıdır. Kaza neticesinde sigortalının ölümüne neden olan yaralanma türü ise yüksekten düşme neticesi ile oluşan künt travmatik yara türüdür.

4.1.20. Olgu-19

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun, 18/11/2014 tarih, 2014/12-179 Esas 2014/499 Karar sayılı ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... Vasıfsız işçi olarak çalışmakta olan mağdurun, olay günü plastik basım makinesi olan enjeksiyon makinesinden plastik sızması nedeniyle makinede çalışma yapmakta olan arkadaşının yardım etmesini istemesi üzerine, makineden sızan plastikleri temizlemek için makinenin içine elini soktuğu, bu sırada parmaklarını makineye kaptırarak sağ elinin 3, 4 ve 5. parmaklarının koptuğu anlaşılmıştır. ...”

Bu olgumuzda meydana gelen Kaza, işçinin, işvereni tarafından verilen bir iş yapılırken meydana gelmesi nedeni ile bir iş kazasıdır. Kaza neticesinde sigortalının ölümüne neden olan yaralanma türü ise mekanik etki ile oluşan künt travmatik yara türüdür.

4.1.21. Olgu-20

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin, 25.12.2014 tarih, 2013/30208 Esas 2014/26728 Karar sayılı ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... A. T.'nin Belediyede mevsimlik işçi olarak çalıştığı, olay tarihinden 2 ay önce belediyeye bağlı taş imalathanesinde kum ve çimento karışımı yapmak için harç karma makinesinden sorumlu işçi olarak çalıştırılmaya başlandığı, olay günü ölenin harç makinesinin temizliğini yaptığı esnada, üzerinde bulunan tulumun kol kısmının uçlarını betoniyer içerisindeki karıştırıcı kollara kaptırması nedeniyle harç karma makinesinin içine düştüğü başının, karıştırıcı kollar arasında ezilmesi sonucu solunum ve dolaşım yetmezliğinden vefat ettiği anlaşılmıştır. ...”

Bu olgumuzda meydana gelen Kaza, işçinin, işvereni tarafından verilen bir iş yapılırken meydana gelmesi nedeni ile bir iş kazasıdır. Kaza neticesinde sigortalının ölümüne neden olan yaralanma türü ise mekanik etki ile oluşan künt travmatik yara türüdür.

4.1.22. Olgu-21

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun, 25.04.2017 Esas, 2016/104 Karar sayılı ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... Ölen ...'ın, olay günü saat 16.30 sıralarında inşaat halindeki binanın üçüncü katında dış cephe giydirme çalışmasını bitirip, iskeleden pencereyi kullanarak bina içine girmek için alüminyum kaplama pencere dış denizliğine bastığında, ayağının kayması nedeniyle yaklaşık 12.40 metre yükseklikten düşerek öldüğü, anlaşılmıştır. ...”

Bu olgumuzda meydana gelen Kaza, işçinin, işvereni tarafından verilen bir iş yapılırken meydana gelmesi nedeni ile bir iş kazasıdır. Kaza neticesinde sigortalının ölümüne neden olan yaralanma türü ise yüksekten düşme suretiyle oluşan künt travmatik yaralanmadır.

4.1.23. Olgu-22

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 12/01/2017 tarih, 2016/7841 Esas, 2017/261 Karar sayılı ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... 23.02.2008 tarihinde, 44 kişinin çalıştığı .... .. İmalat San. Tic. Ltd. Şti. ünvanlı iş yerinde, optik kesme makinesi operatörü ve tüp sorumlusu olan ölen işçi ...'in, içinde toplam 12 adet oksijen gazı tüpünün bulunduğu manifold grubunu faaliyete geçirmek için vanasını açtığı sırada meydana gelen şiddetli patlama sonucu şirket

binasının çöktüğü, çalışanların göçük altında kaldığı; patlamada 9 kişinin öldüğü, anlaşılmıştır. ...”

Kaza, işçilerin, işvereni tarafından verilen bir iş yapılırken meydana gelmesi nedeni ile iş kazasıdır. Kaza neticesinde işçilerin ölümüne neden olan yaralanma türü ise Künt travmatik yaralanmadır.

4.1.24. Olgu-23

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 18.11.2014 tarih, 2013/12-38 Esas, 2014/493 Karar sayılı ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... Ç... Ltd. Şti'nde forklift operatörü olarak çalışan ölen H.'nin, suç tarihinde saat 16.00-24.00 arasında görevli iken fazladan çalışmaya kaldığı, kanuni çalışma süresini geçecek şekilde işyerinde bulunduğu, yorgun düşüp uykusuz kaldığından saat 06.30 sıralarında depo girişinde bir çuvalı üzerine örterek uyuduğu, çimento getiren ve kullandığı tir aracını geri geri manevra yaptırarak depoya girmeye çalışan inceleme dışı diğer sanık HA.'nın kullandığı araçla ezilmesi sonucu kaldırıldığı hastanede öldüğü, anlaşılmıştır. ...”

Kaza, işçinin, işvereni tarafından verilen bir iş yapılırken meydana gelmesi nedeni ile iş kazasıdır. Kaza neticesinde işçinin ölümüne neden olan yaralanma türü ise künt travmatik yaralanmadır.

4.1.25. Olgu-24

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 10/05/2012 tarih, 2012/16857 Esas, 2012/11782 Karar sayılı ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... Ö....A.Ş.'nin Baraj şantiyesine ait ölenin de içinde bulunduğu ekibin tünel çıkışı trafosunu boşa almak üzere elektrik mühendisi olan AS tarafından görevlendirildikleri, trafonun boşa alınması sırasında alçak gerilim hattının kesildiği, ancak trafonun 2.5 m üstünde bulunan yüksek gerilimin kesilmemesi nedeniyle kazalının elektrik çarpması sonucu öldüğü, anlaşılmıştır. ...”

Kaza, işçinin, işvereni tarafından verilen bir iş yapılırken meydana gelmesi nedeni ile iş kazasıdır. Kaza neticesinde işçinin ölümüne neden olan yaralanma türü elektrik çarpması neticesinde oluşan fiziksel yaralanma türüdür.

4.1.26.Olgu-25

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 13/11/2012 tarih, 2011/15238 Esas, 2012/23771 Karar sayılı ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... ekzantrik preste açık kalıpla ve ayak pedalıyla pres operatörü olarak çalışan 25 yaşındaki S.K.'nin, şekillendirilecek filtre parçalarının pres koçu altına konulduğu sırada, elini çekmeden, ayağı ile pedala basması ve pres koçunun sol el parmakları üzerine inmesi sonucu duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına neden olacak şekilde yaralandığı, anlaşılmıştır. ...”

Kaza, işçinin işvereni tarafından verilen bir iş yapılırken meydana gelmesi nedeni ile iş kazasıdır. Kaza neticesinde işçinin yaralanmasına neden olan yaralanma türü ise күnt travmatik yaralanmadır.

4.1.27. Olgu-26

Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 06/04/2009 tarih, 2008/15201 Esas, 2009/5065 Karar sayılı ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... davacılar murisinin davalı şirkete ait işyerinde kaynakçı ustası olarak çalışırken,14.09.2004 tarihinde işyeri dışındaki bayrak direğine kaynak yaparken işyerinin içinde elektrik kablolarından fazla akım geçmesi nedeniyle kabloların bulunduğu tavan kısmında yangın çıktığı, murisinde arabasının anahtarını almak için içeri girdiği ve dumandan boğularak hayatını kaybettiği, olayın SSK'ca iş kazası olduğunun kabul edildiği,”

Kaza, işveren ait işi gören işçi, iş gördüğü esnada meydana gelen yangından aracının anahtarını kurtarmak için işçinin, işyerine girmesini ve dumandan boğulması iş kazasıdır. Kaza neticesinde işçinin zehirli gazlardan boğularak ölmesi; kimyasal yaralanmadır.

4.1.28. Olgu-27

Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 14/01/2019 tarih, 2018/7249 Esas, 2019/48 Karar sayılı ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... Dava, davacıların murisi ... 'nin ölümünün iş kazası olduğunun tespiti istemine ilişkindir. Mahkemece, davanın reddine karar verilmiştir. Dosyadaki kayıt ve belgelerden; 28/09/2002 tarihinde 24.00 - 08.00 vardiyasında çalışan paketleme bölümü işçisi müteveffa ... 'nin o gece fabrikada genel bakım yapılması nedeniyle ustabaşı ...'e yardımcı olarak verildiği, ...'in soğutma bölümünde bakım işinde çalışırken

oksijen borusunun patlaması sonucu gazdan etkilenerek bayıldığı, yakınında bulunan ... 'nin ...dışarıya çıkardığı ve başının ağrıdığını söylediği, ... nin bundan sonra fiziki olarak herhangi bir rahatsızlığı olmadan 08.00 servisi ile her zamanki gibi evine bırakıldığı, 29/09/2002 günü yine 24.00 - 08.00 vardiyasında çalışmaya başladığı, saat 03.00 sıralarında bütün işçilerle birlikte yemekte domates, peynir, zeytin, haşlama yumurta yediği, 07.30 sıralarında... 'nin lavaboda istiğfar ederken görüldüğü, durumun ustabaşı ...'e bildirildiği, ...'in... 'nin yanına gittiği ve ne olduğunu sorması üzerine... 'nin sürekli kusuyorum ağzıma zeytin tadı geliyor midemi üşüttüm dediği, mesai bitimine kadar vardiyada istirahat ettiği, 08.00 servisi ile evine bırakıldığı, annesine rahatsız olduğunu kahvaltı yapmayacağını söyleyerek odasında istirahata çekildiği, aynı gün 17.00 sıralarında yatağında ölü olarak bulunduğu,... 'nin 01/09/2000-28/09/2002 tarihleri arasında davalı şirkete ait işyerinden hizmet bildirimini yapıldığı, otopsi raporunda ... 'nin ölümünün patolojik beyin kanaması sonucunda meydana geldiğinin belirtildiği, Adli Tıp 1. İhtisas Kurulunun Raporunda... 'nin toksik maddelerle zehirlenerek öldüğünün tıbbi delillerinin bulunmadığı, ölümünün travma ile ilgisi olmayan patolojik beyin kanaması sonucu meydana geldiği, patolojik beyin kanaması olgularının çoğunda anevrizma gibi beyin damarlarına özgü patolojik değişiklikler ve hipertansiyon gibi süreci kolaylaştırıcı faktörlerin sorumlu tutulabildiğinin, kişinin ölümüyle çalışma koşulları arasında illiyet bağının bulunmadığının bildirildiği anlaşılmaktadır. Mahkemenin davanın reddine ilişkin 05/06/2015 tarihli kararının Dairemizin 2015/16892 Esas sayılı ilamı ile 'davacıların murisi... 'nin davalı işyerinde çalıştığı esnada baş ağrısı, kusma gibi şikâyetlerinin başlamış olmasını göz önünde bulundurarak dosyanın tamamını Adli Tıp Genel Kuruluna gönderip söz konusu şikâyetlerin... 'nin geçirdiği beyin kanaması durumunun başlangıcı olup olmadığına dair rapor almak ve sonucuna göre karar vermek' gerektiği belirtilerek bozulduğu anlaşılmaktadır. Bozmaya sonrası yapılan yargılamada, Adli Tıp Kurulu Genel Kurul'undan alınan 02.11.2017 tarihli raporda, '29.09.2002 günü iş yerinde rahatsızlandığı, iş çıkışı eve gelip yattığı ve öldüğünün anlaşıldığı bildirilen 1983 doğumlu Mustafa Kiremlî'nin, Kimyasal Tahliller İhtisas Dairesi raporuna göre toksik madde ile zehirlenerek öldüğünün tıbbi delili bulunmadığı, adli dosya, tıbbi belgeler ve otopside elde edilen verilere göre, ölümünün patolojik (travma ile ilgisi olmayan) beyin kanaması sonucu meydana gelmiş olduğu, dosyada bahsedilen iş kazası ile ölüm arasında illiyet bulunmadığı, kişide mevcut olan baş ağrısı, mide bulantısı kusma gibi şikâyetlerin kişinin ölümüne yol açan patolojik beyin kanamasının bulguları

olabileceği, sürecin iş yerinde başlamış olduğunun kabulü gerektiği yönünde görüş bildirilmiştir. İş kazasının tespiti istemine ilişkin bu tür davalar 506 sayılı Yasa'nın 11. maddesinden (5510 sayılı Yasa'nın 13.maddesinden) kaynaklanmaktadır. Anılan maddeye göre, iş kazası, a) sigortalının işyerinde bulunduğu sırada, b) işveren tarafından yürütülmekte olan iş dolayısıyla, c) sigortalının, işveren tarafından görev ile başka bir yere gönderilmesi yüzünden asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda, d) sigortalıların işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere toplu olarak götürülüp getirilmeleri sırasında sigortalıyı hemen veya daha sonra bedence veya ruhça arızaya uğratan olaylardır. Zararlandırıcı sigorta olayının iş kazası sayılması için, 1) sigorta olayına maruz kalan kişinin sigortalı olması, 2) sigorta olayının maddede sayılı sınırlı olarak belirtilen hal ve durumlardan birinde meydana gelmesi koşuldur. Başka bir anlatımla, sigorta olayının, iş kazası sayılabilmesi için iki koşulun birlikte gerçekleşmesi zorunlu olup İş kazası tespiti davaları bakımından özel olarak belirlenmiş bir ispat yöntemi de yoktur. Bu davaların her türlü delille ispatı mümkündür. Somut olayda; davacılar murisinin beyin kanaması geçirdiği tarihteki çalışmasının hizmet sözleşmesine dayalı olduğu ve ölümle sonuçlanan olayın beyin kanaması sonrasında meydana geldiği konusunda uyuşmazlık bulunmamaktadır. Hukuk Genel Kurulu'nun 13.10.2004 tarih ve 2004/21-529 Esas, 2004/527 Karar sayılı ilamında da belirtildiği üzere; "... Yasa'nın iş kazasını sigortalıyı zarara uğratan olay biçiminde nitelendirmiş olması illiyet (nedensellik) bağıni iş kazasının bir unsuru olarak ele almayı gerektirmiştir. Ne var ki, burada aranan "uygun illiyet (nedensellik) bağı" olup bu da yasanın aradığı hal ve durumlardan herhangi birinde gerçekleşme olgusu ile sonucun birbiriyle örtüşmesi olarak anlaşılmalı, Yasa'da olmadığı halde, herhangi başkaca kısıtlayıcı bir koşulun varlığı aranmamalıdır. Kısacası; anılan yasal düzenleme, sosyal güvenlik hukuku ilkeleri içinde değerlendirilmeli; maddede yer alan herhangi bir hale uygunluk varsa zararlandırıcı sigorta olayının kaynağının işçi olup olmaması ya da ortaya çıkmasındaki diğer etkenlerin değerlendirilmesinde dar bir yoruma gidilmemelidir..."

Adli Tıp Genel Kurul raporunda, davacı murisinin baş ağrısı, mide bulantısı ve kusma şikâyetlerinin ölümüne yol açan beyin kanamasının bulguları olabileceği ve sürecin iş yerinde başladığının kabulü gerektiği belirtildiğinden davacının murisinin ölümünün 506 sayılı Yasanın 11.maddesi uyarınca iş kazası olduğunun tespitine karar verilmesi gerektiği halde yazılı şekilde davanın reddi usul ve yasaya aykırı olup bozma sebebidir."

Kaza, işveren ait işi gören işçi, iş yerinde başlayan daha sonrada devam eden beyin kanamasına bağlı olarak öldüğü olay iş kazası olarak Yargıtay tarafından nitelendirilmiştir. Ancak iş kazası sayılan bu somut olayda; müteveffa işçi işi gördüğü esnada işe bağlı olarak, yukarıda tanımlanan herhangi bir yaralanmaya maruz kalmaksızın ölmesi iş kazası olarak tanımlanmıştır.

4.1.29.Olgu-28

Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 21/03/2016 tarih, 2015/12180 Esas, 2016/4714 Karar sayılı ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... Dosyadaki kayıt ve belgelerden; davacılar murisi sigortalı ...'un ....07.2006 tarihinde .... kenarında, ağaçların bakımı ile yabancı otların temizlenmesi işinde çalışırken, iş arkadaşları ...ve ...'ın kimseden izin almaksızın sandalla göle açıldıkları, sandalın içerisinde bulunanların sandalı idare edememesi üzerine kıyıda bulunan murisin onlara yardım etmek için yüzerek sandala çıkmak istediği esnada boğularak vefat ettiği, ...”

Olgumuzda meydana gelen işçinin ölümü ile sonuçlanan boğulma vakası işyerinde meydana gelmesi sebebiyle Sosyal Güvenlik Mevzuatı açısından iş kazası sayılmıştır. Boğulma nedeniyle oluşan yaralanma türü asfiksi yaralanma türüdür.

4.1.30. Olgu-29

Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 21/01/2008 tarih, 2007/3734 Esas, 2008/521 Karar sayılı ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... Somut olayda davalı şirkete ait iş yerinde çalışan davacının 01.09.2004 tarihinde şofbeni depoya taşıdığı sırada iş yerinin bulunduğu hanın merdiveninden kayarak yaralanmış ve “sağ yanakta yaklaşık 5cm'lik cilt-cilt altı kesisi” oluşacak şekilde yaralandığı anlaşılmıştır.”

Kaza, işveren ait işi gören işçi, işverenin talimatları doğrultusunda elle taşıma yaparken merdivenlerden kayarak yaralanması iş kazasıdır. İşçinin yanağında meydana gelen travmaya bağlı cilt ve cilt altı kesik yaralanmasıdır.

4.1.31. Olgu-30

Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 15/03/2016 tarih, 2016/125 Esas, 2016/4265 Karar sayılı ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“...davacı sigortalının davalıya ait işyerinde çalışırken 01.12.2012 tarihinde ağır pres makinasının depoya taşınması sırasında sağ ayak diz altı bölgesinden yaralanması suretiyle iş kazası geçirdiği, davacı sigortalıya maluliyet tayin edilmediği, Mahkemece olayın meydana gelmesinde davalı işverenin tam kusurlu kabul edildiği anlaşılmaktadır. ...”

Olgumuzda meydana gelen kazanın iş kazası olduğu tartışmasızdır. Meydana gelen iş kazası neticesinde işçinin yaralanmasına neden olan yaralanma türü mekanik etki ile meydana gelen ezici alet yaralanma türüdür.

4.1.32. Olgu-31

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 11/01/2016 tarih, 2014/19104 Esas, 2016/104 Karar sayılı ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... Olay tarihinde mağdurun sanığa ait evin dış boyasını yaptığı sırada iskeleden düşerek yaralandığı olay ...”

Kaza, işçinin, işvereni tarafından verilen bir iş yapılırken meydana gelmesi nedeni ile iş kazasıdır. Kaza neticesinde işçinin ölümüne neden olan yaralanma türü ise künt travmatik yaralanmadır.

4.1.33. Olgu-32

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 14/03/2019 tarih, 2017/7807 Esas, 2019/3590 Karar sayılı ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“... kazada yaralanan işçi, elektrik ve ateşleme sistemini yürüten teknisyen olarak çalıştığı lastik geri dönüşüm fabrikasında lastiği eritmek için kullanılan reaktörleri gaz ile çalıştırmak isterken gazın bir anda patlaması sonucu basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek şekilde yaralandığı ...”

Bu olgumuzda da meydana gelen kazanın iş kazası olduğu tartışmasızdır. Meydana gelen iş kazası neticesinde işçinin yaralanmasına neden olan gaz patlaması ile gerçekleşen yaralanma türü fiziksel yaralanma türüdür.

4.1.34. Olgu-33

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 04/05/2016 tarih, 2015/11120 Esas, 2016/7869 Karar sayılı ilamına konu olan iş kazasının incelenmesinde;

“...mağdurların firmasında işçi (borucu) olarak çalıştıkları, olay günü, mağdurların, 1 no.lu çimento silosuna malzeme transferi yaptıkları sırada, iskele

borusunun kopması neticesinde üzerinde buldukları platformdan dengelerini kaybederek yaklaşık 10 metre yüksekten düşerek, katılan ...'in ağır derecede kemik kırığı, katılan ...'nin ise vücudunda %76 oranında fonksiyon kaybı olacak şekilde yaralandıkları olayda,...”

Meydana gelen kazanın Sosyal güvenlik mevzuatı açısından iş kazası olduğu tartışmasızdır. Meydana gelen iş kazası neticesinde işçinin yaralanmasına neden olan yaralanma türü mekanik etki ile meydana gelen ezici alet yaralanma türüdür. Yukarıda izah ettiğimiz olgular ve sonuçları, aşağıda tablo-7 ile gösterilmiştir.

Tablo-7 olgu ve olguya bağlı yaralanma türleri.

Sıra	Olgu	Yaralanma
1	Kimyasal yanma	Fiziksel, termal yaralanma
2	Cisim arasında sıkışma	Künt Travmatik yaralanma
3	Elektrik çarpması, yüksekten düşme	Künt travmatik ve fiziksel yaralanma
4	Yüksekten düşme	Künt Travmatik yaralanma
5	Cisim arasında sıkışma	Künt Travmatik yaralanma
6	Cisim düşmesi ve yüksekten düşme	Künt Travmatik yaralanma
7	Cisim düşmesi ve ezilme	Künt Travmatik yaralanma
8	Cisim arasında sıkışma	Künt Travmatik yaralanma
9	Cisim çarpması	Künt Travmatik yaralanma
10	Cisimle kafaya vurulması	Künt Travmatik yaralanma
11	İşyerinde asi şekli ile intihar	Künt Travmatik yaralanma
12	Kalp krizi	İç organ yaralanması
13	Kişisel koruyucu donanım kullanılmamasından kaynaklı	Künt Travmatik yaralanma
14	Patlama, cisim çarpması	Künt travmatik yaralanma
15	Yüksekten düşme	Künt travmatik yaralanma
16	Cisim arasında sıkışma	Künt Travmatik yaralanma
17	Yüksekten cisim düşmesi	Künt travmatik yaralanma
18	Yüksekten düşme	Künt travmatik yaralanma
19	Sıkışma neticesinde uzuv kaybı	Künt Travmatik yaralanma
20	Cisim Sıkışması	Künt travmatik yaralanma
21	Yüksekten düşme	Künt travmatik yaralanma
22	Gaz sıkışması neticesinde patlama	Künt travmatik yaralanma
23	Ezilme	Künt travmatik yaralanma

24	Elektrik çarpması	Fiziksel yaralanma
25	Cisim sıkışması	Künt travmatik yaralanma
26	Dumandan boğulma	Asfiksi/kimyasal yaralanma
27	İşyeri dışında ölüm	İç organ yaralanması
28	Boğulma	Asfiksi yaralanma
29	Kayarak düşme	Travmaya bağlı cilt ve cilt altı kesik yaralanmasıdır
30	Cisim düşmesi	Künt Travmatik yaralanma
31	Yüksekten düşme	Künt travmatik yaralanma
32	Gaz patlaması	Fiziksel yaralanma
33	Yüksekten düşme	Künt Travmatik yaralanma

2009 ila 2018 yılları arasında Yargıtay ilamlarına konu olmuş 33 vaka incelenerek bu vakalarda iş kazasının meydana gelmesine neden olan yaranın türüne ve oluş şekline göre kusur sorumluluğunun değiştiği tespit edilmiştir. Çünkü Sosyal Güvenlik Mevzuatı açısından bir olayın iş kazası olarak kabul edilmesi durumunda illa ki işverenin sorumluluğuna gidilemeyecektir. İşverenin sorumluluğuna gidilebilmesi için meydana gelen iş kazasında işverenin kaza ile oluşan yaralanma veya hasarda kusurunun bulunması gerekmektedir. Yargıtayın ilamlarına konu olmuş olaylarda da durum bu şekilde ortaya çıkmıştır. Bu nedenle kaza neticesinde meydana gelen yara türü ve bu yaranın meydana gelmesinde işverenin kusurunun bulunması gerekmektedir. Meydana gelen bir kazada işverenin sorumluluğuna gidilebilmesi için işverenin kazanın meydana gelmesinde asli veya tali kusurunun bulunması gerekmektedir. Aksi takdirde işverenin sorumluluğuna gidilemeyecektir. Bu nedenle iş kazalarında meydana gelen yara şekli ve yara türü bir olayın kusur sorumluluğu bakımından aydınlatılmasında önem teşkil etmektedir.

Tablo-8 olgu türlerinin yüzdelik ifadesi

Olgu şekli	N(olgu Sayısı)	%
Cisim arasında sıkışma	10	30,30
Cisim çarpması	5	15,15
Yüksekten düşme	7	21,21
Elektrik çarpması	2	6,06
Boğulma	2	6,06
Gaz patlaması	2	6,06
Diğer	5	15,15

Tablo-9'daki veriler incelendiğinde iş kazalarından meydana gelen yara türlerinin büyük çoğunluğunun künt travmatik yaralanmaya neden olan Cisim çarpması ve sıkışması, yüksekten düşme olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo-9 olgularda meydana gelen yara türlerinin yüzdelerle ifadesi

Yara Çeşidi	N(olgu sayısı)	%
Künt travmatik yaralanma	27	81,82
Fiziksel yaralanma	3	9,09
İç organ yaralanması	2	6,06
Asfiksi	1	3,03

İş kazaları nedeniyle hemen hemen bütün yara türlerinin meydana geldiği ancak ciddi bir bölümünün künt travmatik yaralanma türü olduğu tespit edilmiştir.

5. TARTIŞMA

Çalışmanın öncelikli hedefi, temelde iş sağlığı ve güvenliği biliminin kapsamına giren İş Kazalarında Yaralanma Çeşitleri kavramını tüm yönleriyle geniş bir çerçevede ele alarak incelemek; Hukuk ve Adli Bilimler içerisindeki yerini, etkilerini araştırarak İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatındaki ilgili madde ve fıkraların daha iyi kavranmasını sağlamaktır.

Kaza neticesinde meydana gelen yaraların tanımı, sebepleri, etkileri ve neticeleri yönüyle yapılacak değerlendirmelerin daha geniş bir çerçevede ele alınması sağlanacak bu kapsamda iş kazaları neticesinde oluşan yaralanma türlerine göre kusur tespiti ile bununla birlikte oluşacak yaptırımlarda yol gösterici olacaktır.

İncelenen bilimsel çalışmalar nazara alındığında, ülkemizde meydana gelen iş kazaları sayısının Avrupa ülkelerine göre birinci sırada yer aldığı gözlemlenmiştir. Dolayısı ile ölüme neden olan iş kazası sayısı da Avrupa ülkelerine nazaran önemli ölçüde yüksek çıkmaktadır.

Yıllara ait meydana gelen iş kazası ile bu kazalarda yaşanan ölümlerin orantısal tablosu Türkiye açısından düşük çıksa da aynı oranının Türkiye'nin Avrupa ülkeleri ile kıyaslamasında böyle bir durumun söz konusu olmadığı görülmektedir. Zira 2015 yılı verilerine göre Türkiye ve Avrupa ülkelerinde meydana gelen iş kazaları üzerine yapılan incelemede, Türkiye'de yaşanan iş kazalarından kaynaklı meydana gelen ölümlü kazaların pek çok Avrupa ülkesinde meydana gelen ölümlü kaza sayılarının üzerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Türkiye özelinde yaralanmaya ve bu yaralanmalar sonucunda ölümlerin olduğu iş kazalarının analizinde belli başlı faktörlerin ortaya çıktığı görülmektedir. Tehlikeli davranışlar, insanların bedensel zayıflığı, işçilerin kişisel kusurları, işletmede çalışma koşullarının yetersiz olması, işletmede güvenlik tedbirlerinin yetersiz olması, kişisel koruyucu donanımların temin edilmemesi ve kullanılmaması gibi faktörler iş kazalarının yaşanmasındaki en büyük nedenler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ayrıca ülkemiz mevzuatı bakımından bir olayın iş kazası sayılabilmesi için bazı unsurlar şart koşulmaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumu açısından, 5510 Sayılı Kanunun 13. Maddesi de dikkate alındığında bir olaya iş kazası ile bakabilmemiz için öncelikle kazaya uğrayan kişinin o işyerine ait sigortalı çalışan olması, yaşamış olduğu kaza

neticesinde bedenen veya ruhen bir zarara uğramış olması, bu kaza ile bedenen veya ruhen arıza arasında uygun bir illiyet bağının oluşması şartı aranmaktadır.

Ülkemizde meydana gelen İş kazalarının sektörel bazda incelenmesi yapıldığında iş kazalarının en çok yaşandığı sektörün Metal Ürünleri imalatında olduğu ancak en çok ölümlü kazaların yaşandığı sektörün ise inşaat sektöründe görüldüğü anlaşılmaktadır.

Yargıtay kararlarına konu olmuş iş kazalarının incelenmesinde her sektörde iş kazalarının yaşandığı buna bağlı olarak adli tıpta yer alan her türlü yara çeşidinin varlığı gözlemlenmektedir.

Sektörel bazda çalışma alanları dikkate alındığında bu sektörlerde meydana gelen iş kazalarında en çok karşımıza çıkan yaralanma türü ise “Mekanik Etki İle Oluşan Yara” türleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

İş kazalarında en çok meydana gelen yara türünün, Mekanik Etki ile Oluşan Künt Travmatik yara çeşidinin olması, bu yara çeşidinin oluşmasına neden olabilecek sektörlerde iş kazası sayısının fazla olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Dolayısı ile öncelikle bu sektörlerde(Metal Üretim ve Bina İnşaatı) İş Sağlığı ve Güvenliği Bakımından ciddi çalışmalar yapıp hem çalışan hem de işveren açısından gerekli İş Sağlığı ve Güvenliği Kültürünün oluşturulması gerekmektedir.

Bir diğer önemli husus ise, meydana gelen iş kazası sebebiyle oluşan yara türünün hangi araçla meydana geldiğidir. Adaletin en iyi şekilde tecelli edebilmesi, meydana gelen kazada kimin kusurlu olduğunun tespiti açısından da önem arz etmektedir. Yargı kararlarına intikal eden olguları incelediğimizde bazı yara türlerinin meydana geliş şekilleri ile hangi sebebin oluşan yaraya neden olduğunun iyi analiz edilmesi gerekmektedir.

Olgu 10’da değindiğimiz makine şefi olan kazazedenin derede ölü bulunması ile yapılan otopsi sonucunda, kazazedenin başında oluşan künt travmatik yara türünün bir çekiç ile yapıldığı, bunun sonucunda beyin kanaması geçirdiği ölüm nedeninin beyin kanaması olduğu anlaşılmıştır. Bu olay, işyerinde meydana gelmesi nedeni ile Sosyal Güvenlik Kurumu açısından iş kazası kabul edilmelidir. Ancak işverenin bu olay nedeniyle hukuki (tazminat) sorumluluğuna gidilebilmesi için, bu olayın meydana gelmesinde kusurunun tespiti gerekir. Zira işverenin sorumlu olabilmesi için, işçinin yaptığı iş ile kaza arasında uygun illiyet bağı bulunmalıdır. Bu illiyet bağının da mücbir sebep, işçinin ağır kusuru ve üçüncü kişinin ağır kusuru ile kesilmemesi gerekir. İşçinin ölümüne neden olan olay, üçüncü kişinin tamamen kusurlu ve kasti davranışı sonucu

gerçekleşmiş ise, yapılan iş ile meydana gelen sonuç arasında uygun illiyet bağıını keser. İşte bu nedenle iş kazasına neden olan yaranın oluş şekli yarayı meydana getiren cismin ne olduğu adaletin tecellisi açısından son derece önem arz etmektedir.

Olgu 3'te değindiğimiz elektrik işçisinin elektrik direğinde tadilat işi yaptığı sırada elektriğe kapılıp yüksekte düşme suretiyle hayatını kaybetmesine neden olan kaza da Sosyal Güvenlik Kurumu açısından iş kazası olarak kabul edilir. Ancak işveren açısından tazminat sorumluluğuna gidilebilmesi için bu kazanın oluşmasında kusurunun olması gerekir. Burada yine kaza nedeni ile meydana gelen yara çeşidi önem arz etmektedir. Yargıya konu olan olayda, kazazede işçinin elektrik akımına maruz kaldığı akabinde elektrik direğinden düşerek(yüksekte düşme) öldüğü belirtilmektedir. Burada ki yara türlerinin iyi tespit edilmesi olayın aydınlatılmasında önemlidir. Yüksekte düşmeye neden olan etken elektrik çarpmasından kaynaklı ise burada üçüncü bir kişinin elektrik şalterini açtığı anlamını ifade eder, bu da illiyet bağının üçüncü kişinin ağır kusuru ile kesilmesi anlamına gelir, tanık beyanlarından da anlaşılacağı üzere kazazede işçinin iki teli kestikten sonra üçüncü teli kestiği sırada titrediği ve düştüğü ve sonuçta üçüncü kişinin AG panosundaki şalteri açtığı şüphesini güçlendirir. Bu nedenle otopside elektriğin neden olduğu fiziksel yara türünün emarelerinin bulunup bulunmadığı hususu işverenin kusur sorumluluğuna gidilebilmesi için son derecede önem arz etmektedir.

Aynı şekilde işyerinde intihar ve kalp krizi gibi vakalar da mevzuatımıza göre Sosyal Güvenlik Kurumu açısından iş kazası kabul edilmektedir. Ancak bu tür durumlarda da işverenin hukuki (tazminat) sorumluluğuna gidilebilmesi için, bu tür olayların meydana gelmesinde kusurunun bulunması gerekir. Kalp krizi geçiren kişinin çalıştığı iş koşullarından kaynaklı bir kriz mi, yoksa kişinin alkol, sigara gibi bağımlılığında kaynaklı bir kriz geçirdiği, işverenin tazminat sorumluluğu açısından farklı sonuçlar doğurur. Yine işyerinde meydana gelen bir intihar vakasında meydana gelen yaranın kişi tarafından mı oluşturulduğu yoksa bir başka eylemden kaynaklı mı meydana geldiği hususu aynı şekilde işverenin tazminat sorumluluğuna gidilebilmesi için farklı sonuçlar doğurmaktadır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

İş kazası neticesinde meydana gelen yaraların tanımı, sebepleri, etkileri ve neticeleri yönüyle yapılacak kapsamlı incelemenin Adaletin en iyi şekilde tecelli edebilmesi bakımından son derece önemli olduğu açıktır. Çünkü meydana gelen iş kazası sonucunda taraflar bakımından hem cezai hem de hukuki sonuçları olacaktır. TCK'da iş kazası sonucundaki duruma göre kusur göz önünde bulundurularak "Taksirle yaralama veya taksirle ölüme neden olma" suçlarının yaptırımları söz konusu olacaktır. Aynı şekilde hukuki(tazminat) sorumluluğu açısından da iş kazasının meydana gelmesinde kusuru olan taraflara maddi yaptırımlar söz konusu olmaktadır. SGK açısından da devletin uğramış olduğu zararlardan ötürü açılacak rücu davalarında yine bu durum söz konusudur.

Mevzuatımız açısından iş kazası olarak kabul edilen bir kaza hadisesinde işverenin sorumluluğuna gidilebilmesi için meydana gelen iş kazasında işverenin kazanın meydana gelmesinde kusurunun bulunması şartı aranmaktadır. Yoksa mevzuatımız açısından iş kazası olarak kabul edilen her kaza hadisesinde SGK'nın sorumluluğu olsa da işveren açısından bu sorumluluk işverenin kazanın meydana gelmesinde kusunun bulunmasına bağlıdır.

2009 ila 2018 yılları arasında Yargıtay ilamlarına konu olmuş 33 vaka incelenmesinde de bu vakalarda iş kazasının meydana gelmesine neden olan yarının türüne ve oluş şekline göre kusur sorumluluğunun değiştiği tespit edilmiştir. Çünkü Sosyal Güvenlik Mevzuatı açısından bir olayın iş kazası olarak kabul edilmesi durumunda illa ki işverenin sorumluluğuna gidilemeyecektir. İşverenin sorumluluğuna gidilebilmesi için meydana gelen iş kazasında işverenin kaza ile oluşan yaralanma veya hasarda kusurunun bulunması gerekmektedir. Yargıtayın ilamlarına konu olmuş olaylarda da durum bu şekilde ortaya çıkmıştır.

İş kazasında oluşan yara türünün ne olduğu, hangi sebepten meydana geldiği, TCK'mızda tanımlanan "Taksirle yaralama veya Taksirle öldürme" suçlarına neden olan objenin ne şekilde oluştuğunun bilimsel olarak belirlenmesi gerekir. Bu nedenle yapılan otopside bunların ortaya çıkarılması iyi bir adaletin meydana gelmesi bakımından elzemdir. Zira yapılan otopsi sonucunda oluşan yara türlerinin ne tür yara çeşidi olduğu ve ne şekilde meydana geldiğinin iyi tespit edilmesi iş kazası neticesinde

yargı birimlerince yapılacak yargılamada kusur tespitinin daha sağlıklı yapılmasına ve bunun sonucunda ortaya çıkacak yaptırımlarda yol gösterici olacaktır.

KAYNAKÇA

1. Korkmaz A, Avsallı H. Çalışma hayatında yeni bir dönem: 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği yasası, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2012, 26: 153-67.
2. Kılıkış İ, Demir S. İşverenin iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verme yükümlülüğü üzerine bir inceleme. *Çalışma İlişkileri Dergisi* 2012, 3(1): 23-47.
3. Ercan A. Türkiye’de yapı sektöründe işçi sağlığı ve güvenliğinin değerlendirilmesi. *Politeknik Dergisi* 2010, 13(1): 49-53, s.50.
4. Oğuzman K. İş kazası ve meslek hastalığından doğan zararlardan işverenin sorumluluğu. *İÜHFİM, C. XXXIV* 1969, 1-4.
5. Müngen MU. Türkiye’de İnşaat İş Kazalarının Analizi ve İş Güvenliği Sorunu. Fen Bilimleri Enstitüsü. Doktora tezi, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, 1993.
6. İnce CH, İnce N, Tüzün B. İş kazaları ve çalışma gücü kayıplarının türkiye’deki yasal düzenlemeleri, *Adli Tıp Bülteni* 2000, 5(1): 12-4.
7. Aybek A, Güvercin Ö, Hurşitoğlu Ç. Teknik personelin iş kazalarının nedenleri ve önlenmesine yönelik görüşlerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma, *KSÜ Fen ve Mühendislik Dergisi* 2003, 6(2): 91-100.
8. Ünsar AS. İş kazaları ve örgütsel verimlilik, *Verimlilik Dergisi* 2004, 3: 89-101.
9. Türkmen N, Şenel B, Şam B, Üzün İ. İstanbul’da iş kazasına bağlı ölümler, *Adli Tıp Dergisi* 2005, 19(3): 29-36.
10. Çopur Z, Varlı B, Avşar M, Şenbaş M. Ege üniversitesi hastanesi’nde çalışan ev idaresi personelinin iş kazası geçirme durumunun incelenmesi, *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi* 2006, 9(2): 155-76.
11. İlhan MN, Kurtcebe ZÖ, Durukan E, Koşar L. Temizlik işçilerinin sosyodemografik özellikleri ve çalışma koşulları ile iş kazası ve meslek hastalığı sıklığı, *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 2006, 20(6): 433-9.
12. Menemencioğlu K. Ormancılıkta üretim işlerinde çalışma koşulları ve iş kazaları üzerine bir araştırma, *Turkish Journal of Forestry* 2006, 7(2): 1-12.
13. Camkurt MZ. İşyeri çalışma sistemi ve işyeri fiziksel faktörlerinin iş kazaları üzerindeki etkisi, *TÜHİS İş Hukuku ve İktisat Dergisi* 2007, 21(1): 80-106.

14. Yardım N, Çipil Z, Vardar C, Mollahaliloğlu S. Türkiye iş kazaları ve meslek hastalıkları: 2000-2005 yılları ölüm hızları, *Dicle Tıp Dergisi* 2007, 34(4): 264-71.
15. Onaran C. Makine İmalat Sektöründe Meydana Gelen İş Kazaları ve Meslek Hastalıklarının Mevcut Mevzuatlar Çerçevesinde Değerlendirilmesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Makine Mühendisliği Anabilim Dalı. Yüksek lisans tezi, Denizli: Pamukkale Üniversitesi, 2008.
16. Taylan M. Tersanelerde meydana gelen iş kazaları ve iş güvenliği, *Gemi İnşaatı ve Deniz Teknolojisi Teknik Kongresi* 2008, 270-81.
17. Özarslan A. Ankara’da Bir Eğitim Hastanesinde Çalışan Hemşirelerde İş Kazası Sıklığı. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kazaların Demografisi ve Epidemiyolojisi Anabilim Dalı. Yüksek lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2009.
18. Uçak A. Sağlık Personelinin Maruz Kaldığı İş Kazaları ve Geri Bildirimlerinin Değerlendirilmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Yüksek lisans tezi, Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi, 2009.
19. Erkal S, Coşkun S. Bir hastanede çalışan ev idaresi personelinin iş kazası geçirme durumunun ve kazalardan korunmak için aldıkları önlemlerin incelenmesi, *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi* 2010, 13(1): 45-62.
20. Önder S, Önder M. TKİ’ye bağlı işletmelerde yaralanmalı iş kazalarının analizi, *Bilimsel Madencilik Dergisi* 2010, 49(3): 3-12.
21. Sönmez S, Ursavaş A, Uzaslan E, Ediger D, Karadağ M, Gözü RO, Ege E. Vardiyalı çalışan hemşirelerde horlama, uyku bozuklukları ve iş kazaları, *Tur Toraks Dergisi* 2010, 11: 105-108.
22. Uçak A, Kiper S, Karabekir HS. Sağlık çalışanlarının karşılaştıkları iş kazaları ve eğitimin iş kazalarını azaltma durumuna etkisi, *Bozok Tıp Dergisi* 2011, 1(3): 7-15.
23. Müngen U. İnşaat sektörümüzdeki başlıca iş kazası tipleri. *Türkiye Mühendislik Haberleri*, 2011, 469(5): 32-9.
24. Önder ÖR, Ağırbaş İ, Yaşar GY, Aksoy A. Ankara numune eğitim ve araştırma hastanesinde çalışan hekim ve hemşirelerin geçirdikleri iş kazaları ve meslek hastalıkları yönünden değerlendirilmesi, *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi* 2011, 10(1): 31-44.
25. Koç M, Akbıyık N. Türkiye’de iş kazalarının maliyetleri ve çözüm önerileri, *Akademik Yaklaşımlar Dergisi* 2011, 2(2): 129-75.

26. Akyürek ÇE, Toygar ŞA, Hüseyin E, Mehmet T. Buzdağının görünmeyen kısmı: iş kazaları ve meslek hastalıklarının yönetsel yansımaları, *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi* 2011, 14(2): 125-49.
27. Ceylan H. Türkiye'deki İş kazalarının genel görünümü ve gelişmiş ülkelerle kıyaslanması, *Uluslararası Mühendislik Araştırma ve Geliştirme Dergisi*, 2011, 3(2): 18-24.
28. Ceylan H. Türkiye'deki elektrik iletim tesislerinde meydana gelen iş kazalarının analizi, *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)* 2012, 2(1): 98-109.
29. Karakurt Ü, Satar S, Bilen A, Acikalın A, Gülen M. Acil tıp ve iş kazaları, *Journal of Academic Emergency Medicine*, 2012, 11(4): 227.
30. Güzel A, Çatalkaya U. İşverenin iş kazasından doğan sorumluluğunun niteliği ve sınırları (karar incelemesi), *Çalışma ve Toplum Dergisi* 2012, 3(34): 157-188.
31. Karadeniz O. Dünya'da ve Türkiye'de iş kazaları ve meslek hastalıkları ve sosyal koruma yetersizliği, *Calisma ve Toplum* 2012, 34(3): 15-75.
32. Cebeci H. Hastanelerde iş kazaları ve çalışan güvenliği: Karabük şehir merkezi örneği, *Business & Management Studies: An International Journal* 2013, 1(1): 62-82.
33. Kanten S. Çalışma koşullarının fiziksel-psikolojik sağlık belirtileri ve iş kazaları ile ilişkisi: mermer çalışanları örneği, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (2013), 4(7): 155-67.
34. Durdu H. İş Kazalarının Ekonomik Analizi ve Bazı Sektörler Bazında Değerlendirilmesi, *Sosyal Güvence* 2014, (5): 67-91.
35. Baloğlu C. İşverenlerin iş kazalarından doğan hukuki sorumluluğu, *Kamu-İş* 2014, 13(3): 107-23.
36. Türen U, Gökmen Y. Türkiye'de meydana gelen iş kazaları sonucu ölümler ile çalışanların yaş faktörü arasındaki ilişki, *SGD-Sosyal Güvenlik Dergisi* 2014, 4(1): 101-18.
37. Akgün S. Sağlık sektöründe iş kazaları, *Sağlık Akademisyenleri Dergisi* 2015, 2(2): 67-75.
38. Atılğan A, Ersen N, Peker H, Kahraman N. Türkiye mobilya sanayinde iş kazası ve meslek hastalıklarının önlenmesine ilişkin tavsiyeler, *Selçuk-Teknik Dergisi* 2015, 14(2): 664-683.

39. Yılmaz M, Yıldız S, Kanıt R. İş kazalarının işgörenlere göre nedenlerinin şantiye ölçeğinde belirlenmesi, *5inci İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Sempozyumu* İzmir, 2015.
40. Togan T, Işık B, Turan H, Çiftci Ö. Aksaray il merkezinde sağlık meslek lisesi öğrencilerinin el hijyeni ve iş kazaları ile ilgili bilgi, tutum ve davranışları, *Sağlık Akademisyenleri Dergisi* 2015, 2(1): 8-15.
41. Çavuş A. Türkiye’de inşaat sektöründeki iş kazalarının sınıflandırılarak nedenlerinin incelenmesi, *Akademik Platform Mühendislik ve Fen Bilimleri Dergisi* 2015: 4(2): 13-24.
42. Akboğa Ö, Baradan S. İnşaat sektöründeki ölümlü iş kazalarının karakteristiklerinin incelenmesi: İzmir alan çalışması, *5. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Sempozyumu* İzmir, 2015, 215-24.
43. Çetin M. Türkiye’deki iş kazaları ve işçi ölümlerinin ekonomik boyutu ve politika önerisi, *Sosyoloji Konferansları* 2015, (51): 1-29.
44. Dikmen AU, Medeni V, Uslu İ, Altun B, Aycan S. Ankara’da bir üniversite hastanesinde çalışan sağlık personelinin geçirdiğini ifade ettiği iş kazalarının değerlendirilmesi, *Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi (MSG)* 2015, 14(53): 22-9.
45. Ceylan H. Türkiye’de inşaat sektöründe meydana gelen iş kazalarının analizi, *International Journal of Engineering Research and Development* 2014, 6(1): 1-6.
46. Baradan S, Akboğa Ö, Çetinkaya U, Usmen MA. Ege bölgesindeki inşaat iş kazalarının sıklık ve çapraz tablolama analizleri, *Teknik Dergi* 2016, 27(1): 7345-70.
47. Erginel N, Toptancı Ş. İş kazası verilerinin olasılık dağılımları ile modellenmesi, *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi* 2017, 5: 201-12.
48. Öçal M, Çiçek Ö. Türkiye ve Avrupa Birliği’nde iş kazası verilerinin karşılaştırmalı analizi, *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi* 2017, 6(16): 616-37.
49. Ergin H, Mergen A. Hazır giyim mağazacılık sektöründe iş kazaları ve çözüm önerileri: örnek bir uygulama, *Marmara Fen Bilimleri Dergisi* 2017, 29(1): 29-38.

50. Bayraktaroğlu S, Aras M, Atay E. Çalışanlarda iş güvenliği ve iş kazası algısı: mavi yakalılar üzerine bir araştırma, *Journal of International Management and Social Researches* 2018, 5(9): 1-15.
51. Birgen N, Okudan M, Okyay M, İnanıcı MA. İş kazasına bağlı olgularda maluliyet oranı hesaplanması adli tıp açısından değerlendirilmesi, *Adli Tıp Bülteni* 1999, 4(3): 101-8.
52. Birgen N, Yavuz MS, Okyay M. İş kazası olgularının adli tıp açısından değerlendirilmesi, *Journal of Forensic Medicine* 2001, 15(2): 14-18.
53. Beyaztaş FY, Alagzl H, Demirkan . İş kazası olgularının adli tıp yönünden değerlendirilmesi, *Adli Tıp Dergisi* 2001, 15(3): 18-24.
54. Cantürk G, Eşiyok B, Yaşar H, Doğan B, Hancı H. İş kazası nedeniyle 1993-2003 yılları arasında ankara niversitesi tıp fakültesi adli tıp anabilim dalına başvuran olguların değerlendirilmesi, *Erciyes Tıp Dergisi*, 2000, 28: 1-6.
55. İnce CH. Adli tıp açısından iş kazalarının değerlendirilmesi, *Adli Tıp Bülteni* 2003, 8(3): 82-6.
56. Dağlı B, Serinken M. Acil servise basvuran iş kazalarına bağlı yaralanmalar. *Journal of Academic Emergency Medicine* 2012, 11(3): 167-70.
57. zkan S, Kılıç ř, Durukan P, Akdur O, Vardar A, Geyik S, İkişzeli İ. Acil servise gelen iş kazalarına bağlı yaralanmalar, *Ulusal Travma ve Acil Cerrahi Dergisi* 2010, 16(3): 241-247.
58. Gemalmaz A. Bir Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Görev Yapan Temizlik Personelinin Kurumda alıştıkları Süre Boyunca İş Kazası Geçirme Durumları ve Son Kaza-Yaralanmaya Ait zelliklerin Belirlenmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kazaların Demografisi ve Epidemiyolojisi Anabilim Dalı. Yüksek lisans tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2009.
59. Celbiş O, İşcan MY. *Adli Bilimler Kimlik, Yeniden Yapılandırma ve lm*, Ankara, Akademisyen Kitabevi, 2016: 111.
60. allak Kallem F. Adli Otopsilerde Kesici Delici Alet Yaralanmaları. Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı. Uzmanlık tezi, Aydın: Adnan Menderes niversitesi, 2015: 3.
61. zbek V, Doğan K, Bacaksız P, Tepe İ. *Türk Ceza Hukuku zel Hükümleri*, 5. Baskı. Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2013.
62. Kaymaz S, Gökcan HT. *Taksirle Adam ldrme ve Yaralama Suçları*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2006.

63. Tezcan D, Erdem MR, Önok M. *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 12. Baskı. Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2015.
64. Yaşar H, Gökcan HT, Artuç M. *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, 2. Baskı, 3. Cilt. Ankara, Adalet Yayınevi, 2014.
65. Hafizoğulları Z, Özen M. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümleri Kişilere Karşı Suçlar*, 5. Baskı. Ankara, US-A Yayıncılık, 2016.
66. Ayan M. *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, 11. Baskı. Ankara, Seçkin Yayınları, 2016.
67. Resioğlu S. *Borçlar Hukuku Genel Hükümleri*, 11. Baskı. İstanbul, Beta Basım Yayım, 1997.
68. Gökcan HT. *Haksız Fiil Hukuku ve Maddi-Manevi Tazminatla*, 2. Baskı. Ankara, Seçkin Yayınları, 2009.
69. Oğuzman MK, Öz MT. *Borçlar Hukuku Genel Hükümleri*, 10. Basım. İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2013.
70. Hatemi H, Gökyayla KE. *Borçlar Hukuku Genel Bölümü*, 2. Basım. İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2012.
71. Eren F. *Borçlar Hukuk Genel Hükümleri*, 14. Baskı. Ankara, Yetkin Yayınları, 2012.
72. Nomer NH. *Borçlar Hukuku Genel Hükümleri*, 13. Basım. İstanbul, Beta Basım Yayım, 2013.
73. Antalya OG. *Borçlar Hukuku Genel Hükümleri*, Cilt 1, 2. Baskı. İstanbul, Beta Basım Yayım Dağıtım, 2013.
74. Polat O. *Klinik Adli Tıp Adli Tıp Uygulamaları*, 5. Baskı. Ankara, Seçkin Yayınları, 2012.
75. Aydın İ. *İş Sağlığı ve Güvenliğinden Doğan Hukuki ve Cezai Sorumluluk*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2015.
76. Selek HS. *İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG)*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2016.
77. Mesut B. *İş Kazası veya Meslek Hastalığından Doğan Tazminat Davaları*, Ankara, Yetkin Basımevi, 2008.
78. Çelik N. *İş Hukuku Dersleri*, 26. Baskı. İstanbul, Beta Basım Yayım, 2013.
79. Korkmaz F, Alp NS. *İş Hukuku*, 1. Baskı. Ankara, Seçkin Yayınları, 2014.
80. Şakar M. *İş Hukuku Uygulaması*, 9. Baskı. İstanbul, Beta Basım Yayım, 2011.
81. Günay Cİ. *İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri*, 4. Baskı. Ankara, Yetkin Yayınları, 2013.

82. Sümer HH. *İş Hukuku*, 22. Baskı. Ankara, Seçkin Yayınları, 2017.
83. Emir AŞ. *İşyerinde Tehlike Halinde Alınması Gereken Önlemlerin Hukuki Çerçevesi*, 1. Baskı. Ankara, Seçkin Yayınları, 2015.
84. Özdemir E. *İş Sağlığı ve Güvenliği Hukuku*, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2014.
85. Yamakoğlu E. *İşverenin İşyeri Hekimi ve İş Güvenliği Uzmanı Çalıştırma Yükümlülüğü*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2016.
86. İnciroğlu L. *Kamu İşverenin İş Sağlığı ve Güvenliği Bakımından Sorumluluğu*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2015.
87. Yılmaz A. Sosyal güvenlik hukukunda iş kazası kavramı: kıta avrupalı ve anglosakson hukuk istemlerinden birer örnek ile türk hukuku karşılaştırması, *Sosyal Güvence* 2017, (11): 107-27.
88. Alper Y. Türk sosyal güvenlik sistemi ve sosyal sigortalar hukuku, 6. Baskı. Bursa, Dora BasımYayın Dağıtım, 2014.
89. Özkan H. İş kazalarından doğan ceza sorumluluğunda kusur tespiti, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 2016, C. XX, Y.1: 511-71.
90. Erdoğan Ç. *İşveren ve İşveren Vekilinin İş Kazasından Doğan Cezai Sorumluluğu*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2016.
91. Arpa M, Çakı C. İş kazalarını konu alan iş güvenliği reklamlarında duygusal çekiciliklerin kullanımı: Avustralya ve Singapur iş güvenliği reklamları üzerine inceleme, *SGD-Sosyal Güvenlik Dergisi* 2018, 8(2): 153-72.
92. MMO. Türkiye Geneline 2000-2016 Yılları Arasında Meydana Gelen İş Kazası Sayıları. <https://www.mmo.org.tr/merkez/basin-aciklamasi/isci-sagligi-ve-guvenligi-oda-raporu-aciklandi-kazalari-ve-cinayetlerinde-15-temmuz-2019>.
93. Bloomberght. 2015 Yılı Verilerine Göre İş Yeri Kazalarında Ölüm Oranı. <https://businessht.bloomberght.com/piyasalar/haber/1077871-6-grafikte-is-guvenligi-15-temmuz-2019>.
94. SGK. Yıllara Göre İş Kazalarının Dağılımı. <http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/sgd/tr-22-temmuz-2019>.
95. Kurt R. *Herkes İçin İş Sağlığı Ve Güvenliği Rehberi*, 3.Baskı. Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2015.
96. Yılmaz E. *Hukuk Sözlüğü*, 5. Baskı. Ankara, Yetkin Yayınları, 1996: 309.
97. Köksal Ö, Özdemir F, Bulut M, Eren Ş. Uludağ üniversitesi tıp fakültesi hastanesi acil servis' ine başvuran delici kesici alet yaralanmalı olguların analizi, *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 2009, 35(2): 63-67.

98. Alper B, Gülmen MK, Çekin N, Bilgin N, Salaçin S. Baş bölgesine penetre kesici delici alet yaralanmaları sonucu gelişen ölümler olgu sunumu, *Adli Tıp Bülteni* 1999, 4(1): 20-23.
99. Demirel B, Akar T, Özsoy S, Dinç A, H Ağrıtmış H, Çitici I. Kesici-delici aletlere bağlı savunma yaralarının değerlendirilmesi, *Adli Tıp Dergisi* 2006, 20(1): 29-34.
100. Kepenek E, Şahin-Eker HB. Bir devlet hastanesinde çalışanlarda meydana gelen kesici ve delici alet yaralanmalarının değerlendirilmesi, *Klimik Journal/Klimik Dergisi* 2017, 30(2): 78-82.
101. Ekizoğlu O, Can İÖ, Arıcan N. İçinde Hekimlere Yönelik Rehber Kitap. *Yaralar ve Zor Kullanımın Neden Olduğu Yaralanmalar*. Ankara, Türkiye İnsan Hakları Vakfı Yayınları, 32-44.
102. Kekeçoğlu A, Özdemir C, Karasulu L, Koşar AF, Dalar L. Elektif entübasyona bağlı gelişen trakeal laserasyon ve endotrakeal stent ile tedavisi, *Eurasian J Pulmonol* 2015, 17(2): 119-21.
103. Rızalar S, Güner T, Kitap T, Teş A, Gerçek H, Malkoç S. Subkütan antikoagülan uygulanan hastalarda ekimoz oluşma sıklığı, *Journal of Experimental and Clinical Medicine* 2009, 24(3): 95-99.
104. Ertürk S, Ege B. Adli tıp açısından çeşitli yönleriyle ateşli silah yaraları, *Journal of Forensic Medicine* 1989, 5(1-2): 27-32.

EK.1

ÖZGEÇMİŞ

1979 yılında Diyarbakır ilinde doğdu. İlk orta ve lise eğitimini Diyarbakır ilinde tamamladı ardından 2006 yılında İnönü Üniversitesi Kimya Mühendisliği bölümünden, 2016 yılında ise İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi bölümünden mezun oldu. Hali hazırda İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Adli Tıp Anabilim Dalı Başkanlığına bağlı olarak Adli Bilimler alanında Yüksek Lisans öğrencisidir. Meslek hayatında Adalet Bakanlığında başlayan Murat ARPA, daha sonra Adli Tıp Kurumu Trabzon Grup Başkanlığında Kimya Mühendisi olarak, ardından İnönü Üniversitesi Petrol Araştırma Laboratuvarında Kimya Mühendisi ardından İnönü Üniversitesi İş Sağlığı ve Güvenliği Koordinatörü olarak çalıştı. Meslek hayatına 2015 yılında İnönü Üniversitesi Adalet Meslek Yüksek Okulunda Öğretim görevlisi olarak devam eden Murat ARPA, halen bu görevinin yanında İnönü Üniversitesi Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü olarak çalışmaktadır.

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
(Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu)

Oturum Tarihi	Oturum Sayısı	Karar Sayısı
05.03.2019	5	2019/5-20

Karar No: 2019/5-20 Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu 05.03.2019 tarihinde Tıp Fakültesi Etik Kurul Salonunda toplandı. İnönü Üniversitesi Adli tıp Anabilim Dalı Prof. Dr. Osman CELBİŞ'in, sorumlu araştırmacı olduğu; İnönü Üniversitesi Adalet MYO Öğr. Grv. Murat ARPA'nın, yardımcı araştırmacı olduğu; **“İş Kazalarında Yaranlama Çeşitleri ”** başlıklı çalışması Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi açısından uygun olup-olmadığı hususundaki başvurusuna ilişkin raportör raporu görüşüldü. Çalışma Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi açısından değerlendirildiğinde; çalışmanın **etik açıdan uygun olduğuna**; oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Kadir ERTEM Etik Kurul Başkan Yrd.			
Prof. Dr. Osman CELBİŞ Etik Kurul Başkanı	KATILMADI	Prof. Dr. Gülsen GÜNEŞ Etik Kurul Üyesi	KATILMADI
Prof. Dr. Cemşit KARAKURT Etik Kurul Üyesi		Prof. Dr. Yüksel SEÇKİN Etik Kurul Üyesi	
Prof. Dr. Sermin TİMUR TAŞHAN Etik Kurul Üyesi		Prof. Dr. Barış OTLU Etik Kurul Üyesi	

EK.3

Sıra	Yargıtay Karar Dizini	Olgudaki Sıra
1	Yargıtay 12. Ceza Dairesinin E. 2013/7558, K. 2014/3743	Olgu-1
2	Yargıtay 12. Ceza Dairesinin E. 2013/6955, K. 2014/1124	Olgu-2
3	Yargıtay 12. Ceza Dairesinin E. 2013/6911, K. 2014/3370	Olgu-3
4	Yargıtay 12. Ceza Dairesinin E. 2013/29664, K. 2014/22627	Olgu-4
5	Yargıtay 12. Ceza Dairesinin E. 2014/4462, K. 2014/3456,	Olgu-5
6	Yargıtay 12. Ceza Dairesinin E. 2014/4462, K. 2014/3456	Olgu-6
7	Yargıtay 12. Ceza Dairesinin E. 2014/10613, K. 2014/5010	Olgu-7
8	Yargıtay 12. Ceza Dairesinin E. 2014/20931, K.: 2014/10030	Olgu-8
9	Yargıtay 12. Ceza Dairesinin E. 2015/618, Karar No.: 2014/16627	Olgu-9
10	Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 1978/8413 Esas	Olgu-10
11	Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 2004/4465 Esas 2004/6425	Olgu-11
12	Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun E.2012/21-1121, K. 2013/386	Olgu-12
13	Yargıtay Ceza Genel Kurulunun, 19/12/2017 tarihli, E.2017/461, K. 2017/549	Olgu-13
14	Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 09/06/2016 tarihli, 2015/1980 Esas 2016/9867 Karar	Olgu-14
15	Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 17/03/2016 tarihli 2015/4764 Esas 2016/4331 Karar	Olgu-15
16	Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 10/05/2018 tarihli 2016/5507 Esas 2018/5329 Karar	Olgu-16
17	Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 26/04/2016 tarihli 2015/10357 Esas 2016/7246 Karar	Olgu-17
18	Yargıtay Ceza Genel Kurulunun, 31/03/2015 tarih, 2013/654 Esas 2015/75 Karar	Olgu-18
19	Yargıtay Ceza Genel Kurulunun, 18/11/2014 tarih, 2014/12-179 Esas 2014/499 Karar	Olgu-19
20	Yargıtay 12. Ceza Dairesinin, 25.12.2014 tarih, 2013/30208 Esas 2014/26728 Karar	Olgu-20
21	Yargıtay Ceza Genel Kurulunun, 25.04.2017 Esas, 2016/104 Karar	Olgu-21
22	Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 12/01/2017 tarih, 2016/7841 Esas, 2017/261 Karar	Olgu-22
23	Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 18.11.2014 tarih, 2013/12-38 Esas, 2014/493 Karar	Olgu-23
24	Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 10/05/2012 tarih, 2012/16857 Esas, 2012/11782 Karar	Olgu-24
25	Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 13/11/2012 tarih, 2011/15238 Esas, 2012/23771 Karar	Olgu-25
26	Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 06/04/2009 tarih, 2008/15201 Esas, 2009/5065 Karar	Olgu-26
27	Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 14/01/2019 tarih, 2018/7249 Esas, 2019/48 Karar	Olgu-27
28	Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 21/03/2016 tarih, 2015/12180 Esas, 2016/4714 Karar	Olgu-28
29	Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 21/01/2008 tarih, 2007/3734 Esas,	Olgu-29

	2008/521 Karar	
30	Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 15/03/2016 tarih, 2016/125 Esas, 2016/4265 Karar	Olgu-30
31	Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 11/01/2016 tarih, 2014/19104 Esas, 2016/104 Karar	Olgu-31
32	Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 14/03/2019 tarih, 2017/7807 Esas, 2019/3590 Karar	Olgu-32
33	Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 04/05/2016 tarih, 2015/11120 Esas, 2016/7869 Karar	Olgu-33

